

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petih vrst 1 D, od 10—15 petih vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrsta 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic peti vrsta 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust je pri naročitih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in sadostno frankovano.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vsa dni po Din 1—

v inozemstvu navadno dni Din 1, nedelje Din 1-25

Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 120—	Din 144—	Din 216—	
6	...	60—	72—	108—	
3	...	30—	36—	54—	
1	...	10—	12—	18—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

PROGLAS.

Jugoslovenski in še posebej slovenski javnosti sporočajo Odbor za prenos v Judenburgu ustreljenih vojakov in Odbor za prenos kosti Ivana Endlicherja, da sta s soglasnimi sklepi na svojih sejah sklenila združiti doslej ločeni akciji in izvesti istočasno prevoz in pogreb za našo svobodo padlih in umrlih vojakov.

V Judenburgu pokopani slovenski vojniki in v Gradcu pokopani Ivan Endlicher bodo prepevani zadnje dni tega meseca v Ljubljani, tako da bodo javnosti razpoloženi v Narodnem domu v soboto dne 2. junija t. l. Isti dan popoldne se bo vršil pogreb na pokopališču pri Sv. Križu. Ta pogreb naj bo velika manifestacija narodne in državne misli, za katero so Ivan Endlicher, kot apostol in njen glas-

nik, in judenburški vojak kot predstavitelj revolucionarne sile našega naroda darovali svoje življenje.

Na pogreb in manifestacijo one zvišene jugoslovenske ideje, za katero je prešlo mnogo naših najboljših ljudi svojo kri in katera družiti danes kulturno in politično tri jugoslovenske brate Srbe, Hrvate in Slovence, je vabljen ves narod. Vse politične stranke, kulturna društva, šole, omladinske organizacije, predstavniki oblasti, vsako dobro misleče srce in vsaka, s spoštovanjem do prelite krvi za našo svobodo navdana slovenska, hrvatska in srbska duša, ves narod si povabljen, da izkaže zadnjo čast onim, ki so Te cenili višje od samega sebe in svojega življenja.

Samo mi in mi sami!

Ako se ne motimo, je to samozvestno frazo skoval svoječasno dr. Ivan Šusteršič. Bilo je to takrat, ko je dr. Šusteršič stal na vrhuncu svoje slave in moči v času, ko je ga »Neue Freie Presse« proglasila za »nekronanega vojvodo kranjskega«.

Ta fraza nam je nehoté prišla na misel, ko smo te dni čitali telesno glaslo voditelja klerikalne stranke dr. Korošca — mariborsko »Stražo«.

V članku »Ali smo — ali nismo?« smo našli na tako karakteristične, klerikalno mišljenje in čustvovanje tako v bengalični luči osvetljujoče izlive patološke domišljivosti in blazne megalomanije, da smatramo naravnost za svojo dolžnost seznaniti našo mislečo javnost s tem dokumentom bolne klerikalne avtosugestije, ki je očividni znak duševne dekadence, ako že ne duševne nenormalnosti.

Evo »cvetke«, ki so nanizane v tem znamenitem članku:

»Vsako dete že ve, koliko stoletij že gospodarimo na svoji posesti; da smo imeli svoje kneze in vojvode in smo včasih pošteno udarili s pestjo v knjigo zgodovine... Detinska in nezdržna se nam zdi trditve, da je nas rešil nemškega poplavljenja samo zlom solunske fronte, ki se pri nas o nji tolikokrat in tolikokrat ponavlja, kakor v Italiji o največji laški zmagi na Pavi. A nihče ne govori resnice o veliki revoluciji, ki je vrela po vseh dušah avstrijskih Slovanov že davno pred omenjenima dvema zlomoma. Vsa Slovenec je vedel, da pride polom, a ne od zunaj, marveč

od znotraj — od nas samih. Dr. Krekova zgodovinska majska deklaracija je bila jedro, je bil vulkan narodne revolucije, ki je izbruhnila in je bila povod — zloma solunskega in plavskega. Treba ni bilo zaveznikov, da nas osvobodijo! Osvobodili smo se sami in zavezništvo so bili samo indirektni povod naše osvoboditve. Tega prepričanja si ne damo vzeti, ker smo preveč ponosni na svojo lastno zmago, ponosni z isto pravico kot — Srbi na Solun in Italijani na svojo »veliko« Pavo... Se smešnejša se nam zdi trditev, da bi Slovenci zginili z zemeljskega površja, da je Nemčija prevladala v svetovni vojni. Pomilovalno smo se morali posmehovati in v javnosti nismo hoteli niti reagirati na to otročarijo. Požirali so nas tisoč let, a so nas požrli komaj stotisoč, a še to v času, ko ni bilo pri nas o narodni silni zavesti niti govora. Pa da bi nas sedaj požrli, ko je naša odpornost, kultura, samozavest na višku?... Božja volja nas je poklicala v svobodo in svobodni tudi hočemo ostati!...

Ob čitanju teh bombastičnih ekspektacij zastaja normalnemu človeku razum in vsiljuje se mu vprašanje, ali je pisec duševno bolan mož, ki trpi na neozdravljivih halucinacijah, ali pa je najprekanejši slepar in lopov, ki zlobno potvarja resnico in falzificira zgodovino zgolj v namenu, da bi mu ta laž služila v demagoške svrhe ter vzbudila v nerazodnih ljudskih masah fiktivno misel, da ni pod solncem božjim popolnejšega bitja, kakor so ljudje, ki nosijo ime Slovenci.

Ako bi te halucinacije napisal petošolec, ki mu je recimo »Avtonomist« zmešal možgane, bi to še razumeli, a da je te nebotične gluposti napisal profesor in narodni poslanec Vesenjak — šifra I. V. kaže nanj —, to nam izpričuje, da so se klerikalni kolovodje že tako zagrizli v fanatični svoj odpor proti skupni državnosti s Srbi, da hladno in zavestno celo že segajo po sredstvu prevare ljudskih mas potom absolutnega zanikanja vsakterih tujih zaslug na našem osvobodjenju ter predstavljajo lastnega človeka za onega heroja, ki je dal smer zgodovini v svetovni vojni ter že z migljajem svojega mezinca povzročil, da je dobila Evropa tako lice, kakor je ima danes.

Da, naša zgodovina je nad vse slava, saj smo že opetovano »pošteno udarili s pestjo v knjigo povestnice«. Res večna škoda, da nam učni profesor ne navaja po vrsti onih svetlih, velikih in slavnih momentov v naši preteklosti, ko smo tako »pošteno razbijali s pestmi« po knjigi zgodovine, da smo jo tako temeljito razbili, da je sedaj sploh ne moremo več najti.

In ker te knjige več ni, moramo žal verjeti onim našim — je krstimo jih s pravim in zasluženim imenom! — izdajalskim piscem, ki ugotavljajo:

»Kako rod za rodom gine, to povest je domovine, vsemu svetu nepoznane, od nikogar spoštovane.«

No, najnovejša naša zgodovina pa leži itak pred nami kakor na dlani! Slovenec je bil tista os, okrog katerega so se sukali vsi dogodki v svetovni vojni. Slovenski David, posebljen v Janezu Kreku, je v svetovni vojni potolkel vse Golijate — Nemca na Marni in na francoski fronti, Avstrija na Pavi, Bolgara na Kajmakalanu in Turka ob Efratu in tako osvobodil z drugimi vred samega sebe. Tako je in ni drugače, to je nepobitna zgodovinska istina in kdor tega ne verjame, temu kliče veliki historik Vesenjak: Pridi se les učiti!

Da, samo mi in mi sami smo se osvobodili in zavezništvo so bili samo indirektni povod naše osvoboditve.

Tega dejstva ne more izpodbiti niti okolnost, da so bili semtertja momenti, ko smo se trenutno, toda s a m o trenutno kazali slabše in kleče ter s povzdignjenimi rokami prosili varstva, zaščite in rešitve pred tujim navalom — kdo bi tu navajal Švabičovo epizodo in nemško - koroško invazijo? —, saj smo se takoj, bogu enaki, dvignili na višino situacije ter znova postali ono izbrano ljudstvo, ki je v zadnjem desetletju krojilo vso zgodovino in ki je tudi v bodo-

nosti poklicano, da bodi med vsemi narodi prvo.

Pa bi naj ne vzbujalo zgolj pomilovalnega posmeha, ako se vzpričo teh dejstev še najdejo ljudje, ki zlogolko govoré, da bi Slovenci v slučaju zmage nemškega orožja »izginili z zemeljskega površja«. Ali je še kdaj kak Slovenec izginil z zemeljskega površja? Kdaj pa? Navajali boste Pustrsko dolino v Tiroljih, poklicali boste na pomoč pomemčeno Gosposvetsko polje in slovenske grobove na Zgornjem Stajerskem in Avstrijskem, toda ti Slovenci niso umrli, telesno so legli sicer v grob, duševno pa žive večno — nad zvezdami! Teut je sicer v svoji znani brošuri že leta 1914. napovedoval Slovincem smrt v slučaju nemške zmage, toda kaj to, ako bi te-

lesno izumrli kot Slovenci, ko bi duševno večno živeli, saj bi vendar ostali v edino zveličavni katoliški veri.

Bila bi to »božja volja«, katere nas je tudi »poklicala v svobodo«, a božji volji edini se uklanjajo taki junaki, kakor smo Slovenci, okrog katerih se vrtila zgodovina in ki dajejo s silo svoje osebnosti in nadčloveške duševnosti smer vsem svetovnim dogodkom.

In stoječ na tem stališču, se Vesenjak - Korošček Slovenci samo »pomilovalno smejejo« besedam Prešernovim, da »manj strašna noč je v črne zemlje krilu, kot so pod svetlim solncem sužnji dnovi«!

O da, samo mi in mi sami — Slovenci!

Brez višjih ciljev.

Slovenci se kot politiki nismo nikoli posebno odlikovali in se tudi še danes ne odlikujemo. Nedostaja nam dalekovidnosti, pogleda v bodočnost!

Višek politične modrosti smo videli vedno v opoziciji. Tudi opozicija mora biti gotova. Tudi z opozicijo lahko koristimo sebi in drugim. Toda opozicija mora biti stvarna in izvirati mora iz čistih nagibov. Izvajati se mora v pravem času in s primernimi sredstvi. Proti Dunaju smo Slovenci streljali s pištolami iz bežga, proti Beogradu streljamo s topovi! To se ne vjema prav. Zakaj tam so bili naši zakleti sovražniki, tu so naši bratje. Dunaju nasproti smo bili vedno ponižni in skrajno lojalni. Svojim bratom odpovedujemo priateljstvo in jim grozimo z ločitvijo. Ali je čudno, ako nam zamerijo? Ali je čudno, da nam v povračilo pretijo z amputacijo.

V zadnjem času smo si Slovenci vbili v glavo, da hočemo biti samostalni in kakor trmasti otroci zahtevamo zdaj v enomer: »Samostalni hočemo biti, samostalni!« A koliko jih je med nami, ki bi z mirno vestjo lahko trdili: »Stvar sem natanko premislil! Zavedam se dobro vseh posledic!« Zdi se mi, da jako malo! Zakaj misliti, to ni naša stvar! Slovenci hitro vzplamtimo, a se baš tako hitro ohladimo. Ko se je zgodil tisti čudež, ko je bil prišel tako nenadoma veliki moment, da so biti strti okovi našega tisočletnega suženjstva, da so bile osvobodjene naše roke in noge težkih verig, o, kako smo vžhičeno vsklikali: »Svobodni, svobodni!« Kako so nam žarele lica veselja, kako se nam lesketale solze radosti v očeh! »Svobodni, svobodni!« je odmevalo od griča do

griča, od sela do sela in zvonovi so zvonili in petje se je razlegalo...

Toda ne dolgo! Veselje se je kmalu poleglo.

Ze nekaj tednov po tistem si čul besedo »svobodni« rabiti samo še v ironičnem smislu! Karkoli ni bilo prav, so je kritikovali vedno z refrenom: »To je pač zato tako, ker smo svobodni!« Svoboda so si menda pri nas nekateri predstavljali tako, da bo imel poslej vsakdo početi, kar se mu bo ljubilo, da bo smel vsakdo svojo voljo uveljavljati neomejeno, brez ozira na druge! Ko pa se je pokazalo, da tako vendar ne gre, se je bilo nejevolja...

Ne bilo bi pravilno, ako bi zvrčali prav vso krivdo na Slovence. Tudi tam doli streljajo včasih preko meje. Ako bratje Srbi mislijo, da bi amputacija njih čisto nič ne bolela, so v zmoti. Pozabiti bi ne smeli, da tiste velike, mogočne Rusije, ki je v njeni zaščiti tako lepo napredovala mala Srbija, danes ni več! Premisljati pa bi morali eni kot drugi, kaj je vzrok, da se je medsebojno priateljstvo tako hitro ohladilo.

En vzrok tiči gotovo v tem, da smo se med sabo vse premalo poznali. Vedeli smo drug o drugem toliko, da smo sinovi ene in iste matere. Kaj pa so storile različne razmere iz nas, kako in v čem smo se tekom stoletij odtujili drug drugemu, se pač nismo zavedali. Milje, ki nas je obdajal, ni mogel ostati brez vpliva. In tako je prišlo, da je naša naziranje, naše pojmovanje v tem in onem kaj različno in da premnogokrat drug drugega enostavno ne razumemo. Bratje Srbi so na pr. pričakovali, da jim bomo Slovenci hvaležni, ker so nas pomagali rešiti iz suženosti, mi pa smo bili mnenja, da morajo biti oni veseli, ker smo se — ponižali do njih. V

René Maran:

4

BATUALA.

(Resničen črnski roman.)

Batuala. — Resničen črnski roman.

Uhm! Črnski čarovniki ne bodo nikoli zmogli podobnih stvari. In njegovo zaničevanje se je začelo polagoma umikati bojazni, pomešani z občudovanjem.

Solnce je priplavalo do sredine poti. Kakor običajno, so drozdi zvončkov žvižgi oznanili ta dogodek. Krik čvrčkov ni še sitnari po daljavah. Zdelo se je, da vse spi brezkončno, težko spanje. Razen treh silnih sunkov vetra, ki se zanejo vsak dan ob tem istem trenutku, ni niti najmanjša sapica budila valovanja velikanskih trav, božajoč jih ponovno, in bombažnikovi listi so ostali prav tako nepremični kakor oni daljni dimčki.

Potem so zapeli cvrčki.

To je bil trenutok, ki si ga črna izberejo za delo.

Batuala se je odpravil proti višini, ki se dviga nad planjavami vse naokrog. Tu so bile tri »jangbe« različne velikosti.

Stopil je k tem bobnom iz izvotljenega lesa, pobral dve tolkali, ki sta ležali na tleh, ter udaril dvakrat po največjem bobnu, — dva redka, zvonka udarca v nepremičnem zraku.

Nato je naslala velika tišina. On pa jo je končovaljavno prekinil z dvema novima, krajšima udarcema. In nato nepretržno brundanje tam-tamov, vedno živahnejših, vedno silnejših, vedno nestrpnejših, potem vzdržanih in širokih, ki se je na najmanjši med li'nghami končal v naglem decrecendo, čigar poslednja nota je izzvenela v krepkem klicu.

In glej, tam nekje, še dalje nego tam nekje, še dalje, od vseh strani, na levi, na desni, za njim, pred njim je podobno bobnenje. enako ropotanje bučalo, se ponavljalo, odgovarjalo: tu slabotno, obojavljajoče, zasenčeno, nejasno; tam razumljivo, odbijaje se od jeka do jeka, od kage do kage.

»Klicai si nas... Čuli smo te... Kaj nam hočeš?... Govori«

Dvakrat je prostranstvo ponovilo isto nejasne različne note.

Ko je obzorje poslednje pogrebe v tlini, im je Batuala odgovoril.

Najpopreje so bile to besede brez sile. Zdelo se je, da govoré o okolični, vsakdanji otopenosti, o samoti, ki je nič ne žalosti, nič ne razveseljuje, o udarnosti v usodo.

Tolkala so tekala zapored od ene do druge treh li'ngh. Iz njih se je porajal napev, dušeč kakor dan, ko se bliža nevihta, predno začne pihati »don-vorro«.

Vedno mogočnejša je bila pesem. Ko je nenadoma prenehala, se je dvignila znova še v širjih krogih. In še vedno, še vedno je naraščala.

Z Batuale je curljal pot. Srečen je bil, malo da ni plesal.

Svoje ljudi, njihove žene, njihove otroke, njihove prijatelje, prijatelje njihovih prijateljev, poglavarje, katerih kri je pil in ki so pili njegovo, vse, vse je klical. Hotel je, da bi bili vsi tu, čez deset dni, da se udeležijo velike, velike »jangbe«, ki jo je nameraval dati o priliki »ga' nze«.

Ti zvonki udarci, ki so jih predvideli že deževne dobe in deževne dobe, so jim obetali čuda. To bo požrtija, popivanje, besedičenje, zabava! Skratka, »jangba« bo. Ne ena sama jangba. Am-

pak vse jangbe. Ne le slonov korak, ples kopja in ples bojevnikov, ampak tudi, ampak zraven še, ampak predvsem ljubavni ples, ki ga tako imenitno plešejo sabangi.

Požrtija bo in jangba, jangba in planost. Ah, manioke, patate, dazo, buče, injamove koreninice, turšica! Ah, prose, no pivo, veko, pigment in med, ribe in kajmanova jajca! Vse to se bo jedlo in še marsikaj drugega! Vse to se bo pilo in še marsikaj drugega! Pilo in jedlo se bo ob zvokih dogov in balafonov. Treba bo priti! Ra, da, da! Saj je bil praznik ga' nze. Obrezovanje in izrezovanje je samo enkrat v dvajsetih letih. Treba bo priti! Kako se bomo smejali, jabao!

Jeki so prekipevali radosti tega govora. Ponavljali so njegove šale in njegov smeh.

Ko je umolknil, je viselo v zraku težko pričakovanje, ki pa ni dolgo trajalo. Zakaj krog in krog njega, zelo daleč, zelo daleč, je zopet oživel pomenek, kakor pri njegovem prvem klicu, na tam-tamih, ki jih ni bilo videti. In navzlic oddaljenosti prenašalcev zvočnih valov si lahko slišali iz vsakega konca stavka iste izrase taine radosti.

»Poslušali smo te... Slišali smo te... in razumeli... Ti si največji med m' bi. Batuala... Ti si največji med m' kundžiji... Pridemo... Zanesljivo pridemo... Tudi naši prijatelji bodo tu... To se bomo zabavali... Gostija!... Peto se bo... Plesalo se bo... Pili bomo kakor žolne... kakor belokočji! Name lahko računaš... Uorro... Ohuorro... Kanga... Jabingi... Delepu... Jabada... Vsi m' bi in vsi n' gapu-l bodo tam... Pridemo... Pridemo...«

Ker je obzorje sklenilo nad njim poslednje odgovore, se je spustil Batuala z višine k živu Bambe in Pomba, želeč pregledati sake, ki jih je bil nastavljal prejšnji večer.

S seboj je vzel dve puščici, lok in bisago iz kozličeve kože.

Kamorkoli človek gre, pa naj bo pot, ki jo ima napraviti, še manjša ko manjša, nikdar ne sme pozabiti vzeti s seboj bisage. Vanjo se da skriti toliko stvari!

Vtaknil je vanjo nekoliko listov »bi' mbija«, poln tulec puščic z nazaj upognjeno ostjo in nekaj manj kovih bleboev.

katerem naziranju tiči večja napaka, na to ni težko odgovoriti! ... Slovenci smo se navzeli od Nemcev med drugim pač tudi — ošabnosti!

Sicer pa tu nimam namena raziskavati, na kateri strani je večja krivda, ampak na vprašanje bi rad odgovoril, ali so sredstva, ki jih uporabljamo drug proti drugemu, primerna in ali je zlasti taktika, ki se je poslužujejo gotovi krogi pri nas napram Beogradu in ki kulminirajo v geslu: »Vstran hočemo, vstran!« res prava oziroma česa se nam je nametati, ako bi se to geslo uresničilo.

Človek se nehoti vprašati: za kaj smo se potem združili, ako hočemo na vsak način narazen. Da bomo morali v tem ali onem pogledu potpeti drug z drugim, to je bilo jasno z vsega početka vsakomur, ki trezno misli. Toda to je tisto, da se pri nas vse premalo trezno misli! No, dobro, pa imejmo svojo ljubo Slovenijo! Objimo jo z deskami, potegnimo jo platno čez in — cirkuške predstave naj se pričnejo! Saj mnogo več kot kakšne klovnijske predstave ne bodo nudile. Enkrat bom jaz na vrhu in bom tebe kresal in klestil, potem se prekucneva in klečal mi boš ti na prsih ter mi vračal milo za drago. In veselje v Izraelu bo veliko! Zakaj večje slasti mi ne občitimo, kot kadar storimo drug drugemu kaj žalega! ... Take zabave lebde nedvomno mnogim izmed nas pred očmi! Toda mnenja sem, da naj bi bilo že enkrat konec tistih neplodnih domačih borb, ki so bile doslej kvintesenca vse naše državniške modrosti in ki so nam prinesle že toliko škod! Dovolj je abderistva! Pokažimo že enkrat, da znamo tudi še kaj drugega!

Neverjetno je, kako lahkoverno se oklepamo Slovenci raznih public! Ena izmed takih public je tudi parola: »Mi tudi gori zase, oni tam doli zase, pa bo za nas in za one prav!« Na prvi hip bi človek res mislil, da je tako. V istini pa stvar ni tako enostavna, kot se vidi. Vpraša se: ali smo Slovenci, Hrvatje in Srbi navezani drug na drugega, ali nismo? Kdo bi mogel reči, da ne? Kdo bi mogel iz prepričanja trditi, da drug drugega ne potrebujemo, da zlasti mi Slovenci brez vsake pomoči lahko izhajamo? Kdor bi trdil kaj takega, bi lažal sam sebi, ker bi mu lastno srce dopovedovalo, da njegove besede niso v skladu z resnico!

»Sami svoji hočemo biti!« — kaj se to pravi? Ali bi ne bila to politika gola gola egoizma? Ali bi taka politika ne upravičevala očitka, da smo se hoteli Slovenci s Srbi res samo okoristiti? Prvi hip, takrat, ko brez njih ni šlo — je njim! Zdaj, ko smo dosegli, kar smo hoteli — vstran od njih! Da, to bi bila v istini politika gola gola egoizma, politika — brez vseh višjih ciljev!

Jaz sem si stvar predstavljal malo drugače. Zato pa sem sanjal o nekaki kulturni misli Slovencev v novi državi, sanjal o tem, da bomo vršili mi Slovenci med našimi brati posel kulturnih pionirjev, saj se noben resnično kulturni narod ne zaklepa s svojo kulturo pred svetom, ki ga obdaja, temveč skuša, nakloniti sadove svoje naprednosti tudi drugim. Takšno naše delovanje bi ne bilo samo v njih interesu, ampak tudi v našem. Ni vseeno, s kakimi ljudmi živim pod eno streho in tudi ne, kake ljudi imam za sosedo. Storit moramo vse, kar je v naši moči, da se blagodat kulture čimprej enakomerno razlije po vsi državi. To je poglavitni vzrok, da sem prej kot slej za to, da ostanemo s svojimi brati v kar najtesnejših stikih in da ostanemo glavno torišče našega udeleževanja narodna skupščina! Tu, sredi naših bratov, pokažimo, kaj znamo; v narodni skupščini imamo najlepšo priliko, da jih seznanimo s svojo kulturo, ako je res kaj imamo! Tu razodevamo drug drugemu svoje potrebe, tu se drug od drugega učimo, tu navajamo drug drugega k napredku. Tu je tudi mesto, kjer lahko kritikujemo in pobijamo kumpuljo. Kajti dokler ni deblo zdravo, ne more biti zdrava niti veja! Če pa vejo posekate, se ti posušijo! Taka je stvar in nič drugačn!

Vem, kakli pomisleki se vzbujajo pri tem enemu ali drugemu izmed nas. »Ljudje tam doli so nepristopni za pametne razloge, zato ni upanja, da bi mogli tam kaj doseči!« — To je delotna res! Da so naši južni bratje malce neuporabljivi do nas, se gotovo ne da tačiti. A da niso tako nedostopni, kot se vobče misli in trdi, sem čul od več strani. Ako jih znaš prepričati, se radi uklonijo. Morda izvira njih neuporabljivost tudi od tod, ker ne nastopamo vedno primerno proti njim. Čim manj bomo kazali, da se zavedamo svoje resnične ali namišljene superiornosti, tem manj bo na njih strani odpora proti nam. Res je, slovenska delegacija v narodni skupščini ni kdovekak velika. Toda prepričan sem, če pošljemo prave moze tja, ki bodo imponirali s svojim talentom, ki si bodo znali s svojim nastopom priboriti spoštovanje in ljubezen, potem je ni bati, da bi našli na načelno prepiranje. Sicer pa treba samo še, da pride Radić s svojimi somišljeniki v Beograd! Precaji bi bili potem tako močni, da bi si hitro priborili veljavo in primerno vpoštovanje! Seveda bi Radić ne mogel priti z namenom, da razdira, tem-

več z namenom, da pošteno pomaga pri zgradbi in konsolidaciji naše skupne države. Kdor bi ga pripravil do tega, bi si stekel nevenilne zaslugi! Ako pa naj bi imel sporazum z Radićem, o katerem se zdaj toliko govori, za posledico, da se ustanovi neodvisna Hrvatska, potem bi morali biti mi Slovenci prvi, ki bi se dvignili zoper to. Samostojna Hrvatska, posvečena že ob rojstvu gotovi pogubi, bi bila tudi nam v pogubo! Kajti taka seljaška republika, kakor si jo je zamislil Radić, bi nas Slovence popolnoma odrezala od ostalega jugoslovenskega sveta...

Vem, da jih je mnogo med nami, ki si mislijo: »Bom bolje za nas, tem svobodnejše se bomo gibal, tem prostje dihal!« Toda to so baš ljudje, ki ne poznajo višjih ciljev, ljudje, ki žive iz hipa v hip in ki ne vedo, kaj pomenijo besede: »Aspicie finem!« Morda tudi ljudje, ki jim je v istini prav malo za narod in domovino, tem več pa za trenutno lastno korist. Ali pa so navidezni, ki živijo v veri, da je obstoj Slovenije za večne čase zasiguran in da se zemljevid ne more nikoli več izpremeniti. Toda moti se, kdor misli, da je bila vojna, ki jo

imamo komaj za sabo in katere posledice čutimo še vsi, zadnja vihra, ki je hrula preko Evrope. Moti se, kdor misli, da ne preti Sloveniji nobena nevarnost več in da so se naši nasprotniki za vedno odrekli vsem svojim pretenzijam do našega ozemlja. Italijan misli danes na Trbovlje še baš tako, kot je mislil včeraj. Postojna in Idrija sta mu bila samo prva etapa, končni cilj njegov je prej ko slej Zidani most, ako ne še kaj več. Prijateljske vezi med Italijo in Avstrijo so z vsakim dnem tesnejše, razmerje obeh pred kratkim še sovražnih držav je od dne do dne pristranejšje. Mislim, da se ne varam, ako trdim, da to najnovejši prijateljstvo naših sosedov ne pomeni nič dobrega za nas. Mi se pripravimo dostikrat za goli nič med sabo, naši skupni sovražniki pa se pripravljajo po tihem in anujele načrte zoper nas! In tako se nekega dne prav lahko pripeti, da se italijanska in avstrijska meja strneta tam nekje, kjer deli danes Sava Kranjsko od Štajerske. Prihruje lahko vihra, ki pomeže s nami tako, da ne bo ne duha ne sluha več o nas! Takrat vskliknemo lahko: »Bili smo!«

—nik.

Naš poslanik na Dunaju in naš konzul v Celovcu.

Na Dunaju, 15. maja.

»Slovenski Narod« je podal svojim čitateljem verno sliko našega poslanika na Dunaju Tihomira Popovića in konzula v Celovcu Protića. O zadnjem je našel iz »Balkana« naravnost kaznivaja dejanja in zahteval »disciplinarno preiskavo«. Doslej še nismo čuli, da bi bil minister dr. Ninčić odredil tako preiskavo, ali pričakujemo, da se to že zgodi. Z ozirom na korake ljubljanskega odbora NRS, o katerih je »Slov. Narod« sporočil že parkrat (in tudi »Jutrzanje Novosti« so se s tem pohvalile!), bi bil moral Protić že davno izgniti iz Celovca. Naši koroški rojaki se ga boje in ga smatrajo za konfidenta avstrijske vlade in g. Tiča Popovića. Njegova naloga je, da s svojimi poročili upraviči Popovićevo Slovincem sovražno politiko. — Oglejmo si torej Popovića malo pobliže.

V avstrijskih vladnih krogih so Popoviću nelzerno hvaležni, ker je znal ob Seiplovem bivanju v Beogradu tako lepo in drzno manevrirati, da vprašanje o naših manjšinah sploh ni prišlo v razgovor. Ko je eden naših moč omenil koroške Slovence, katerih usodo in pravice v smislu sanžermenske pogodbe treba vspešno razpravljati in rešiti, je bil prav Popović tisti junak, ki je namesto Seiplova ugovarjal, da to vprašanje ni na dnevnem redu. In ko je pozneje vendar le bilo še možno, posvetiti tudi koroškim Slovincem nekaj pozornosti na podlagi poročila našega konzula Rašića v Celovcu, je bil zopet Tiča Popović tisti žalostni junak, ki je z drznim čelom proglasil Rašićevo poročilo za pretirano in lažno. Zato ni prišlo več v diskusijo in Rašić je bil celo kaznovan s prenestitvijo v Zader. Na njegovo mesto je poslal Protića, ki ves čas na Dunaju ni delal drugega nego nečastne reči. Na Dunaj je prišel gol kot cerkevna miš, odšel je kot velik bogataš. »Balkane« je razkril, kako je prišel do bogastva. Materijal je zbran. Prosim merodajne kroge, da se za ta materijal pobrigajo. Kje ga najdemo, ni težko uganiti. Čemu pa ima vlada na Dunaju poleg Popovića in sedanega generalnega konzula še razne osebe, ki morajo vedeti take stvari?!

O Tiči Popoviću Slovenci vemo, da nas mrzi in prezira. Zato se ga vsakdo izogiba, tudi Korošci! — Ali ni žalostno, da imamo v tako važnih časih na Dunaju in v Celovcu taka zastopnika, ki ju naši ubogi rojaki po pravici smatrajo za svoja neprijatelja?

Ali Tiča Popović je po dosedanjih katastrofah, ki jih je on uprizoril, zrel za — odpust iz državne službe. Tudi srbskemu narodu je prizadejal težkih izgub in še čuditi se je, da po vseh katastrofah še vedno igra usodepolno vlogo v naši diplomaciji.

Kot pomočnik ministra in resnični voditelj našega zunanega ministrstva je Popović popolnoma usvojil Pribečičevo odredbo (prvič v imenu Narodnega Veča v Zagrebu!), da ne smemo od Avstrije sprejeti nikakih aktiv, ker nečemo prevzeti starih avstro-ogrskih dolgov. Vsak otrok je moral vedeti, da nam dolgove naprti mirovna konferenca, saj so upniki tudi Francozi in Angleži. — Predsednik likvid. komisije dr. Ploj je pisal in brzojavil v Beograd, sam je šel doli in dokazoval, kako napačno je vse to, ali nič ni pomagalo. Škoda znaša danes milijarde. Pozivljamo g. dr. Ploja in zastopnika v glavnem demobil. odseku g. A. G., da povesta resnico. — Ko je prišel Popović na Dunaj, je takoj razpustil še ostanke likvidacijske komisije. Kupe dotlej rešenih aktov je dal spraviti v zaboje, o katerih nič več ne vemo, kje so. — Dejstvo je, da naša ministrstva in druge oblasti dan z dnem pišejo poslanstvu na Dunaj, naj daj poiskati te ali one važne akte. Ni jih najti, ker so: bodisi v onih zabojih, ki čakajo kje priidnih rok, da te akte sortirajo in urede, bodisi kje v avstrijskih arhivih, katere so prebrskali že zastopniki vseh nasledstva-

nih držav. — Na tisoče je naših ljudi, ki so s tem osebno oškodovani. Ostale države imajo na Dunaju še danes komisije za izvedbo mirovnih pogodb, le mi nimamo nikogar. In dela bi bilo ogromno. To je kapitej sam zase!

Ali da bo slička zaokrožena, oglejmo si Tičo Popovića še z drugih strani: Pečujška afera je gotovo še v spominu. Naši ljudje in delavci so se združili in proglasili — neodvisno Pečujško republiko. Naša vojska je Pečuj zasledila. Ali od pariške konference je prišel ukaz, da treba takoj evakuirati mesto. — In tako hitro smo zapustili ono ozemlje, da naši ljudje, ki so morali bežati pred Madžari, niso imeli časa, vzeti s seboj najpotrebnejših stvari. Tudi vojska je pustila Madžarom ogromnega materijala. — Škoda ogromna in enako ogorčenje bednega ljudstva, ki je prošlo, da jih o morebitni evakuaciji pravočasno obvestijo. To se ni zgodilo in padle so premmoge žrtve, ki do danes še niso preštete. — Vse to je delo Tiče Popovića.

Naša vlada je vodila na mirovni konferenci Albaniji prijazno politiko in zahtevala, da se spoštuje integriteta Albanije po stanju leta 1913. V protislovju s to pametno politiko je Tiča na enkrat zaukazal napad na Albanijo in naša vojska je — zmagovito prodirala v Albanijo. To je zbudilo silno ogorčenje med vsemi zavezniki, posebno med Angleži. In Lloyd George je zahteval, naj se takoj skliče Društvo narodov in naj našo državo izključi, ker moti mir. — Posledica je bila, da smo naglo bežali tudi iz Albanije. Ali ta beg je bil zopet tako nerodno aranžiran, da niso bile o vsem tem pravočasno obveščene naše čete v notranjih predelih Albanije, in so bile — ujetje. Izguba vojnega materijala je bila seveda velika! Poleg sramote torej tudi škoda in človeške žrtve. Zakaj? Za kaprice Tiče Popovića.

V znanem Reškem konsorciju, ki zdaj zbujajo toliko ogorčenja, je igral Tiča usodepolno vlogo. — Znani italijanski lisjak Quarrieri (zdaj predsednik paritetne komisije) je bil iztuhlat ali vsaj sprožil — Reški konsorcij. Naš Tiča mu je šel takoj na ta opolzi led — in on, ki zna o morju samo, da je moko, je vodil pogajanja z enim prvih italijanskih strokovnjakov. Za ta pogajanja nam Italijan zdaj ob vsaki priliki dajejo pod nos. — Na drugi strani pa je celo jadransko vprašanje, o katerem nima niti pojma, tako nerodno reševal, da je l. 1921. zakrivil padec Sforze, tega edinega italijanskega ministra, ki bi bil rešil to vprašanje hitro ter na naše in laško zadovoljstvo — takrat! Ali Popović je mislil, da sam razume vse in je kriv sedanjih težav in zmed!

Tak je Popović kot — diplomat in politik! Ali je mogoče, da jo kdo hule polomi? Kako je sploh mogoče, da more država po vseh teh nesrečah še vedno držati tega moža na odličnem mestu?

V Beogradu je bil postal nemogoč bolj zaradi svoje neotesanosti v vedanju. Vsi zastopniki tujih držav so izjavili naši vladi po papeževem nunciju soglasen sklep, da ne občejujo več s Popovićem. Po daljšem cincanju se je končno moral umakniti — in dobil smo ga na Dunaj. Tu se hoče utrditi na tak način, da se laska Nemcem, kakor je »Slov. Narod« s dejstvi dokazal. — Ali ni še polna mera? Kaj še je treba dokazati, da ga končno odpravijo z Dunaja? Ali blamaža s Protićem tudi še ne zadostuje? Ali bo treba res še novih smradnih bomb — in končno javne razprave v narodni skupščini? Prosimo dr. Ninčića in častiljivega ministrskega predsednika Pašića, da se nas usmilita in nas rešita te nadloge.

• V »Slovincu« je priobčil dr. Ivančič na Dunaju obširen dopis, ki razkriva ravno v tem pogledu strašne stvari. Op. pr.

Pred važnimi dogodki v mednarodni politiki.

Dočim je razburjenost, ki jo je povzročil turško zavezniški konflikt v Orijentu v zadnjem času nekoliko utihnila, in je nevarnost od te strani začasno odstranjena, je opaziti v mednarodnem življenju druge značilne pojave, ki govorijo za to, da bi bilo o kakem trajnem miru in normalnem gospodarskem razvoju v Evropi danes še prezagodaj govoriti.

Odkar je francoska in belgijska vojska zasedla najbogatejše industrijske pokrajine Nemčije, se je preselila os, okrog katere se sučejo povojni dogodki, z vzhoda na zapad in Porurje je sedaj tisto nesrečno Parlovo jabolko, za katero se pripravajo vse zavezniške države. Stališče obeh neposredno prizadetih in najbolj zainteresiranih držav, Francije in Belgije, je popolnoma jasno in njuna akcija je z ozirom na gospodarski položaj in varnost bodočega obstoja upravičena in razumljiva. Določbe versailleske pogodbe morajo biti izpolnjene, Nemčija mora povrniti storjeno škodo, četudi na račun svoje industrije, ki bo v tem slučaju za državo kot tako dolga leta pasivna. To je zahteva, od katere francoska in belgijska vlada pod nobenim pogojem ne misli odstopiti, kar potrjujejo tudi besede Poincaréja, ki je izjavil, da francoske čete ne zapuste zasedenega ozemlja dotle, dokler Nemčija ne izplača vseh reparacijskih obveznosti. Reparacijski problem bi bil v normalnih razmerah interna zadeva obeh nasprotnih strank in njegova rešitev bi bila odvisna od pritiska upnika, če bi bilo fizično mogoče ugoditi tem zahtevam in če bi dolžnik ne bil v položaju človeka, ki mu je potreben kredit, da si opomore iz lastne gospodarske krize.

Tako pa vidimo, da zavezniške države ne glede na dalekosežno vojaško akcijo še vedno niso prišle do zelene vejice in da cilj okupacije še davno ni dosežen. Nasprotno, izdatki, ki jih zahteva prehrana okupacijskih čet, znatno previšujejo dohodke od tega podjetja in zato ni čudno, da postaja Francija od dne do dne bolj nestrpna. Ako bi bila francosko-belgijska akcija, kot sredstvo, ki naj bi prisililo Nemčijo, da poravnava svoj dolg, pri sedanjih razmerah in v polnem obsegu izvedljiva, bi se ji brez dvoma pridružile tudi ostale zainteresirane države, zlasti Angleška in Italija, kar bi seveda ne moglo ostati brez učinka. Obotavljanje slednjih dveh velesil pa je dokaz, da je šla Francija v svojih zahtevah nekoliko predaleč in da ji preostaja samo dvojce: ali kreniti nazaj in opustiti vsako misel o nasilni izterjavi vojne odškodnine, ali pa nadaljevati začetno delo in prevzeti odgovornost za posledice, ki jih lahko rodi sedanja politika. Kakor vse kaže, se je Francija odločila za drugo pot. To je z njenega stališča tudi edino pravilno, kajti v nasprotnem slučaju bi njen koram pomenil kapitulacijo pred nemškimi pasivnim odporom in onim delom evropske javnosti, ki ji v zadnjem času ni nič kaj preveč naklonjen. Odločitev je torej tu in kaj sedaj?

Antanta je sicer še vedno enotna kompaktna sila, ki dikтира v mednarodnem življenju svojo voljo. Toda baš v tem slučaju je njeno notranje edinstvo nekoliko sumljivo. Angleški in Italiji ne more biti vseeno, kako se razvije dogodki na zapadu. Prvotna misel Francije, odcipeti od Nemčije industrijska kralje in stvoriti samostojno republiko, ki bi bila seveda ekonomsko v njenih rokah, je naletela pri drugih velesilah na resen odpor, toda s tem še ni rešeno,

da je ta ideja definitivno pokopana. Če ne pojde drugače, bo Francija končno prisiljena seči po skrajnem sredstvu in odrezati najbogatejši kos nemške zemlje. S to možnostjo računajo v Londonu in Rimu, kjer si politiki na vso moč belijo glave, kako bi preprečili to nevarnost francoske gospodarske in politične premoči in dosegli miren sporazum. Na zunaj se velesile sicer izogibajo protislovju, toda v notranjosti jih je baš reparacijski problem razdelil v dva tabora. Dočim je angleška zunanja politika usmerjena odločno proti Rimu in je v zadnjem času nastalo med obema državama nenavadno prijateljsko razmerje, skuša Francija najti zaslombo drugje in snubi malo antanto. S tem hoče osigurati svojo nadaljno agresivno politiko napram Nemčiji in kar je bržkone še bolj važno, stori v centralni Evropi močan blok proti eventualni intervenciji od strani sovjetske Rusije!

Tu prihaja v poštev v prvi vrsti Poljska, kot neposredna sosedinja Rusije in Češkoslovaška, ki bi v slučaju potrebe priskočila na pomoč prvi. Potovanje maršala Focha v Varšavo in Prago, pregledovanja poljske in češke armade, važna posvetovanja z državniiki teh dveh držav, ki so seveda širši javnosti neznana, to so dogodki, ki pomenijo vse prej, kakor naveden izlet francoskega vojaškega dostojanstvenika. Ni dvoma, da je francoska vlada poslala Focha na to pot z važno politično mislijo in sicer iz dveh nagibov. Prvič, ker se ne more zadovoljiti z angleško-italijanskim prijateljstvom in cincavo politiko obeh velesil glede reparacij. V tem pogledu si hoče biti na jasnem in ker dosedaj v Londonu in Rimu ni našla prave opore, se obrača drugam, da bi ne bila v odločilnem trenutku osamljena. Drugič pa gotovo ni prezirala najnovejših dogodkov v Rusiji, ki pričajo, da bi komunisti, čim si ekonomsko nekoliko opomorejo, utegnili postati agresivni in prekrizati njene račune. Tudi v Nemčiji sami je položaj tak, da mora biti Francija skrajno oprezna. Leve stranke zmagujejo, politični krogi govorijo o padcu Cunovega kabineta z druge strani pa so tudi komunisti dvignili glave in ker črpajo iz Porurja bogat materijal za propagando, je razumljivo, da njihovo gibanje postaja nevarno ne samo za obstoj nemške države, marveč tudi za francoske interese. Pritisk na Poljsko in najmanjši uspeh sovjetskega orožja bi rodil dalekosežne posledice. Zato razmere same diktirajo Franciji tesno družbo z malo antanto in popolno vojaško pripravljenost na meji sovjetske Rusije. Končno ne smemo pozabiti tudi odločilne faze v angleško-ruskih odnosih, ki se lahko konča s popolnim nesporazumom ali pa priznanjem de lura. V tem diplomatskem plesu pa igra Nemčija vlogo garde — dame. Obeta na desno in na levo, pripravljena je na največje žrtve, plačala bi vso odškodnino, samo če bi ji zavezniški posodili denar, v resnici pa čaka in upa na tihem, da se bodo dogodki razvili v njeno korist. In težko je povedati, kdo ima prav, kajti do danes reparacijsko vprašanje še ni krenilo z mrtve točke v nobeno smer. Da pa Francija iz gospodarskih in deloma tudi političnih ozirnov ne bo dolgo vztrajala v sedanjem labilnem položaju, to je popolnoma jasno. Slejkoprej bo stori la v svoji politiki napram Nemčiji odločen korak dalje in takrat je pričakovati resnih izprememb v mednarodnem življenju.

Charlie g. Masarykova †.

V ponedeljek zjutraj je prerezala neusmiljena Parka nit življenja žene, ki je bila po krvi sicer tuja, po svojem prepričanju in globoko čuteči duši pa sorodna in nerazdružno zvezana s bratskim češkim narodom. Umrla je v visoki starosti 72 let, soproga prvega predsednika češkoslovaške republike, zvesta družica in opora svojemu možu ter vzorna in plemenita mati štirih otrok, Charlie Garrigueova Masaryk. Kot potomka ugledne francoske rodbine, ki se je pred davnimi leti izselila v Ameriko, je bila pokojna rojena v sevromeriškem mestu Brooklyn, kjer je doživela osnovne študije. Njen oče, po poklicu finančnik in ravnatelj brooklynske banke, je hotel dati svojih hčeri temeljito izobrazbo in zato jo je poslal na konservatorij v Lipsko. Tu se je seznanila s mladim češkim akademikom, poznejšim doktorjem filozofije in sedanjim prezidentom Masarykom. Zvezalo ju je globoko čustvo ljubezni, toda o skupnem zakonskem življenju nista mogla misliti, ker si je hotel mladi Čeh najprej ustvariti lastno eksistenco. Šele dve leti pozneje je Masaryk odgovoril v rojstno mesto svoje neveste, kjer se je kmalu tudi poročil. Novoporočnica sta stopila na pot življenja, ki je bila strma in pogosto posuta s trnjem, toda z neumornim delom in izrednimi intelektualnimi sposobnostmi sta v medsebojnem podpiranju premagala vse ovire in se povzpela visoko nad svoje sodobnike. Svetovna slava in ugled, ki ga uživa prezident Masaryk kot genijalen državnik, odličan učitelj in prvobitni zaščitnik svobode svojega naroda, pa ni omamila niti njega, niti njegove pokojne soproge. Tih in skromna, kakor sta bila takrat, ko sta v Lipskem sanjala prve svoje sanje mladosti, sta ostala tudi na vlogom državne matne. Zna-

čilna poteza v življenju te najuglednejše češke rodbine. V neprestanem naporu delu za blagor naroda in države, brez hrepenenja po slavi, sta v nad štiridesetletnem skupnem življenju otrla marsikatero solzo z obraza siromaka, kot zasebnika sta si pridobila nešteto zaslug, kot državniku pa je pomagala zvesta družica Masaryku, da je začel in dovršil ogromno delo, ki je rodilo na povojnih razvalinah cvetočo svobodno češko državo. Kako važno vlogo je igrala ta plemenita in moralna in intelektualna oziroma visoko stoječa žena v življenju prezidenta češkoslovaške republike, pričajo skromne, toda izrazite in značilne besede, ki jih je napisal o nji intimni prijatelj Masarykove rodbine dr. Haben. Kdor je le količkal občeval z gospo Masarykovo, pravi on, mora priznati, da je bila ona vzvišena. Ni bolj primernega naziva. Vzvišena demokratska, vtelesena moralna čednost, čuvstva odločnost in neumorna energija. Zato je tudi voljno prenašala ljunaško. Čeprav je »očka« izginil s hčerko Olgo že v decembru leta 1913 v tulinu, čeprav je sina Herberta 1915 leta v marcu tifus spravil prezagodaj v zemljo, čeprav je hčerko Aličo držalo prezanjanje 1916 leta v dunajski ječi, sin Jan pa je moral pod sužnjim larmom služiti v avstrijski armadi, vendar gospa Masarykova ni obupavala. Soproga a plača je bila ustavljena, knjižnica zaplenjena, stanovanje obkoljeno z detektivji, njo samo pa so oblegali vohuni in mučili z neprestanim zaslišanjem vojaških avditorjev. In vendar je bila vedno mirna in v resigniranim smehljajem na ustih je odgovarjala onim, ki so jo hoteli tolažiti: Nič ne da. To je le naša volja.

Ni tega čudno, da je vest o njeni smrti tako težko legla na srca vseh Čehov in našla ožogin odmev sožalja tudi za mejo. Ni osebnosti, ki bi bila tako priljubljena, ki bi jo vsi sloji prebivalstva brez razlike na politično prepričanje, spoštovali in ljubili tako iskreno, kakor Masaryk in njegovo rodbino. V tej rodbini vidi češki narod nekaj simbol svojega vstajenja, svoje svobode, za katero je baš Masaryk v nesebični ljubezni do domovine žrtvoval svoje najboljše mladeniške moči. Košena smrt je izgnala svojo roko in iztrgala te rodbine

najbolj zanesljivo moralno oporo, ugrabila je svobodnemu prezidentu ljubljeno so-progo, otrokom pa nenadomestljivo ljubečo mater. Težka in bridka je ta izguba za one, ki so skozi dolga leta delili s pokojno dobro in zlo: ob svežem grobu žaluje v tihli bolesti s svojim prezidentom ves češki narod, toda misel, da je moralo tako biti, da je tako določeno v nespremenljivih zakonih narave, mu bo uteha. Po duhu in dolgoletnem plodovitem delu zaslužni slovanški ženi bodi ohranjen tudi med nami trajen spomin!

Telefonska in brzojavna poročila

DR. KOROŠEC NAPOVEDUJE ZA PRIHODNI TEDEN SENZACIJE.

— Beograd, 19. maja. (Izv.) Običajno je dr. Korošec zelo rezerviran in molčeč politik in ni posebno naklonjen dajati beogradskim novinarjem informacije in interview, razen dopisniku »Slovenca«. Zadnje dni pa je dr. Korošec forsiral v razne liste vseh mogočih političnih nijans mnogovrstne izjave. Beogradski listi včeraj in danes priobčujejo razne Koroševe izjave, tako »Vreme«, »Novosti« in sedaj na novo izhajajoči »Glasnik«. Dr. Korošec je sredi ob 7.30 z brzojavkom odpotoval proti Zagrebu, kjer se najbrž sestane na kratek razgovor z Radićem, na kar bo nadaljeval vožnjo v Ljubljano, kjer bo za praznike poročal javnemu odboru SLS o političnem položaju.

Dr. Korošec je med drugim izjavil, da delo na sestavi konkretnih predlogov v Zagrebu napreduje, da bo v Zagrebu imel vrlo važno konferenco, samo če bo Radić imel čas. V razgovorih z radikalnimi voditelji je ugotovil, da nima med radikali nobenega, ki bi bil proti spo-

razumu. Spoznal je, da celo oni radikali, ki so bili advokati koalicije, uvidevajo v interesu države potrebo sporazuma. Na obeh straneh pa obstajajo težkoče. Teh težkoč pa se nam ni treba bati, ker vidimo, da smo istega mišljenja v načelnem vprašanju, to je: »Trije bratje — trije narodi!«

Po dr. Koroševem mnenju je sedanja notranja in zunanje politična situacija naše države zelo povoljna. Upa na najboljše rezultate. Splošna politična situacija je momentano v znamenju pričakovanja. Prihodni teden bo prinesel mnogo stvari. Odnosali med federalističnim blokom in radikalno stranko niso neprijetni. Razvijajo se normalno. Kaj prinese bodočnost, to je stvar časa. Tendence je, da se dobro stvar izvrši.

Pred svojim odhodom iz Beograda je dr. Korošec izjavil sodniku novostanovljenega »Glasnika«, da bo prihodnji teden — dan velikih senzacijskih dogodkov. Mogoče pride v Beograd Radić sam!

INTERVENCIJA LJUBLANSKEGA ŽUPANA V BEOGRADU.

— Beograd, 19. maja. (Izv.) Deputacija ljubljanskega občinskega sveta z županom dr. Peričem ostane še nekaj dni v Beogradu, da popolnoma izvrši svojo misijo. Tekom včerajšnjega dneva je župan dr. Perič obiskal načelnika beogradske občine Dobro Mitrovića. Ta obisk je bil več ali manj uradnega značaja, da sta se načelnika dveh velikih mest medsebojno spoznala ter si izmenjala gotove načrte, kako začeti skupno akcijo v korist obeh mest. Razmotrivanje je bil načrt ustanovitve »Zveze županov velikih mest«, v katero zvezo bi vstopila mesta Beograd, Zagreb in Ljubljana. Oba načelnika sta se razgovarjala dalje tudi o vseh potrebah, ki so skupne obeh prestolicama. V glavnem gre za finančne zadeve. Dobra Mitrović je končno obljubil, da v kratkem obišče Ljubljano.

Župan Perič je dalje tekom dopoldneva obiskal finančnega ministra dr. Stojadinovića. V daljšem razgovoru je župan pojasnil finančnemu ministru vse finančne potrebe ljubljanske občine.

KRASINOVA MISIJA V LONDONU.

— London, 18. maja. (Reuter). Kakor poročajo, je Krasin dal lordu Curzonu glede vprašanja ribiških ladij zadostitev. Glede propagande se je Krasin obrnil v Moskvo, da dobi tozadevne instrukcije. Po poročilu »Tampa« iz Moskve se je protiangliška propaganda še bolj razširila. Slike lorda Curzona in Mussolinija so bile obseane na vislice.

— London, 18. maja. (Havas). Krasin je včeraj poslal v Moskvo obširno brzojavko. Pogajanja so odgodena do tlej, dokler ne pride odgovor iz Moskve. V angleških političnih krogih govore o eventualni anulaciji sedanja pogodbe, ki naj bi jo nadomestila nova. Kralj se je včeraj z zunanjim ministrom lordom Curzonom razgovarjal o ruskem vprašanju.

— London, 18. maja. (UR). Krasin se je včeraj razgovarjal v zunanjim ministru z lordom Curzonom. Temeljna vprašanja glede katerih se po ruskem odgovoru vrše pogajanja so:

1. Z ozirom na protiangliško propagando, o kateri je angleška spomenica navajala stvarne podatke, zahteva angleška vlada prepoved in odpoklic odgovornih sovjetskih agentov. Na to zahtevo ruska nota ni odgovorila in se je omejila na razne očitke, češ da tudi Angleška širi protiboljševiško akcijo;

2. Glede nasilnega postopanja z angleškimi državljanji je vlada zahtevala odškodnino za inž. Davidsona in ge. Hardingove. Sovjeti trdijo, da to vprašanje ne spada v področje trgovskih pogodb, vendar pa so pripravljene dati odškodnino, četudi Angleška odškoduje Ruse, ki so bili aretirani v Indiji in drugih krajih;

3. Z ozirom na ribiške ladje in teritorialne vode je Angleška zahtevala odškodnino in zagotovila, da bo obvezno morje na razdalji treh milj upoštevano kot nevtralna cona. Rusija je pripravljena osvoboditi zaplenjene ladje, ne da pa nobene odškodnine.

Reorganizacija naše vojske.

USTANOVITEV SOLE ZA REZERVNE OFICIRJE.

— Beograd, 19. maja. (Izv.) Na včerajšnji seji je ministrski svet sprejel definitivni načrt zakona o organizaciji naše vojske. Minister vojne in morarice je bil pooblaščen, da predloži kralju v podpis ukaz, s katerim se načrt zakona predlaga narodni skupščini v razpravo. Načrt zakona bo tekom prihodnjih dni dotiskan. Čeprav še ni popolnoma znana vsebina zakona, je gotovo, da zakon vsebuje nova moderna načela o organizaciji vojske. Po informacijah Vašega dopisnika določa novi zakon ustanovitev šole za rezervne ofi-

cirje. Po tem zakonu bodo odpravljeni dosedajnji dijaški bataljoni, ki so bili v Valjevu za pehoto, v Subotici za konjenico in po drugih mestih za razne tehnične stroke. Zniža se tudi dijakom srednjih šol in dijakom s fakultetno izobrazbo vojaška službena doba od 12 mesecev na 6 mesecev. Namesto dijaških bataljonov se ustanovi v Sarajevu za diake s srednješolsko in višjo izobrazbo šola za rezervne oficirje, kjer bodo dijaki imeli strokoven pouk in vojaške vaje.

VELIKI KNEZ NIKOLAJ PRIDE V BEOGRAD.

— Pariz, 18. maja. (Izv.) Kakor javlja »Matine«, pride ruski veliki knez Nikolaj Nikolajevič v kratkem v spremstvu generalov Mulderja in Satilova v Beograd, kjer se sestane z generalom Vranglom v svrhu organizacije enotne fronte ruskih imigrantov.

PRED VAŽNO ODLOČITVJO V HRVATSKO-SRBSKEM SPORU.

— Beograd, 19. maja. (Izv.) »Novosti« slikajo položaj glede sporazuma med Srbi in Hrvatmi tako: Radikali so v stanju pričakovanja. Neki ugledni radikali se izjavljajo, da se je v pogledu sporazuma resno konstatirala le dobra volja obeh strah in da delo ni moglo napredovati. Ni izključeno, da po povratku začasnega skupščinskega predsednika dr. Peleša odposljejo radikali svoje delegate v Zagreb. Radikali z velikim interesom pričakujejo Radićev govor, ki ga ima dne 21. t. m. na velikem shodu. Ta govor ima biti odgovor na veliki skupščinski govor Ljube Jovanovića.

Apel vlade na gimnazijske profesorje.

— Beograd, 19. maja. (Izv.) Beogradska javnost se intenzivno zanima za gibanje srednješolskih profesorjev. Za nedeljo je sklicana javna skupščina roditeljev, ki imajo svojo dečo v srednjih šolah. Skupščina ima namen apelirati na vlado, da stori vse za izboljšanje gnotnega položaja profesorjev. Vlada sama pa indirektno apelira na srednješolske profesorje, da naj še dalje vstrajajo v svoji službi in naj ne segajo po skrajnih sredstvih. V tem oziru je zelo značilen policijski članek današnje »Samouprave«, ki razmotriva položaj srednješolskih profesorjev in njih boj ter pravi med drugim, da je prava in edino resna pot ta, da se čim prej izvede normalno življenje, da se čim prej upostavi ravnotežje med izdatki in dohodki države. Zato je potrebno, da parlament sprejme najnujnejše zakone, s katerimi se uredi tudi vprašanje plač profesorjev. Vlada sama spoznava, da se nahaja v težkem položaju. Kraljeva vlada se zaveda odgovornosti in ne zahteva ničesar drugega nego objektivno presojo svojega dela.

Narodna skupščina.

— Beograd, 19. maja. (Izv.) V torek dne 22. t. m. ob 10. dopoldne se ponovno sestane po kratki binkoštni pavzi narodna skupščina. Na dnevnem redu plenarne seje je razprava o spornih demokraskih mandatih in drugih o mandatnih poslancev, ki niso predložili svojih pooblastil v smislu volilnega reda. Za to sejo vlada v parlamentarnih krogih največje zanimanje. Nekateri pričakujejo, da bodo demokratje v svoji obrambi posegli po najskrajnejšem sredstvu, po obstructiji. Na drugi strani pa prevladuje treznejše mišljenje in upajo, da bo plenum kljub eventualnim viharjem in nevihtam odklonil predloge večine verifikacijskega odbora in da bo odobril 3 sporne demokraskie mandate. Po tej točki ima priti v debato vprašanje nepredloženih pooblastil. Za torek dopoldne pred sejo skupščine je sklicana seja demokraskiega parlamentarnega kluba, na kateri se ima določiti nadaljnja klubova taktika in pa govorniki za plenum.

Takoj, ko bo debata o verifikaciji mandatov zaključena, bo v smislu zakona sledila svečana zaprisega poslancev. Po končani prisegi sledi v smislu ustave in skupščinskega poslovnika volitev stališča skupščinskega predsedstva. Pričakovati je, da bodo te poslovne formalnosti končane koncem prihodnjega tedna in da bo na to skupščina prešla v redno stvarno delo. Skupščini bodo najprej predloženi zakoni o državnih uradnikih, invalidih in o organizaciji vojske. Vsi ti zakoni so označeni kot nujni. Zanimivo je, da bo med prvimi zakoni prišel v razpravo zakon o organizaciji vojske.

Dr. Smolika postane poslanik v Vatikanu.

— Beograd, 19. maja. (Izv.) Po poročilu tujih listov namerava vlada imenovati dr. Smolika za poslanika v Vatikanu.

Hrvatski pokrajinski namestnik v Beogradu.

— Beograd, 19. maja. (Izv.) V Beograd je včeraj prišel hrvatski pokrajinski namestnik dr. Cimić ter je vladni kratko poročal o položaju na Hrvatskem. Namestnik se danes povrne nazaj v Zagreb.

BETHLENOVA MISIJA IZJALOVLENA?

— Berlin, 18. maja. (Izv.) Budimpeštanski dopisnik »Vossische Zeitung« poroča, da se presoja Bethlenovo mislijo v inozemstvu za povsem izjavljeno. Ministrski predsednik pojde, ko se vrne iz Rima, takoj v središče male antante, da prične tam znova svojo akcijo za mednarodno posojilo. Madžarska pričene čuti živo potrebo za gospodarske in politične stike z državami male antante. Slična poročila prihajajo tudi iz Prage. Mala antanta bo zahtevala od Madžarske izpremembo njenega državnega sistema.

Politične vesti.

— O sporazumu med Srbi in Hrvatmi. Beogradski »Glasnik« priobčuje na uvodnem mestu zanimiv članek o sedanjih političnih situaciji v naši državi s posebnim ozirom na dve najmarkantnejši osebnosti nasprotujočih si taborov — Pašića in Radića — in med drugim izjavja nastopno: »Radić je močan. On se je natvezil Hrvatom. Danes se ga je nemogoče izogniti. Pašić želi zadovoljiti Hrvate, toda mimo Radića smatra da je to nemogoče. Stari Bizantincev dela prijazno lice, taplja Radićevo Hrvatsko po rami, za hrbtom pa se pripravljajo ponuditi ono, kar prija njemu in s čimur bo podvalil Radiću. Zdi se nam, da vsa sedanja skrb Pašića obstoji v tem, da skloni Radića na to, da pripravi teren za sporazum. Kakšen bo ta sporazum, je težko povedati. Sam Pašić si ni na jasnem, kako dolgo bo popuščal. Pri njem se borita dve stvari: prepričanje in neobhodnost. On je po prepričanju centralist, neobhodnost pa ga sili na decentralizacijo. Da-li se mu bo posrečilo prilagoditi prepričanje neobhodnosti, to zavisi danes večinoma zopet od Radića. To, kar je danes znano, je, da Pašić ne misli resno na sporazum z Radićem. Sporazum med njima ni mogoče niti teoretično, niti praktično. Zato pa je vse, kar se govori in dela sedaj za sporazum, edino le izmišljeno delo, da se izpodrine ugled Radića. Ali bo to uspelo? Ali bo lisjak iz Zagreba dorastel tekmovalcu iz Beograda? Čas je iztaknil na površju dva politika, iztaknil je Pašića in Radića, dva človeka, ki se po idejni strukturi ne razlikujeta baš mnogo, ki pa se po osebnih kakovostih in po svoji politiki razlikujeta tako, da ni mogoče verovati v sporazum med njima. Borba je znana. Ona se že vrši, in za odločilni udarec se zelo spretno pripravljajo. Edinstvo države od njenega postanka nikdar ni bilo tako ogroženo, kakor je danes.« — K tem stvarnim izjavam neodvisnega srbskega lista bi bilo pripomniti samo to, da je ne glede na diametralno protislovje, ki vlada med takozvanim srbskim centralizmom in Radićevo politično vrtoglavo, trditve o nemogočem sporazumu preveč pesimistična in da bo treba v tej kritični situaciji napeti vse sile, da se reši edinstvo države, če tudi bi se to moralo zgoditi na račun pretiranih zahtev in trdovratnosti s te ali oni strani. Kategorično je treba izjaviti vsem onim, ki danes zavedno sejejo seme razdora med naš narod, da je obstoj države in njena konsolidacija prvo in poglavito vprašanje našega skupnega življenja in da še le za tem vprašanjem pridejo na vrsto razne osebnosti in skominje po politični premoči izrodovkov vojne dobe, ki skušajo v svoji ambicioznosti upropasti naš skupni dom.

— Težka očitanja. Beogradsko »Vreme« odgovarja na vprašanje, zakaj hočejo Srbi imeti v svojih rokah vodstvo države, in izjavja: »Hrvat in Slovenci ne morejo razumeti, zakaj smo mi zahtevali, da imamo v rokah vodstvo države. Oni mislijo, da smo to zahtevali zaradi tega, ker smo jih hoteli izsesavati in imeti nad njimi hegemonijo. Ako bi malo bolje premislili, bi razumeli, da vkljub svoji domišljavi genialnosti in kulturi ne razpolagajo z zadostnim znanjem, s skušnjami in z zadostno odvažnostjo, ki je pogoj za dobro vodstvo državnih poslov. Ako bi se bilo prepuščilo Srbom samim brez Trumbića, da bi vodili državne posle po vojni, bi bila Reka in tudi dober del Istre v naših rokah. Wilsonovo črto, ki je vsebovala tudi Reko, ni sprejel dr. Trumbić samo zato, ker se je naslanjal na nasvete svojih tujih prijateljev in ker je za vsako ceno hotel biti pametnejši in dalekovidnejši diplomat od Balkanca Pašića. Zakaj hrvatsko časopisje, ki govori o naših računih z Italijo, ne omenja Wilsonove črte? S tem, da jo prikriva, ne dela nikomur usluge. Za zgodovino je važna Wilsonova črta, ki je ne more nihče izbrisati, tudi ne kovači nove zgovornice v Zagrebu.« — Očitane, da je nam Wilsonovo črto, ki je obsegala poleg Reke, Opatije tudi železniško progo Reko — Sv. Peter ter Idrijo in Postojno, zavrnil dr. Trumbić kot takratni naš zunanji minister in delegat na mirovni konferenci, se s srbske strani še ni nikoli izreklo v tako pozitivni formi, kakor je storilo »Vreme«. V interesu stvari bi bilo, da se ugotovi pozitivna resnica, zato pričakujemo, da bo na to očitane spregovoril sam dr. Trumbić. Ako bi na to težko obdolžitev molčal, bi sam priznal, da obdolžitev odgovarja dejstvu.

— Italijanski strah pred malo antanto ob strani Francije. Italijani z nervoznostjo zasledujejo poset francoskega maršala Focha v Češkoslovaški in Poljski. »Il Piccolo della Sera« izjavja, da ima Poljska s Češkoslovaško sicer oster spor zaradi Javorine, toda po drugi strani ne more gledati indiferentno češkoslovaškega približevanja k Rusiji. Pot maršala Focha v Prago in Varšavo ima po sodbi Italijanov tudi svrhu, da poravnava sporne stvari med Češkoslovaki in Poljaki. Francija išče tako malo antanto, da jo privede nase in jo vporablja kot izborno sredstvo za svojo politiko kontinentalne nadvlade. Podonav-

ske države se zde Francozom primerne za to svrhu. Ako se tak načrt realizira, je jasno, da se sedanje ravnotežje v svojih temeljih preokrene, vsled česar lahko nastopijo nove krize. Kaj pa naj stori Madžarska in Avstrija napram nameravanemu ojačenju male antante? Pot maršala Focha predstavlja tako težko in važno vprašanje bodočnosti Srednje Evrope, da Italija ne more ostati pri tem mirna, ker je na vsaki preobrazitvi v Srednji Evropi jako zainteresirana in tudi ne more pripustiti, da bi se ob donavskih begovih zgodilo kar koli brez vednosti in proti volji Italije. — K temu pripominjamo, da je za nju mnogo koristnejše v vsakem oziru, ako se bližata mali antanti kakor pa Italiji, katera zasleduje v Srednji Evropi le svoje nadvladne interese, dočim hoče mala antanta države Srednje Evrope spraviti do njihove prave veljave.

— Muslimani so nezadovoljni s Korošcem in vlado. Kakor poroča »Vreme«, je imel klub muslimanskih poslancev te dni sejo, na kateri je razpravljalo o političnem položaju. Vsi govorniki so naglašali, da se nahajajo muslimanski poslanci v zelo neprijetni situaciji. Dasi so zvezani s klerikalci in podpirajo vlado v skupščini, vendar ne nastopa vlada napram njim tako kakor napram klerikalcem. Dočim se vlada neprestano pogaia s Korošcem in Radićem, ignorira popolnoma muslimanski klub, dasi je le tretji član v revizionističnem bloku. Na drugi strani so isti govorniki poudarjali, da se njihova zaveznika Radić in Korošec v nobenem oziru ne zavzemata za muslimane, marveč jih prepričata na milost in nemilost radikalom, smatrajoč jih kakor slab denar za podkupljevanje pri akciji za sporazum. Posamni govorniki so predlagali, naj muslimani vspričo tega zapostavljanja izvajajo konsekvence in s protoslom zapuste narodno skupščino. Glasovanje o tem predlogu se je odložilo do prihodnje seje po praznikih. Muslimanski poslanci groze, da prično, ako se razmere takoj ne spreminjajo, že v prihodnji seji narodne skupščine z najodločnejšo opozicijo proti vladi, ne glede na to, kakšno stališče bosta zastopala Radić in Korošec napram vladi. — Iz tega je razvidno, da se močno krha že tudi opozicijski blok Radić - Korošec - Spaho. Morda ni daleč čas, ko izstopijo iz tega bloka muslimani, ker se bodo prepričali, da jih rabita Radić in Korošec samo kot potrebno priprego, katere se pa bosta takoj iznebila, čim bo njima to kazalo.

— O žalostni usodi italijanskega socializma je napisal dr. Ellenbogen posebno brošuro. Krivdo na groznem padcu nekaj tako silne organizacije pripisuje v glavnem voditeljem italijanskega socializma. Preveč so se udajali Moskvi in tako je bil italijanski proletarijat ves očaran po prvem svitu boljševizma. Ellenbogenova brošura podaja to zanimivost: Bivši italijanski ministrski predsednik Nitti je ponudil socialistom, naj skupno z demokrati in republikanci ustanove demokratično republiko. Socialisti pa so to odklonili, ker so hoteli imeti samo proletarsko, ne pa socialistično republiko. Ellenbogen meni, da bi bila takrat taka koalicija močna dovolj za ustanovitev krepke demokratične republike v Italiji. Socialisti so si z odklonitvijo sami zagradili pot do oblasti. Ellenbogen govori nato o fašistovski reakciji in pravi, da je vse, kar smo izvedeli iz poročil, samo slab odsev tega, kar se v Italiji v resnici dogaja. L. 1920. je bilo organiziranih še 3 milijone delavcev v socialistični stranki in v narodnih združenjih komaj 10.000, danes pa je pretežni del delavstva v fašistovskih organizacijah. Socialistično delo desetletje je uničeno. Podjetnik je danes neomejen gospodar nad življenjem in smrtjo delavcev. Žalostna italijanskega socializma je zgodovinska žalostna pasivnost, kateri ni para.

— Stambolijski protirevolucionarni organizaciji. Bolgarska vlada je objavila protokol v Nišu z našo državo sklenjenega sporazuma ter obenem izdala naredbo, s katero se razpuščajo vse revolucionarne makedonske organizacije, odreja aretacije njih vodij in ustavlja nadaljno izhajanje revolucionarnih makedonskih glasil »Epohe«, »Slova«, »Ilinden« in »Neodvisna Makedonija«. Ta odločen korak Stambolijskega protirevolucionarnih makedonskih organizacij je napravil v Beogradu zelo ugoden vtis.

— Pot dr. Ribarja v Rusijo. Bivši predsednik konstituantne g. dr. Ribar odputuje v kratkem na čelu posebne komisije v Rusijo. Dr. Ribar je predsednik odbora za pomoč gladnim v Rusiji. V Rusiji namerava ostati do pol leta.

— Bonar Law v Parizu. Po poročilih iz Pariza je tjakaj incognito prispel angleški ministrski predsednik Bonar Law v spremstvu svojega sina. S ponarjanjem ne bo vodil uradnih razgovorov. Bonar Law se nahaja na daljšem potovanju.

Prvi dijak je izjavil to-le:
 »Med mojim součenci prevladuje tip
 indiferentistov, ki se zanimajo za šolo, ko-
 kolikor je potrebno, da dobe svoj red. Iz-
 ven šole pa ne poznajo ničesar. Sploh ta
 tip vedno bolj prevladuje med srednješol-
 skim dijaštvom. Nekdaj je bilo v tem oziru
 drugače, kar nam dokazujejo sijajni tipi, ki

jih je narisal Debevec v svoji dijaški ilijadi »Vzori in boji«. Sedaj se pa tip dijakov, ki stremi po izvenšolski izobrazbi, le poredkoma prikazuje v dijaških vrstah. Zato se mora tembolj ceniti on, ki prodre iz tega mraka, v katerem tavaljo sošolci, do višjega naziranja. Pa tudi pri teh je treba ločiti celo vrsto individualnosti, katerih samobitnost temelji na tistem, s čimer se pečajo izven šole. Seveda se zanimajo dijakovi izven šole za stvari, ki ne spadajo k izobrazbi. Takega dijakov, ki mu je za izobrazbo izven šole malo mar, dobiš najraje na plesu ali pa v kakšni kavarni, kjer zabija svoj čas z opazovanjem ljudi. Najbolj gotovo ga dobiš na oglu večje ulice, od koder pa kmalu izgine za kakim krlom. Sicer ga od vseh strani priganjajo k učenju, toda njemu ni za to nič mar.

Malo je med nami športnikov, ki pa večinoma pripadajo obenem tudi ravnokar opisani vrsti.

Na drugi strani pa stoji pečica ljudi, katerih glavno zanimanje je osredotočeno na izvenšolsko izobrazbo. Tudi tu je treba

razlikovati med običajnim poetom, katerega se ne manjka skoro v nobenem razredu, in med poetom, ki se giblje v višjih sferah in počenja stvari, ki se zdé sošolcem nemne.

Je pa vedno nekaj ljudi, ki se bolj zanimajo za kulturna vprašanja, v katerih ne igra glavne vloge poezija, ampak znanost, to je tudi za politična in socialna vprašanja. Seveda je to po navadi le poidee, druge se le življenje ponči o važnosti teh problemov.

Moč in oporo profesorjev pa tvorijo takozvani pridni dijak, ki se brigajo samo za šolo in nič drugega. Ljubljenecc gg. učiteljev komaj čaka na mignjen, da naj izbruhne svoje priguljeno znanje. In potem ga še hvalijo, da kaže razumnost, in ga spuščajo skozi vsa leta kar za stavo.

Predstavljam si večkrat tip študenta, kakršen bi po mojem naziranju moral biti. V šoli srednja mera, izven šole ne samo zabava, ampak tudi zanimanje za kulturne probleme.

(Dalje prihodnjik.)

Sokolstvo.

BODIMO SOKOLI!

Število našega Sokolstva se je v zadnjem času podvojilo, ponekod potroilo. Veliki prirastek članstva zahteva od organizacije vedno več in več, ker se mora tudi ta spopolnjevati, da zadostuje vsem zahtevam članstva. Toda vse to nas ne sme zadovoljiti in nas ne sme usvajati v sladkih sanjah o naši moči in našem napredku. Porast samega števila članov ne pomeni še uspeh. Ne število članstva, temveč njegova kakovost mora biti za nas merodajna. Naloga Sokolstva je narod vzgajati do najvišje telesne in moralne popolnosti. To pa dosežemo le, ako postane sokolska ideja vsakemu Sokolu in vsaki Sokolici smernica za njegovo življenje. To pa zamore postati le tedaj, ako pozna vsak član in članica sokolske organizacije sokolsko idejo in njena načela do podrobnosti. In ravno v tem oziru je preveliko število članov nevarnost za organizacijo, da izgubi iz vida njene glavne vzgojne naloge, ker jih ne more obvladati in da zavladava v njej neka malicnost in površnost, ki ubija delo in ljubezen do dela.

Kakšna so sokolska načela?

1.) Podreditev lastnih osebnih koristi celoti (posamnik-rodnina-narod-ljudstvo). Sokolsko geslo: Osebnost nič — celota vse.

2.) Naprednost in stalno spopolnjevanje, kajti življenje je boj za obstanek, v katerem zmaga oni, ki napreduje in se spopolnjuje, propade oni, ki se uide in ustavi.

3.) Vsakdo je kovač svoje sreče in vsakdo si sam ustvarja bodočnost s trdnjo voljo do napredka, — nasilje lahko začasno ustavi razvoj, ne more pa spremeniti celotni razvoji, le drobno, tih vsakdanje vztrajno delo odloča.

4.) Bratstvo — torej medsebojna ljubezen in pomoč — spoštovanje do preproščanih drugih.

5.) Jednakoost — ki ne pripušča da bi se koga drugače cenilo, kakor po njegovem življenju in po njegovih delih. Premoženje in uboštvo itd. nikakor ne odločajo o vrednosti posamnikov.

6.) Ljubezen do domovine, ki se pokaže z delom in ne praznim govorjenjem. Naravno je, da ta načela dovoljujejo popolno svobodo v verskem in političnem oziru, v kolikor ni to v nasprotju s sokolsko idejo.

Katera sredstva uporabljamo za dosego tega namena?

1.) Predvsem telovadbo, katere da si hienemo (a s tem i narodu, ki obstoji iz posamnikov) zdravje in odličnost — telesno moč in duševno svežost. S telovadbo se goji tudi razne lastnosti, kakor: moč, vztrajnost, odkritosrčnost, poštenost v boju, ljubezen in bratstvo, čut za lepoto, veselost, smisel za izvrševanje dolžnosti itd.

2.) Npravo urejeno življenje, ki je posledica telovadbe (kar si pridobi s telovadbo, to si ohrani z pravilnim in treznim življenjem) — Tyrš.

3.) Dalje organizacija, v kateri se združujemo, da dosežemo svoj namen.

4.) Disciplin, kateri se v tej organizaciji prostovoljno podvržemo.

5.) Končno popolna svoboda, ki pomeni i disciplino i mirno sodbo o prepričanju drugih, katero je stvar vsakega posamnika.

Na teh načelih počiva sokolska ideja in dolžnost vsakega Sokola je, da jo uveljavlja v svojem celotnem življenju in to ne samo v sokolskem, temveč tudi v privatnem in javnem.

Kot Sokoli živimo le tedaj, ako izpolnimo vsa sokolska načela celo svoje življenje.

Sokolsko tikanje ni samo predpis za telovadnico, dolžnosti člana sokolskega društva ne preneha s tem, da je plačal članarino in izpolnil vse, kar mu nalagajo pravila.

Sokolska načela se morajo uveljavljati najprej pri vsakem posamezniku, o njegovih rodni, v njegovem poklicu, pri njegovih prijateljih in sorodnikih, potem šele v društvu, župi, v narodu in državi. Vsak mora najprej pri sebi začeti, sam mora najprej sokolsko živeti in šele potem sme isto zahtevati od drugih.

Sokolstvo hoče voditi narod — voditi pa zamore biti samo oni, ki je boljši, kot se drugi. Zato pa mora biti Sokolstvo boljše povsod in vedno.

Vsak član sokolske organizacije se mora tega zavediti in mora pri tem sodelovati.

Začni pri sebi in vzgajaj druge! Majhna krepka četa, ki hoče za gotovim ciljem, premaga vse ovire in doseže končno to, po čemur je hrepelena. Toda vsi morajo biti delavci — vsi Sokoli.

**KUPUJTE KARTE ZA
KNJIŽEVNO TOMBOLO
JUGOSLOVENSKE MATICE**

nih za lanski vsesokolski zlet, gotovo v masi imelo še mnogo večji užitek. Ideja pokazati občinstvu življenje in vrvenje v telovadnici pri vadbeni uri, je izborna. Ta točka je bila od celega sporeda nedvomno najhvalejše in najuspešnejše. Posamično prihajanje telovadcev na oder, medsebojno veselje pozdravljanje, šaljivi razgovori, nato povleči br. načelnika k nastopu v vrste, kratki nagovor br. predsednika prosvetnega odseka pred zbranimi vrstami in končno odhod posamičnih vrst k orodju, vse tako kakor se v istini vrši pri vadbeni uri v telovadnici. H koncu še vzorna vrsta na bradli, ki je s svojimi vrhunskimi vajami pokazala visoko stopnjo izvežbanosti nekaterih bratov. Cel. Sokol je lahko prav zadovoljen in ponosen na ta lepi večer br. Jerinu, dolgoletnemu skrajno agilenemu načelniku veljalo iskrene čestitke k tako uspešnemu delovanju celjskih Sokolov. — Zdravo!

— Sokolski Glasnik. Izšla je 5. in 6. številka Sokolskega Glasnika s sledečo bogato vsebino: 1.) Dr. Vladimir Ravnhart: Sokolstvo na straži. 2.) Miroslav Ambrožič: Sokolska vaspitna metodika. 3.) Vrdoljak: O igram. 4.) J. Trdinova: Staljšče žene v sokolski organizaciji. 5.) Zdravstvo: Fr. Slapah: Domače lekarne in njihova uporaba. 6.) Sokolski dnevi v Beogradu. 7.) Iz starejšine JSS. 8.) Iz prosvetnega odseka. 9.) Naše naloge. 10.) Iz žup in društev. 11.) Iz slovanskega Sokolstva. 12.) Razno. Sokolski Glasnik izhaja mesečno enkrat in stane letno 25 Din. Dolžnost vsakega Sokola je, da si naroči ta list.

— Sokolšč. Izšla je 3-4 številka tega lista s sledečo vsebino: 1.) Pozdrav brat! 2.) Brat Bato: Naša skupna vez. 3.) Vrdoljak: O telesni lepoti. 4.) Slapah F.: Naše delo na vsesokolskem zletu. 5.) Bogumovič: Cistota i red. 6.) Jeras: Zgodovina telovadbe. 7.) Stepanek: Dnevnik mladega Sokola. 8.) Hočevar: O alkoholizmu. (Dalje) 9.) Jazbec: Vježbe za širpama za ženski nastajal župe »Rijeka«. 10.) Černe: Proste vaje za moški naraščaj. Glasnik »Sokolšč« izhaja vsak mesec ter stane za vse leto 12 Din. Stariši naročite ta list za vaše otroke.

Turistika in sport.

— VIII. Olimpijada v Parizu 1. 1924. Umetniška komisija francoskega olimpijskega odbora je razpisala natečaj na vsa umetniška dela, ki se nanašajo na prireditve olimpijskih iger v Parizu 1924. Natečaj je razdeljen na pet skupin: stavbeno, slikarsko, kiparsko, glasbeno in pisateljsko. Vsa podana dela bodo razstavljena v Stadionu za dobo iger t. j. od 15. maja do 27. julija 1924. V tujini se oglašajo glasovi za preložitve Olimpijade na leto 1925. Kampalnjo proti olimpijskim igram v Parizu 1924 so otvorili Švedi. Na seji mednarodnega olimpijskega odbora je bilo sklenjeno, da se vrši prihodnja olimpijada v Amsterdamu in X. Olimpijada v Los Angeles v Ameriki. Ad razl. po slov. svetu.

— Jugoslavija in 8. olimpijada v Parizu. Vsem prijateljem umetnosti in sporta. Z svetovno tekmovalje v sportu, glasbi, književnosti, slikarstvu, kiparstvu in arhitekturi v Parizu 1. 1924. Velika tekmovalna kultura in moči se približujejo. Naši književniki, skladatelji in umetniki bodo morali prožiti svoja dela, da dokažejo svetu svojo in svojega naroda veljavo. Naši sportniki bodo morali potrditi našo narodno moč in vzgojo. Z njihovim zajedničkim nastopom in uspehom bomo naglasili našo življenjsko sposobnost in pravico, da se nas smatra enake z vsemi ostalimi najnaprednejšimi narodi. V razmerju k njihovemu uspehu nas bodo poznali, bodo govorili o nas, bodo nas cenili in se bodo trudili stopiti v ožje stike z nami, v umetnosti, sportu, trgovini itd. Da se najdejo potrebna denarna sredstva za pripravo in odposlanje naših prvakov za ta velika kultur. tekmovalja, se obrača izvršilni odbor za 8. olimpijado na vse institucije, oblasti in posameznike, da pomagajo doseči ta namen, bodisi s stalno denarno pomočjo, bodisi z vpisom za podporne člana. Nadamo se na odziv vseh, ki čutijo ljubezen in dolžnost do dela za kulturni napredek našega naroda. Denarne prispevke prosimo, da se pošljejo na Hipotekarno banko, Zagreb. Zrinski trg. tekoči račun »Izvršni odbor za 8. olimpijado«.

— Amaterji, Dunaj : S. K. Primorje. Glasom brzojavne vesti prispejo dunajski Amaterji v nedeljo jutraj ob 2 v Maribor, kjer igrajo popoldne proti močni postavi kombiniranega moštva Maribor-Rapid. V Ljubljani igrajo v ponedeljek popoldne proti močni postavi S. K. Primorja, Dunajske ceste. V Ljubljani vlada za to tekmo neoblično zanimanje. Primorje nastopi v najmočnejši postavi: Jančič, Birs, Bregar I, Vrančič, Dürschmidt, Bregar II, Zargai I, Bregar III, Malč. Pretnar in Zargai II. V slučaju, da se gost Dürschmidt ne odzove, zavzame njegovo mesto Birs ter igra desnega boka Lovrič. Rezerve brata Erman. To moštvo bo s poštvovalnostjo in z znanim članom utegnito prirediti S. K. Primorje časten izid. Vsekakor bo tekma ena najbolj napetih, kakor že dolgo ne. Vstopnice (v predprodaji znižane) v trafiki Sever, Selenburgova.

— Beogradski S. K. Mirja. Predprodaja vstopnic za tekmi med Mirjo in B. S. K. dne 20. in 21. tm. se vrši od petka 18. tm. naprej v trg. J. Gorec, Dunajska cesta. Znižane članske in dijaške karte se izdajajo le v predprodaji, enako tudi proste karte za redne člane nogom. sokolšč. Prištejke tekmo ob dal ob 17. uri.

— Poziv vsem sportnikom in narodnomu občinstvu. Danes v soboto zvečer ob 11. pride Beogradski Sportni Klub v Ljubljano kjer igra nogometno tekmo v nedeljo in ponedeljek proti Ljubljanskim Mirji. Beogradski Sportni Klub je najstarejši srbski nogometni moštvo ter prvak Srbije. Kakor znano, je redko mogoče dobiti srbska moštva na gostovanju v Ljubljano. S. K. Mirja pripravi gostem prisrčen sprejem na hotelovoru, vsled česar postaja vse sportnike, kakor tudi vse ostale občinstvo, da se udeležijo bodisi sprejema na hotelovoru bodisi nastopnih tekem ter zabavi ob

tej priliki tudi bratskim srbskim sportnikom svoja čustva. Naj odušo beogradski sportniki enako prisrčne utise iz Slovenije, kakor so jih ponesli Stankovičevi pevci.

— Beogradski Sportni klub igra na binokostno nedeljo in ponedeljek dve nogometni tekmi z Mirjo. B. S. K. je eden prvih klubov naše države; dosegel je izvrstne rezultate proti cel. vrsti poznanih klubov, med drugim proti Gradinskemu S. K. in Hašku iz Zagreba, subotički Bački S. K. Bratislavi, kladeški Sparti. Posebno pozornost zasluži njegove visoke zmage nad romunskimi klubi in nad bukareško reprezentanco. V Ljubljani, kjer se nam žal le redkokdaj nudi prilika, da moremo pozdraviti katerega znamenitejših klubov naše države, bo B. S. K. dobrodošel in ljub gost, katerega bo naša publika sigurno znala ceniti mnogo višje od raznih inozemskih gostov, ki pošiljajo k nam večinoma manjvredna kombinirana moštva. B. S. K. je najstarejši srbski sportni klub, imel je prvenstvo Beograda od leta 1910 do 1921. Lani mu je odvzela prvenstvo beogradska Jugoslavijca, letos pa se nahaja zopet na čelu prvenstvene tabele. — Na igrišču Mirje se vršita razen tega še tekmi Mirja II : LASK rez. danes ob 18. uri (samo ob ugodnem vremenu) in Mirja rez. : Slovan v nedeljo ob pol 16. uri.

Kosti Ivana Endlicherja na poti v domovino.

Nekako pred desetimi leti se je pričelo med akademsko in srednjošolsko mladino slovenijo živahno gibanje. Pod neposrednim vtisom epohalnih zgodovinskih dogodkov, ki so se odigrali na balkanskih bojiščih, je v naši omladini vzplamtel goreči idealizem in intenzivnejša vera v lepšo bodočnost jugoslovanskega naroda. Jugoslovanski pokret je pričel zadobivati realnešjo smer in objel vse duše nacionalno čuteče omladine. Drzno je moralo biti srce onih, ki so zastavili nalogo razširati te ideje med narod. Naloga je bila težka in trudna, a omladina si je bila v svesti, da je ustvaritev jugoslovanske nacije za njo ločilen zaključek dolgotrajnega zgodovinskega procesa.

Pročeta teh idej sta se pozimi leta 1912 do 1913. odličila dva idealizma polna mladeniča ustanovitvi jugoslovanskega diškega organizacije, ki naj bi s svojim delovanjem stremela po kulturnem in političnem ujedinjenju vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Komu nista znani imeni teh iskrenih jugoslovenov? Bila sta to srednjošolska Ivan Endlicher in Avgust Jenko. Oba že od doma nacionalno vzgojena se nista strahla nobenih ovir, ki so se jim stavile nasproti. Organizirala sta takoj ožji krog svojih soimšljenikov — dijakov. Namen temu združenju je bil v prvi vrsti gojitev družabnosti in književnosti, ki je bila predpogoj za učenje kultur. individualnosti jugosl. plemen. Kmalu pa so dijaki prestopili te ožje meje svojega programa in se pričeli zanimati tudi za javno življenje. Njihova organizacija je zadobivala nastopne smeri in cille. Organizacija naj deluje na temelju jugoslovanske narodnosti, popolnega demokratizma in svobode duha. Zbližati se hoče z drugim slovanskim, posebno jugoslovanskim diškom in v to svrhu gojiti zanimanje za srbsko-hrvatski jezik ter za jugoslovanske kulturne, narodnostne in politične razmere. Ta program je podpisalo 38 dijakov višjih razredov prve in druge državne gimnazije v Ljubljani ter tukašnje realne in učiteljske. Ustanovni občni zbor, katerega se je udeležilo okoli 18 dijakov, je bil dne 13. januarja 1912. v lokalni političnega in izobraževalnega društva za dvorski okraj. Organizacija se je prav lepo razvijala. Pri snovanju podružnic sta se posebno trudila Ivan Endlicher in Janže Novak. Osebo sta potovala od kraja do kraja, priredila predavanja, vzbujala zanimanje za Srbe in srbsko državo ter globljo sovrastvo do habsburške dinastije. Pri svojem delu sta imela obilo uspeha. Kmalu so bile ustanovljene organizacije po vseh srednjošolskih mestih na Kranjskem in Primorskem, a tudi v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini je bilo v dijaških vrstah živahno vrvenje. Mirno lahko trdimo, da je bilo vse to ogromno delo po večini sad velikega napora in prizadevanja Ivana Endlicherja. Ustno delo organizacije pa sta krepko podpirali reviji »Preporoda in pozneje »Glas Juga«. Krasni je danes aktualni članki teh revij so bili v oni dobi velikega pomena za gojitev nacionalnega čuta. Vzorna disciplina organizaciji pa se je pokazala dne 18. marca 1914. povodom stroška ob 500 letnici vstoličenja zadnjega avstrijskega vojvode na Gosposvetskem polju. V tej dobi so imele organizacije že nad 2000 članov.

Dnevi, ki so sledili tem dogodkom, pa so bili mračni. Sarajevski atentat in izbruh svetovne vojne so našim vrlim omladinam preprečili nadalje delo. Avgust Jenko je takoj stlil, da se bo bila krvava borba za svobodo naroda. Poln sovrastva do Avstro-Ogrske monarhije je zapustil avstrijska vroča tla in pobegnil v deželo svojih sanj v Srbijo in stopil v srbsko armado. Boril se je hrabro in žrtvovito tudi svoje življenje za svoje svete ideale. Padel je kot četnik srbske armade v bojih proti avstro-ogrski vojski na Romanji planini v bližini Sarajeva. Za njegov grob se ne ve.

Tudi Ivana Endlicherja je zadela težka usoda. Avstrijske oblasti so mu bile kmalu za petami in moral je v lečo, kamor mu je kmalu na sledila dolga vrsta njegovih učenecov. Po več mesecev trajajoči preiskavi se je nato decembra meseca 1. 1914 pričela pred ljubljanskim izemnim sodiščem glavna razprava, pri kateri je sedelo na sodniški klopi 30 srčnih in neustranih borcev za jugoslovansko idejo. Dolga obtožnica je navajala, da je delovanje teh dijakov bilo protidržavno, nevarno obstoju Avstro-Ogrske monarhije in usmerjeno le v prid velerbskim interesom. Najbolj ostro pa je obtožnica sifkala Janžeta Novaka in Ivana Endlicherja in jih obtožila kot velerbske agitatorja in propagatorja za politično ujedinitve s Srbij. Vse to se naši omladini počasi in pomoleno, kajti zavedali so se, da idejo zahtevajo žrtve. Le odlični obrambi odvetnik dr. Vladimir Ravnhartar se je za-

hvaliti, da sta bila Ivan Endlicher in Janže Novak oproščena od obtožbe velerbskega obsojena le na 7 mesecev strogega zaporja. Toda državni pravdnik dr. Neuberger je radi tega vložil naložnost pri tožbi in Janže Novak in Ivan Endlicher sta bila odpelana v neprijazne graške zapore, kjer sta skoraj popolnoma zapuščena, v velikem pomamlkanju in bedi skoro leto dni sedela v preiskovalnem zaporu. Ivan Endlicher je pričel bolehati, dobil je jetiko in dne 5. sept. 1915. izdihnil v ječi svojo veliko jugoslovansko dušo. Bil je pokopan na graškem pokopališču. Naslednji dan dne 6. pa je bil Janže Novak obsojen na pet let ječe radi velerbske. Ista usoda bi bila zadela tudi Ivana Endlicherja, toda on je poln najlepših upov v bodočnost že legel v prerani grob. To so žrtve....

V Ljubljani se je sestavil že pred letom dni odbor, ki si je postavil nalogo, da preneša kosti Ivana Endlicherja iz tute v domačo grudo. Prevoz se bo vršil istočasno s prenosom v Judenburgu ustrlelih slovenskih vojakov. Dne 29. t. m. se bo vršil v Gradcu izkop mučenških kosti in 2. junija pa v Ljubljani veličasten pogreb. Zastopniki jugoslovanske omladine iz vseh mest Jugoslavije, bodo tega dne prihiteli v Ljubljano in obnovili obilno modalevati delo, kjer ga je moral prenehati Ivan Endlicher! Slava njegovemu spominu!

Mariborsko pismo.

V Mariboru, 17. maja 1923.

Nedavno smo doživeli dogodek, pri katerem se je vkljub skrbno prikriti vnvanosti pokazala tudi za nepoučene ljudi vidna guloba, ki zna škodovati ne le Mariboru, nego ugledu Slovencev sploh. Ker ista bolezen huje kot kuca ogroža sploh vse narodo, kulturno in rodniško življenje v Mariboru in smo v nevarnosti, da nas pri sličnih večjih dogodkih popolnoma diskreditira tudi napram inozemstvu, smatram za svojo dolžnost, razkriti zavestno obziranje, ki so nam vsem, kakor izkušnja kaže, le škodovalni....

Gnjile naše politične razmere so okužile že tudi društveno življenje. Preje pod avstrijskim nasiljem cvetoča narodna društva so začela životariti, v zadnjem času naravnost propadati. V poprečnih dobi je bilo osnovanih nebroj novih organizacij, društvenih in strokovnih, socialnih in kulturnih, potrebnih in nepotrebnih. Prvi dan velikansko navdušenje, a že drugi dan se pokaže, da v navdušenju navadno gori — prazna slama. Pri ustanovitvi hoče imeti vsa častna in prečastna mesta, ko pa treba delati, obični vse delo na ramah poideca. Dolgo se nismo zavedali, kje ima ta epidemija svojo vzročno kal. Lani nastopivša denarna kriza nam je šele pokazala, da je pred njo že obstojala tudi moralna kriza, ki je danes še huja kot denarna in še bolj kot ta nevarna za našo bodočnost na severni meji.

Danes ne najdete nikjer v Mariboru niti ene osebe, ki bi mogla uspešno voditi kakršnokoli kulturno ali stanovsko organizacijo. Ne radi nesposobnosti, marveč ker preje ali sleje čisto gotovo naleti na odpor, na sovrastnost, na zahrbtnje intrige, ki mu zagrenjujejo sploh vse veselje do dela in delo samo. V kolikor že ni popolnoma izumrla, se nahaja v popolni agoniji nekdanja resnost, močnatost in discipliniranost. Ti pojavi bolezi se kažejo ne samo v kulturnih društvih, marveč tudi v strokovnih organizacijah.

Kje tiče vzroki tej gnilobi, tej moralni krizi? V povojni psihizi in v preobilnem uživanju alkohola! In posledice so vidne. Povsod apatija, topost za vse, kar dviga človeka, na drugi strani pa malikovanje pred molohom, ki mori vsa plemenita in idealna čustva in vzbuja samo najnižje instinkte. Morala bo priti najostrejša reakcija, da bo pomeda s temi gnilimi razmerami in zopet razčistila oči. Za enkrat pa ni še nobenih znakov za tak preokret, ker ni dovolj močnih osebnosti, ki bi s svojo tehtno besedo in s svojim energičnim nastopom lahko uplivalo na zastrupljeno javnost in jo zopet dvignile iz dosedanjega močvirja.

Nemška nevarnost.

Pod tem naslovom je priobčil »Slov. Narod« v štev. 109 članek vseučiliškega profesorja g. dr. Pitamice, ki ga moram deloma odobravati, posebno v nekaterih točkah. Ne uvidevam pa, da bi bila nevarnost morda večja samo pod Mariborsko oblastjo, kajti de fakto je bila največja nemška nevarnost v Mariboru uradništvo in častništvo. Danes tega ni. Tudi se je naša severna meja v Mariboru od časa prevrata izselilo mnogo drugih nem. privatnikov in mesto je dobilo čisto drugačno lice. Ali kot domačin, ki dobro pozna razmere, moram omeniti, da bi bilo v narodnem oziru še veliko boljše, ako bi nekateri merodajni uradniki, nastanjeni pri raznih oblastih, upoštevali mnogokrat tudi mnenje onih zavednih Slovencev, ki so bivali že mnogo let poprej med Mariborčan. Zallbog se je vršilo dostikrat nasprotno v škodo slovenstvu in v korist drugim in sicer, kakor že omenjeno zato, ker dotični ne poznajo razmer. Nemštva, ki je ostalo med nami in le kot maniškini element spoeno z našo državo, ni mogoče s silo odstraniti, kakor se to od mnogih strani zahteva. Tudi ni mogoče zahtevati, da bi Nemec kar čez noč govoril slovensko, če tega poprej sploh ni znal. Onemogočiti pa se mora tem, še med nami biva, ložim Nemcem, da se med seboj organizirajo in to le na ta način, da jih pritegne v svojo sredo, da z njimi občujejo kakor z ljudmi, da jim pokažemo svojo lojalnost in naklonenost. Treba je skrbeti za to, da posebno finančno dobro situirani Nemci sodelujejo pri vseh prireditvah, ne pa da jih odstranjujemo, kakor se to pri nas pogosto dogaja. Stal sem vedno le na tem stališču ter obsodil vsako zaslono akcijo. Posledica pa je bila, da so obsodili na smrt množice, samo tudi vse oni, ki so izte-

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 19. maja 1923.

menja. Vsek trezno misleč človek mora videti, da je le tako postopanje koristno in pravilno in da moramo obojestransko skušati to tudi doseči. Večja kot ta pa je nevarnost, ki nam preti od priseljavanja tujega elementa, kar se posebno pogosto dogaja v zadnjem času. Ako pregledamo najnovejšo statistiko izseljevanja in priseljavanja tujih narodnosti posebno v Mariboru moramo konstatirati, da smo s tem priseljavanjem navidezni Jugoslovenci prišli popolnoma na isto stališče, kot v začetku. To krivdo je treba večinoma pripisati merodajnim oblastem, posebno pa stanovskemu uradu, ki je v tem oziru marsikaj zakrivil, daj so mogle vplivati nanj vse pol. stranke. Da se torej nemška nevarnost v Mariboru ne poveča, morajo merodajne oblasti posvetiti več pažnje stanovskemu vprašanju ter skrbeti za strogo kontrolo in vsestransko informacijo. V prvem oziru morajo priti na važna odgovorna mesta dobri in zanesljivi uradniki. V tem smislu je treba pozdraviti zahtevo, naj se pošlje v Maribor čim več kvalificiranih in zavednih slovenskih uradnikov. To uradništvo pa se mora tudi v resnici zavedati svoje odgovornosti in izvršiti vestno svojo stanovsko in narodno dolžnost. Maribor potrebuje prvovrstne inteligentne moči, ne pa takih, ki dosedaj z veliko težavo izvršeno delo zopet porjavijo, kajti tedaj imamo itak že preveč. Ako se bo torej postopalo vsestransko in pravilno, potem se ni treba bati nemške nevarnosti. xl.

PRIHOD SLOVAKOV V LJUBLJANO.

MILI SLOVAŠKI GOSTJE, POZDRAV LJENI!

Danes zjutraj ob četrni na 7. je prispele v Ljubljano napovedana skupina češkoslovaških gostov iz Bratislave, da si ogleda prestolico Slovenije in nje pokrajinski cvet Bled z okolico. Slovaki bratje so prispeli pod vodstvom bratislavskega župana dr. Okanika. V celnem okrog 50 oseb, med njimi tudi nekaj novinarjev. Na pristoju so goste pričakovali zastopniki javnih oblasti, vojske, tujakinja Čehov in prebivalstva z muziko Dravske divizije. Prisotni so bili vl. sv. dr. Andrejka za vlado, dr. Gregorin za češkoslovaško ligo, polkovnik Miloslavjevič, podpolkovnik Kostić, majorja Štefin in Mulaček za vojsko, trgovsko zbornico je zastopal njen preds. g. Ivan Knez s tajnikom dr. Mohoričem, češko obco g. ravn. Hvaltal in inspektor Ružička, češkoslovaški konzulat g. generalni konzul dr. O. Beneš. Nabralo se je tudi nepričakovano število občinstva, da pozdravi z dobrodoščilno drage slovaške goste. Ko je vlak ustavil, je zaigrala godba češko nacionalno himno, ki so jo prisotni poslušali odkritih glav. Slovaki bratje je najprej pozdravil dr. Gregorin s prisrčnim govorom, v katerem je naglašal, kako s koridorom preko Avstrije ni bil uničen drugi koridor, koridor ljubezni in bratske vzajemnosti med češkoslovaškim in jugoslovaškim narodom. Ta novi koridor pripravljajo in poglabljajo nove lige. Dragim gostom je zaželel prijetno bivanje in kar moč lepših vtisov od bratov Slovencev. V imenu vojske je nagovoril goste g. polkovnik Miloslavjevič. G. dr. Andrejka je pozdravil slovaških posetnikov v imenu vlade in posebej še v imenu urada za tujaki promet. V toplih besedah je končno zaključil nagovoril češke goste tujakinja generalni konzul dr. O. Beneš, želel jim prijetnega bivanja in dobrodoščilno tujakinja češke kolonije. Vodja izletnikov dr. Okanik, župan bratislavske občine se je zahvalil govornikom v nastopnem izbranim govoru:

Dragi bratje! Presenečen po presrčnem sprejemu, navdušen po vašem pozdravu Vam prinašamo presrčne pozdrave češkoslovaškega naroda z bregov Donave iz stare slovaške Bratislave. Ob Dunavi so se pred tisočletji stikali Slovani s severa in Slovani s juga in proti slovaškemu Velehradu Devinu na severnem bregu se je dvigal vaš Devín. Sovražno morje je nas zalilo in madžarski sovrag je zabil med nas klin, ki je nas razdvajal. Usoda nas Slovakov, a usoda naša bila isti. Vi mali narod med skalnatimi Alpami, mi neznaten narod med nebotičnimi Tatrami. A vzdržali smo se mi Slovaki na severu in Slovenci na jugu in vsi govorimo še danes jezik slovaški. Mi čutimo in se zavedamo, da smo hanezani zgolj nase, mali in nemočni in zato smo se spojili s svojimi češkimi brati, ki so kri naše krvi. Saj se zavedamo, da so razcepili Slovani posvečeni smrti. Tudi vaš spas je samo v združenju in ujedinenju južnih Slovanov, Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsi moramo postati bratje, ena nerazdružena enota. Samo sloga in edinstvo Vas povede zopet gor proti Donavi, kjer si moramo znova podati roke. Naše geslo mora biti: naprej k bratski vzajemnosti slovaški!

Govor je na prisotne napravil gorak vtis in so ga pozdravili s živjo klic. Godba je zaigrala našo nacionalno himno, na kar so se gostje podali v pripravi sobe hotela Slona. Med gosti se nahajajo tudi t. i. Vijest, namestnik ravnatelja državnih železnice v Bratislavi, g. Jan Čabák, ravnatelj Slovenske banke v Bratislavi, g. Igor Makovič, sorodnik bivšega osebnega zdravnika velikega Leva Tolstojja. Danes predpoldne si bodo gostje ogledali znamenitosti Ljubljane, muzej, narodno galerijo, grad, ob eni se vrši obid v Krapežih restavraciji, zvečer slavnostna predstava »Gorenjske slavčice« v operi. V nedeljo predpoldne pohitijo na Bled, odkoder se vrnejo v Ljubljano v ponedeljek predpoldne. Odtod se odpeljejo naravnost v Bratislavo. Vabimo občinstvo, da se odhoda v ponedeljek udeleži čim številnejše!

Zbirajte znamke za „Jugoslovensko Matice“!

— V pozdravi! V pozdravnih govorih, ki so se izrekli pri prihodu slovaških gostov danes zjutraj na kolodvoru, najdemo besede, ki bodo izvale v naši javnosti najugodnejši odziv. Govor sivolavsega pobornika tržaških Slovencev dr. Gregorina o koridorju ljubezni in bratstva med češkoslovaškim in jugoslovaškim narodom je zadel v živo slovaškega vprašanja. Kajti to vprašanje postaja v resnici pereče. Slovanstvo tudi ni drugega, kakor vesplošen koridor ljubezni, ki naj združi razcepljene ude v veliko duševno enoto bodočnosti. Kam peljejo koridorji brezbratstva in neslovaške malomarnosti, nam kažejo s zgodovinsko razsvetlavo strme razvaline naših dveh Devinov, jadranskega in donavskega. In če velja beseda o slovaških koridorjih ljubezni in bratstva za medoslovaške zveze, kako svetli morajo biti čile med prebivalstvom enega in istega naroda. G. dr. Okanik, župan bratislavske občine, je kot Slovak govoril o bratski slogi, o ujedinenju in enotnosti. Ta vspodbuda iz njegovih ust bo še posebej razplamtela tujakinja zagovornike enotne in nerazdeljive Jugoslavije. Do srca ganele iskrene besede bratislavskega župana, v katerih kot Slovak kaže, kako je mogoče združiti intimno ljubezen do rodne govorice z vsestranskim in najsvežejšim čustvom enotne in močne domovine države. Mi Slovenci imamo iste prilike in ista vprašanja kakor Slovaki. Rešimo jih z razumom in, če ne gre drugače, v prvi vrsti s praktičnim koridorjem bratske ljubezni in vzajemnosti. Ta koridor pa je treba negovati, vzdrževati in skrbno zalivati, da se razcvete v mogočno, sočno drevo, ki nas bo senčilo ob vsaki uri in proti vsaki nevarnosti. Bratje Slovaki, ki nam kažete pot ozdravljenja in nas krepite v tem spoznanju in ravnanju, od srca pozdravljeni!

— Pred usodnim dogodki. Pred nekaj dnevi smo zabeležili vest, da zahtevajo Italijani korekturo naših mej napram Sloveniji. »Slovenec« je objavil to vest za izmišljeno. S kakšno pravico, kaže včerajšnje naše poročilo iz Beograda o sestanku reške paritetne komisije v Rimu, ki v celnem obsegu potrjuje našo vest. Kakor smo informirani, ne zahtevajo Italijani zase samo triglavskega pogorja, marveč tudi Trst in Baroš. Tudi vest, da se pripravljajo Italija na vse eventualnosti, ako bi prišlo do odcepitve Hrvaške in Slovenije od Jugoslavije, ni brez vsake podlage. To vedo klerikali najbolj, saj javno proglajajo, da je glavni cilj njihove politike ta, da bi se združili, ako tudi pod žezlom italijanskega kralja, s svojimi brati v Primorju, ker bi bila s tem zopet upostavljena skupnost vsega slovenskega ljudstva. V tej svoji politiki se srečavajo s stremilnim italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija, katerega cilj v sumani politiki je, da se razširi Italija proti severovzhodu, proti Sloveniji, in da bi zavarovali italijanske meje z ustanovitvijo vmesnih držav — ena taka bi naj bila Hrvaška — ki bi naj ščitila Italijo pred vsemi sovražnimi navali. Ali ni tako?

— Vseučiliški profesor iz Ljubljane, ki bo predaval v Beogradu. Beogradski listi poročajo, da je filozofska fakulteta v Ljubljani določila svojega dekana dr. Frana Kidriča, da odide v Beograd in tamkaj priredi niz znanstvenih predavanj. Dr. Kidrič bo predaval na beogradskem vseučilišču v času od 23. maja do 8. junija. Tema njegovih predavanj bo: »O južnih Slovanih v XVI. veku«.

— Mariborski občinski svet. V sesti 18. t. m. je obžaloval župan, da odlični češkoslovaški gostje iz Bratislave obiščejo Ljubljano, ne pa tudi Maribora. Pošlje jim pozdrave v Ljubljano. Glede mestne klavnice je na županov odgovor na tozadevno interpelacijo načelnik socialističnega kluba Bahun v obširnem govoru očital nered in kršenje predpisov ter korpulcijo ravnatelju Kernu in upravi. V postopanjem v klavnici je občina zelo oškodovana; zaradi nastopanja klavniškega ravnatelja je zapustila klavnico znana solidna trdka Markovič, kar pomeni izgubo nad 250.000 K. Klavnica je prazna in najbrž pasivna. Protežira se tvrdka Predovč in njena najemnina 5000 dinarjev ni v proračunu. Bahun zahteva komisijo, ki preišče klavniške zadeve. Izvoli se komisija 4 članov. Podražanje plena in povijanje plač mestnim uslužbencem pride v razpravo v prihodnji sesti. Glede davka na nezazidane parcele se izvrši sprememba tako, da se obdačijo samo parcele v že zazidanih ulicah.

— Čebelarstva podružnica za Ljubljano in okolico priredi dne 27. majnika 1923 ob 15. uri popoldne poučno predavanje pri čebelnjaku z. Babnika v Zgornji Šiški. Predava čebelarji učitelj g. ravnatelj Slapšak o praktičnem čebelarstvu v A. Z. panju in kranjčiču. Čebelarji in prijatelji čebelarstva so vljudno vabjeni.

— Seja širšega odbora za prenos jedrbenških žrtov se vrši dne 22. maja ob 20. zvečer v magistratni posvetovalnici. Vabila so bila pisмено razposlana. Za slučaj morebitne zakasnele dostave vabil prosimo tem potom javljene sastojnike

raznih političnih strank, društev in organizacij itd., da se seje udeležijo, na kateri naj se odobri in sklenejo vse podrobnosti prevoza in pogreba.

— Naši letalci v Italiji. Na povabilo italijanske vlade odpotujeta poveljnik našega letalskega oddelka general Uzelac in letalski stotnik inženjer Radović v Italijo, kjer si bosta ogledala ondote tovarne za letala.

— Akademija »Bratstva« obeta biti ena izmed najlepših prireditelj. Prvič bomo imeli v Ljubljani priliko, spoznati lepoto tamburaških koncertov. Nad vse zanimiva točka je S. Broževa »U posavsko žumle«, kjer nas popelje tamburaški zbor v življenje lepega Posavja. Tudi ljubitelji opernih komadov bodo imeli na akademiji svoj užitek, ker se bo prvič izvajala Verdijeva »La Traviata«, ki jo je za tamburaški zbor priredil zborovodja Franjo Mikolič. Ljubitelji tamburaške godbe bodo gotovo pohitili na prireditev. Da pride pa tudi plesalčna mladina do svojega, je na sporedu tudi ples. V nedeljo val na akademijo »Bratstva«!

— Kakor se nam poroča, so tovarne cenno na vžgalice zvisle radi podražnih surovin in višjih delavskih plač.

— Naše državno gospodarstvo. Pišeč članka »Jugoslovenska Straža in mornarica«, ki ga je nedavno objavil »Sl. Narod« se je dotaknil stvari, ki bi morala vzbuditi pozornost in zanimanje najširših krogov. Da je ona politika napačna, ki hoče doseči ravnotežje v državnih finančah samo s tem, da brezumno navija davčni vijak, ali da šteti tam, kjer bi se smelo najmanj štediti, je jasno. Modro, preudarno gospodarstvo se kaže pred vsem v tem, da skušam hraniti kar imam, da ne zametujem vrednot, ki jih sicer morda ne potrebujemo hipno, za katere pa bi morali šteti velikega svota, ako bi prišel ranje čas potrebe. To, kar nam razkriva pišeč navedenega članka, bje naravnost v obraz vsaki zdrav in pametni ekonomiji. Človek bi ne verjel, da je kaj takega mogoče, ako bi ne imel prilike, da opazuje na lastne oči podobne stvari. Na ljubljanskem polju je bilo nagromadenega ogromno vojnega plena, ne da bi se bila vojna uprava kaj brigala zanj. Za epidemijsko bolnico je bilo na leta vremenskim nezgodam izpostavljenih vse polno raznih možnarjev in topov. Kar je bilo iz železa, je razjedalo rja, lesa se je lotevala trhljaba, površ pa se gotove vrste ljudje opravičljive svoje uničujoče delo. Vsak teden me je vodila dvakrat do trikrat pot mimo, a le malo kdaj se je zgodilo, da ne bi bil zalotil nikogar pri prepovedanem poslu. Kar se je dalo odviti, se je odvijlo in odneslo. Za petnajstletni dečaki so kazali veliko izurjenost in spretnost pri tem opravilu. Če sem včas katerega prijel in ga pokaral, ker dela škodo, mi je odgovoril: »Saj tudi drugi!« Ali pa se mu še vredno ni zdelo, da bi mi bil dal odgovor in se je le prezirljivo nasmehnil. Za južno železnico ob vogalu Martinove ceste štrli še vedno lepo število topovskih cevi v nebo. Tudi tam ne opažam nikakega nadzorstva in brčjas je tudi od tam že vse odnešeno, kar se je dalo odnesti. Zakaj se glede vseh teh stvari ne odredi kaj? Saj je mogoče, da vsi ti topovi niso za vojsko več uporabni, a že material sam na sebi je dosti vreden. Vse te topovske cevi se zde človeku kot veliki klicaji, ki opozarjajo na malomarnost naše javne uprave! Žal, da se merodajni krogi za take stvari prav malo ali nič ne brigajo. Kakor vse, se pri nas tudi nedostatki izkoriščajo zgolj v politične namene. Če je treba dati političnemu nasprotniku brco, se dvigne še še kdo, ki začne zabavljati po časopisih o nesposobnosti in malomarnosti naše uprave, da pa bi kdo iz ljubezni do stvari same, da bi iz čistih namenov zini o vsem tem kako besedo, na to čakamo zaman. Seveda bi se moralo zgoditi to o pravem času in na pravem mestu, torej pred vsem v parlamentu. Popolnoma se pridružujem piscu omenjenega članka, ki priporoča »Jugoslovenski Straži«, da bi zainteresirala za take stvari vplivne parlamentarce, a mislim, da bi bila dolžnost vsakega narodnega poslanca, da se spomni na take stvari sam, ne da bi ga bilo treba šele drzati in prositi. In potem bi se ne smel nikdo zadovoljiti že s tem, da je kako stvar sprožil, temveč moral bi tudi paziti na to, kaj je njegova beseda zalegla in kako so se izpolnile obljube, ki jih je prejel na svoje interpelacije.

— Krivica, ki jo trpe državni vpokojenci. Pišejo nam: Sedaj, ko je redukcija državnih uradnikov in sploh uslužbencev vseh državnih uradov zopet na dnevnem redu, bo pač marsikateri v naših vrstah vpokojen. Toda, poglejmo si, kako se izvršujejo te vpokojitve! Uradnik oz. uslužbenec, ki ima polnih 35 let službe, dobiva kot pokojnino celo zadnjo plačo in vso draginski doklado, ko stoji v pokoli, oni pa, ki nima polnih 35 let, pa dobiva malo draginski doklado, ki pač ne zadostuje niti za bomo preživljanje. N. pr. uradnik VIII. činovnega razreda, ki stopa po izvršenih 35 let službe v pokoli, dobiva 28 dnevne draginske doklade, a oni, ki stoji

z manj nego polno dobo službenih let, n. pr. s 30 leti v pokoli, dobiva le 12 dnevne drag. doklade. Ni vsakemu dano, da dopolni vse službene dobo 25 let, marsikdo tega radi boleznih, razmer, redukcije, kakor se boče vršila sedaj, ne more doslužiti, in vsi ti reveži, že itak v sedanjih težkih razmerah izstradani in izmučeni, so radi tega direktno obsojeni na gladovanje. In kako pride, recimo uradnik s 30 ali 32 leti do tega, da dobiva kot vpokojenec le 12 dnevne drag. doklade, a oni s 35 leti pa 28 dni? Kje je tu pravica? Merodajni krogi, ki oblačijo in vedrijo nad ubogo uradniško paro, naj vendar enkrat opreždačo ter dočijo, da se tudi draginska doklada odmeri vsakemu vpokojencu po razmerju dosluženih službenih let, ne pa meče vse v en koš! Ako se ta nalga, nad vse pravilno zahteva izvrši, bo tudi za nas vpokojence, ki nismo mogli polnih 35 let doslužiti, beda nekoliko zmanjšana ter marsikatera krivica odpravljena! Gosp. poslanec Reiser se bo gotovo zato z vsemi silami zavzel!

— Zakaj se naše ceste v tako slabem stanju? Pišejo nam: Mnogo je kriva napačna štedljivost za vzdrževanje cest in sramotna plača cestnim nadzorovalnim organom, še večja pa je krivda ker se ne pritegne dovolj energično k stroškom za popraviljanje cest tistih slojev, ki ceste največ rabijo in jih uničujejo. Tu mislimo na razna podjetja, lesne trgovce in izvoznike po deželi. Kako pride kmetič-domaćin, ki morda le parkrat v letu pelje po glavni cesti lahek vozček od tega, da bi plačeval za vzdrževanje ceste toliko, kakor industrijalet ali lesni trgovec, čigar težko otovorjeni vozovi orlejo cesto dan na dan. Posebno škandalozna je državna cesta od Vranskega do Cella in iz St. Petra do Mozirja, vse zaradi prevažanja lesa. Na teh cestah so posebno avtomobili v nepeprani nevarnosti. Nič boljše ni cesta od Gornjega grada čez Črničev, kjer gredo ves dan težki tovorni lesa iz škofskih gozdov. Kmetije, ki se morajo mučiti s svojo živino po teh razdrapanih cestah molijo glasno. Če tudi so pobožni, za škofa — koze molitvice.

— Zrakoplovna pošta. Za sedaj obučeno zrakoplovni v naslednjih smereh: 1.) Beograd — Pariz (vozi 31 ur), 2.) Beograd — Strasburg (28 ur), 3.) Beograd — Praha (24 ur), 4.) Beograd — Dunaj (5 ur), 5.) Beograd — Budimpešta (3 ure), 6.) Beograd — Varšava (28 ur) in Beograd — Bukarešta (4 ure). V odpravo z zrakoplovom se sprejemajo navadna, priporočena in ekspresna pisma, odprte in zaprte dopisnice, blagovni vzorci, poslovni papirji in tiskovine. Ni treba pa, da bi bili pošiljke naslovljene samo v Pariz, Strasburg, Prago, Dunaj, v Budimpešto, Varšavo in Bukarešto, ampak so lahko naslovljeni kamorkoli v Francijo, Češkoslovaško, Avstrijo, Madžarsko, Poljsko in Rumunsko. Zrakoplovi jih prenašajo do omenjenih mest, naprej pa gredo kakor vse druge pošiljke. Pošiljatelju v prid je, da napiše na pošiljko tudi svoj naslov, da lo odda na pošti. Ako jo pa vrže v pošto skrinjico, mora nanjo zapisati: »Z aeroplanom« ali pa: »Poste aeriennes«. Pošiljke za zrakoplov moralo biti popolnoma plačane, nezadostno plačane pošiljke se odpravljajo po navadnih poteh. — Pristojbina za zrakoplovni promet obstoji: 1. iz navadne pristojbine po mednarodni poštni pogodbi za pošiljke tiste vrste; če je pošiljka priporočena, se plača tudi priporočnina; če je ekspresna, pa pristojbina za ekspresno vročitev; 2. iz posebne pristojbine za zrakoplovno odpravo in sicer za pošiljko vsake vrste še po 50% več, t. j. polovico pristojbine, plačane po poštni pogodbi. Pristojbina za povratnine in ekspresna pristojbina je navadna in se ne zviša za 50%. — Poštna uprava jamči za vse pošiljke, ki se odpravljajo z zrakoplovi, kakor za vse druge, ki se odpravljajo po navadnih poteh.

— Higijena v cerkvi. Šolske in zdravstvene oblasti si vsestransko prizadevajo, da se nauči mladina zdravstvenih načel. S knjigami, slikami in predavanji se tolači nevarnost nalezljivih bolezni. Toda pred cerkvenimi vratmi se ustavijo vsi zakoni. Lahko trdimo, da se v cerkvah, posebno na takzvanih božjih poteh, najbolj razširjajo nalezljive bolezni, posebno jetika. Teza ne pišemo morda iz mrznice do kat. cerkve, ker enake nezdružne razmere vladajo tudi v pravoslavnih cerkvah. Nekoliko bolje je v turških mošejah, kjer so ta pogrbljena s čilimi ter si verniki pred vstopom v mošejo operajo noge in obraz. V naših cerkvah pa vsepnek kašlja in pljuje po tleh. Navadno cerkve pometajo šele v soboto, ko so se izkazali bacili že dobro posejili, da zaplavajo z oblaki prahu po cerkvi, se poležejo po klopih in stenah, a prepih med odpiranjem vrat v nedeljo jih podi vernikom v obraz. In tisto poljubovanje relikvij in ran božjih po vrsti od vseh vernikov! Pri takozvanem »ofru« gredo vsi verniki okrog oltarja in vsem se daje poljubovati v obliko male monštrance vdelano relikvijo. Ako jo tudi duhovnik sproti površino s ruto briše, vendar s tem nalezljivost ni odstranjena. Torej higijena naj prekoraci tudi cerkveni prag.

— Celjske vesti. Krojaška stavka v Celju je končana. Pomočniki so v petek pričeli z delom. Dosegli so pri pogajanjih 20% povijanje mezd, zahtevali pa so 25%. — Najdeno otroško truplo. Ko so se dni sprajnevali grenico hile št. 45 v Gaberju, so našli v njej mrtvo otroško truplo, ki je moralo biti vrženo takol po porodu. Policija preiskuje zadevo in zasleduje nečloveško mater. — Umrla je v mesecu aprilu v mestu Celju 7. v javni bolnici pa 26 oseb, skupaj 33 oseb. — Umrla je v Gosposki ulici g. Fran Logar, dolgoletni trgovski sluga trdke Dušan Zanger v Celju v starosti 70 let. — Kavarno v hotelu »Evropa« na Krekovem trgu povečujejo, ker so se desedajni prostori izkazali za premajhne. — Nabori za leto 1923 se vrše za mesto Celje in okolico dne 24. maja.

— »Volkstimm« in pekovski štrajk. Mariborska »Volkstimm« je na naše stvarno poročilo o pekovskem štrajku v Mariboru izšla ves svoj gnev na list in našega dopisnika. Upamo, da bo kmalu prilika odgovoriti na to osebni izbruh socialistov kroga »Volkstimm«, nego glede stvari same.

— Pritožba iz delavskih krogov. Delavec nam piše: Obolen sem, da ne morem izvrševati svojega poklica. Navezan sem na podporo Bolniške blagalne. Zdravniške in vse druge dokumente sem predložil Bolniški blagalni ter se nadejal, kakor je bilo to dosedaj običajno, da dobim podporo takol izplačano. Toda poučili so me, da je centrala iz Zagreba naročila, da se mora Bolniška podpora nakazovati le potom poštnega čekovnega urada. Blagalna je sicer meni pripadajoči denar že davno nakazala pri Čekovnem uradu, jaz pa za še danes nimam in si moram drugje izposojati denar, ako hočem živeti. Naj čekovni urad hitreje pošle, ali pa se naj Bolniške podpore izplačujejo tako, kakor sivolavcem.

— Glas iz občinstva. Posestnik, ki ima več travnikov v Mestnem logu, nam piše: »Učenci raznih šol prihajajo v zadnjem času v Mestni log pod nadzorstvom ali tudi brez nadzorstva. Prav je, ako hodi mladina v bližino okolice, da se navzile svežega in zdravega zraka. Nimamo tudi nič proti temu, ako otroci malo poskočijo, neumestno pa je, da se jih pušča skakati po travnikih, ki so baš sedaj v najlepšem razvoju. S tem delajo veliko škodo lastnikom travnikov, saj je znano, da je danes mrva zelo draga in da jo že malo pest skoraj stane 1 dinar. Tudi sicer prihaja deca kaj rada v Mestni log ter brezobzirno skače po najlepši travi in jo tepta. Dobro bi torej bilo, da bi učitelji in roditelji poučili mladino, da naj ne uničuje lahkomiselno tuje lastnine.

— Pretirane zahteve. Prizadet družinski oče nam piše: Dušni pastirji v tujakinja uršulinski šoli so v verskem pouku šolske mladine prekoricali svoj delokrog in so dotaknili vprašanja, ki nikakor ne spada v njihovo kompetenco. Katehet v tej šoli je prepovedal učencem II. razreda nositi kratke nogavice, češ, da bi se utegnile ob tako hladnem vremenu prehladiti. Da so v sedanjih razmerah zlasti siromasti otroci prisiljeni nositi to, kar jim morejo starši kupiti ne pa, kar bi bilo po volji katehetu, je menda jasno in da starši po svojih močeh skrbje za zdrave dece o tem tudi nihče ne dvomi. Čudno pa je, da se v te interne zadeve vmešava katehet, ki je dolžan skrbeti za moralno vzgojo šolske mladine, ne pa za to kako je deca občeena. Naj dotični pedagog posveča več pažnje moralni plači svojega dela, materialno vprašanje pa naj prepusti staršem.

— Izpod Rožnika nam pišejo: Klerikali ni B. ki je velik kulturni delavec, je neznošen mož, ki se s malokom razume. Gorje pa tistemu, ki se mu zameri. Tako se mu je zameril neki njegov stanovski tovariš, katerega sedaj šikanira na vse načine. Revež se smili vsem sosedom, ki se naravnost škandalizirajo nad takim postopanjem inteligentnega moža.

— Sam se je odvil. Oblasti so že daljša časa iskale nekega Ferdinanda Kumpa iz kočeve okolice, ki je bil osuđenih dveh poživ. Kumpa so sedaj našli v gozdu pri Koberju občenega.

— Velik amonstree proces v Mariboru. Z ozirom na poročilo nekega ljubljanskega dnevnika, da so vrši v petek v Mariboru dole največje razprava proti 73 ali celo 79 trgovcem radi navijanja cen itd. in da se razprava radi tolikoga števila obtožencev vrši v porotni dvorani, so radovedneži hodili v petek dopoldne na sodišče, da bi bili prisotni pri tej razpravi. Toda na okrožnem sodišču ni bilo o taki razpravi ne duha ne slaha. In — kakor smo se informirali, je tudi ne bo.

— Čudno vreme. Vkljub izredno visokemu barometru je tudi v Mariboru že dva dni hladno in deževno vreme.

— Težka nesreča. Hlapec Miha Gorenje iz Petelini, občina Dolosko se je dne 16. t. m. nepravilno igral z neko staro puško, ki se je sprožila. Pri tem je bil Gorenje obstreljen na desni roki in glavi. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico. Njegovo stanje je opasno.

— Nesreča pri delu. Delavca Ivana Marinko, zaposlenega v opekarni Jelovčev na Vrhniki, je pograbil stroj za desno nogo in mu jo zlomil.

— Vlom na dolenskem kolodvoru. Neznani storilec so vlomili v nabiralni tovorni voz na Dolenskem kolodvoru in odnesli večjo množino podplatov in raznih drugih predmetov v vrednosti 28.464 kron.

— Roparski napad pri Podčetrtni. Pretekli teden se je vračal kmet Janez Zagrajšek iz Verace z dvema kravama proti domu. Med potjo pa ga je srečal živinski mešetar Janez Sinkovič, ki ga je pregovoril, da sta jo mahnila po bližnji preko gozda »Pali-jak«. Ko sta bila nekako v sredini gozda, je Sinkovič oddal na Zagrajška dva strela v glavo, mu nato odvzel denar ter odjedal oba kravi, misleč da je Zagrajšek mrtve. Slednje je drugi dan našel v nezvesti ležečega neki Hrvat, nakar je bil prepeljan v celjsko bolnico, kjer se bori s smrtjo. Sinkovič je bil pa od orožnikov aretiran v Polju, ko je prodajal kravi, ki jih je odvzel Zagrajšku. Oddan je bil celjskemu sodišču.

— Tvorilno drož Makso Zalokar, d. j. a. s. Ljubljana, je prevzela delniška družba pivovarne »Union« ter bo poslovala samo s svojimi novozgrajenimi tovarni za kvas in špirt v Ljubljani, Celovška cesta. — Opozorjame na današnji oglas v inseratnem delu.

— Fotografski ateleo oziroma gosp. Bešter je bil povabljen, da prisostvuje velikim mednarodnim tekmam Amateuri: Primorje na binkoštni ponedeljek in da posname napote položaje tega zanimivega sportnega dogodka.

NA BINKOŠTNI PONEDELJEK VSI V ŠISKO NA MAJNIŠKO VESELICO DRUŠTVA ZA ZGRADBO SOKOLSKEGA DOMA.

— **Kino Tivoli.** Samo še danes in jutri v nedeljo se predvaja eden najlepših filmov te sezone, globoko pretresljivo filmsko delo »Trudna smrt«. V filmu sodelujejo najmarkantnejše osebe nemške filmske umetnosti, kakor Bernhard Götzke (Jogi), Rudolf Klein-Rogge (Dr. Mabuse), divna krasotica Lil Dagover itd. — Na binkoštni ponedeljek se predvaja velik pustolovski film »Upor na ladji Elsinore. Velika atrakcija!

— **Kino »Matica«** predvaja samo še dva dni prvi del velike pustolovne drame »Skrivnost pravde«. Opozorjamo cenjeno občinstvo, da si ogleda prvi del te veleznimive, senzacijske drame in ne zamudi prilike videti največjega italijanskega umetnika Guido Trenta in Romildo Toschi. Drugi del se bo predvajal od 21. — 23. tm.

— V nedeljo koncert v hotelu Tivoli od 8. do 8. zvečer. Godba Dravske divizije. Vstopnina prosta.

— **Veščan Bešter** je zopet razstavil moderne in okusne slike pred svojim ateljejem »Helios« na Aleksandrovi cesti št. 5.

— Pri hemoroidih, oteklini jeter in bolečinah v križu raba grenčice »Franz-Josef« v mnogih slučajih privede do ozdravitve, vselej pa bolečine prijetno olajša.

— **Koncert v kavarni in restavraciji na Strelišču pod Rožnikom** dne 20. in 21. maja na vrtu. Začetek ob 3. popoldne.

— **Cevlje kupujte od domačih tovarov** trdijo Peter Kozina & Ko. z znakom »Peko«, ker so isti priznani na boljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

ZAGREBSKI KRIMINALIST PROF. SILOVIĆ O ZLOČINU NA PREKRIŽJU.

Strahno zločinstvo na Prekrižju, ki se je dogodilo prejšnji teden, pretresa celokupno zagreb. javnost. Odkrilo se je skoro neverjetno sliko tamojšnje omladine. Zato je umevno, da razpravljajo zagrebški javni delavci, posebno kriminalisti, o tem slučaju. Profesor kazenskega prava in pravne filozofije na zagrebški univerzi dr. Silović je podal izjavo »Novosti« sledeče tudi za nas važno mnenje. Ko sem šel za zločin, sem se zgrozil. Niti slutiti nisem, da je podivljanost intelektualne omladine dosegla tako visoko stopnjo. Niti v praksi niti v doseganju življenju sploh nisem slišal za takšen slučaj. Vsekakor se vprašamo za vzroke tega zločina. Za enkrat ne moremo reči, ali gre pri Paskieviću za prirojeno ali pridobljeno degeneriranost. Toda ker je bil iz dobre družine, ga niso težile slabe materijalne prilike, ni znal za bedo. Vsi tega je njegovo delo znano izredno podivjanost. Ta strašni zločin je samo slika brezdana, v katerega je zašla današnja omladina. Med glavnimi vzroki se nahaja blazna želja za materijalnimi užitki. Ze Aristotel je trdil, da je poltovo življenje oboleva živali, um pa človeka. Naloga vsakega mladega človeka je, da si ogleme srce in razsvetli um. Ako zapusti mladina to nalogo in se vrže na poltovo življenje, mora končno dospeti do tako strašnih dejanj, kakor Paskiević in tovariši. Zato je treba z rezilom izrezati vse, kar je gnilega, da očistimo mladino pred pokvarjenostjo. Sicer ne bomo zadostovali kaznivim in ukrepi javne varnosti. Med vojno je ostala deca brez čvrste roke očetove, matere pa so bile prelate, da jo uspešno nadzirajo. In tako je deca brez čvrste nadzora pohitela na mestno ulico, ki pa je strup za mladega človeka. Bar, kino, varljete, krčma, kavarana, kartinje, pri likerju, šampanjcu in razuzdanih ženskah vodi neodoljivo k zločinu. Jaz sem že časa volne priredil anketo, da se mladini izpod 18 leta zabrani posejanje kinov s pretinjo, da se lastnikom v nasprotju slučajno odvzame koncesija. Dokazano je, da kino kvarno deluje na dušo in srce neizkušene omladine, ki običajno razpolaga z bujno domišljijo pa slabo razodno močjo, da se odvrne od zla. Na osnovi te ankete smo predložili vladi, da izda primerno naredbo. Enako tudi, da zabrani mladini izpod 18. leta posejanje krčme in kavarne. Do tega ni prišlo. Po osvoboditvi se je izvedla o istem vprašanju druga anketa in povodom nekega predloga učiteljskega zbora višje deklarske šole v Zagrebu se je v tretji predložilo vladi celo podoben načrt take naredbe. Tudi osebno sem opetovano urgiral te naredbe. Brez uspeha, dasi vsak dan vidimo, kako mladina drvi v kino, krčme in kavarne, v tel njene največje nevarnosti. Nebroj je slučajev, da se roditelji in vzgojitelji ne brigajo za deca in jo prepustijo strupu ulice. Vsi se čudimo in zgražamo nad tem strašnim zločinom, ne zgražamo pa se in ne čujemo deca in mladine od brezdana, ki ga gledamo okoli sebe, dasi so to vzroki, Paskievićev zločin pa posledica. Svetovna vojna je sicer minula, toda zastrupila in demoralizirala je družbo in omladino. Ta omladina, ki danes diha v tem zadušljivem ozračju, prosí, da ji pomagamo. Roditelji in učitelji, javna glasila, posvetne in cerkvene oblasti, vsi smo pozvani da zaščitimo mladino in da ji ne damo prilike, da pada. Ako jo zanemarimo, nas ne bo blagoslavljala, marveč proklinjala. Pri degeneriranih ljudeh je krivda manjša nego pri normalnih, toda nevarnost večja. Dolžnost družbe je, da se zaščiti pred umobolnimi in degeneriranimi osebami radi javne varnosti in da jih oddaja v primerne zavode. Povsem pojav degeneriranja je tudi molalna blazinost, kjer je vest popolnoma ogušela, kar se je primerilo pri Paskieviću, ki mu manjka čut za dalekosežnost svojega dejanja. Prav nič ga ne boli srce, da je izvršil ubojstvo radi denarja, dasi je denar potreboval zamo za to, da ga blazno potroši. Tako degenerirani ubijajo svoje žrtve, pri tem jih vest prav nič ne peče. Vsi tedi se nevarni družbi in se mora le-ta zaščititi z njihovo odstranitvijo. Zanimiva je osnova Italijanske kazenskega zakona izpod peresa Henrica Ferrija, ki za kazeno ne zahteva privrde in ki kaznuje tudi umobolne, degenerirane in pilane ljudi. Pri odmeri kazni ne vprašuje za krivdo, vrsto in obseg kazni določa po načinu in velikosti javne nevarnosti. Zato imenuje tudi kazni sankcio-

Olede degeneriranih ljudi se strinjajo moderni nauki, kateri oddajajo skupno zločince po prestani kazni v posebne zavode, kjer jih po možnosti lečijo, vsekakor pa ločijo od ostale družbe.

V moralnem pogledu smo sicer v Ljubljani znatno na boljšem, kakor v Zagrebu. Toda tudi pri nas bi bilo treba skrbeti za to, da bo mladina bolj dostopna plemenitim in idealnim stremjenjem. Tudi v naši mladini pogrešamo idealov, zato je moralna pokvarjenost tudi med njo tako velika, kakor si sami ne mislimo.

NARODNEMU OBČINSTVI

Danes in jutri se vrši razprodaja tombojskih kart književne tombole Jugoslovanske Maticice. Pozivljamo zavedno občinstvo, da v zadnjem trenutku stori svojo narodno dolžnost, pri čemer pripominjamo, da je mali kraj v Prekmurju (imena za enkrat ne navajamo) prodal do sedaj več tombojskih kart, kakor cela Ljubljana. Razumljivo je, da naši ljudje na skrajnih naših narodnih mejah čutijo kulturni pomen naše prireditve, vendar bi bila sramota za našo slovensko prestolico, da bi tudi relativno zaostajala za drugimi kraji Slovenije.

Dobitki književne tombole so tako praktičnega značaja, da odgovarjajo interesom vseh slojev. Slovenska inteligenca, ki živi v takih razmerah, da si že davno ne more več omisliti knjig, naj jutri poseže po tombojskih kartah in si na ta način pomaga za ustvaritev domače knjižnice. Naznanjamo v tem zadnjem trenutku, da so dobili znatno pomočeno, o čemer bomo poročali zadnji dan pred žrebanjem. Jugoslovanska Matica je prejela te dni toliko priznanj in pohval za to svojo prireditev, da mislimo, da je povsem odveč povdarjati tudi v Ljubljani pomen naše književne tombole. Rojaki! Sežite po tombojskih tablicah, ter dokumentirajte prvenstvo Ljubljane v narodni zavednosti. Prodaja se bo vršila pred pošto, pred kavarno »Zvezda« na Kongresnem trgu, na Marijinem trgu in pred stolno cerkvo oba dneva od 8. ure zjutraj do popolne. Akcijski odbor.

Društvene vesti.

— **Zdravstveno predavanje.** Javno predavanje se vrši na binkoštno nedeljo popoldne v Št. Vidu nad Ljubljano, na binkoštni ponedeljek popoldne v Smarju - Sap, popoldne v Mladinskem domu v Ljubljani.

— **Ženska podružnica Cirila in Metoda** v Trbovljah priredi veliko slavnost 29. julija 1923 in sicer odkritje spomenika svoje ustanoviteljice in večletne predsednice Ane Dimnikove v lastni hiši v Trbovljah. Kdor ni osebno poznal »Slovenske matere« je gotovo slišal o njeni požrtvovalnosti in zavednosti. Priprosta sicer, a vendar je lahko nam vsem vzgled! Upamo, da se društva odzovejo vabilu, zlasti pa prosimo, da odpovedo isti dan vse prireditve, da ne bo nepotrebne konkurence.

— V počaščenje spomina velemoža dr. Ivan Tavčarja je zbrala C. M. podružnica v Borovnici za dr. Tavčarjev sklad znesek 1.000 Din. Ta izredno velik znesek v primeri z razmeroma majhno podružnico, je jasen dokaz o pravem rodoljubju in narodni zavesti vrlih Borovničarjev. S tem ne dokumentirajo le svojo visoko narodno zavest, temveč jasno spručujejo globoko poimovanje o spoštovanju velikega genija dr. Ivan Tavčarja. Koliko bogatejši in večji krajev v Sloveniji, ki se niso še do danes prav nič ganili v tem pogledu. Vsem tem ključemo: Kako dolgo boste še spali? Vsem zavednim, rodoljubnim darovalcem v Borovnici našo najiskrejšo zahvalo.

— **Gospod Franc Bajak**, trgovec v Kranju je našel prstan dne 18. maja ob 3. popoldne pred glavno pošto. Dobi se ga pri naidetelju.

— **Izjava.** Pokrajinska zadruga fotografov za Slovenijo v Ljubljani izjavlja, da nima z izdajo cenika fotografskih izdelkov kateri je izšel v Celju dne 1. maja, nobenega stika, ker je isti bil izdan brez vednosti načelstva pokrajinske zadruge. Izdal ga je samolastno fotograf A. Perišič in to celo v nemškem jeziku. Upamo, da je ta cenik izšel v nemškem jeziku brez vednosti celjskih kolegov in ga smatramo za neveljavnega. — Načelstvo.

— **Kongres jugoslovanskih veterinarjev** se bo vršil v Zagrebu v dneh 28. 29. in 30. t. m.

— **Udruženje tobačnih trafikantov za Slovenijo.** Kajlevo poverništvo v Mariboru nam piše: Odkar so se v Sloveniji ukinile egiptovske, narente, mladenci, damen in moris cigarete, je začelo zopet cvetati veriženje. Kadilci se pritožujejo v trafikah po mestu Mariboru, da se v kavarnah in gostilnah po želji dobijo cele škatle egiptovskih cigaret in vrhuteke še druge boljše specialitete. Tozadevno smo dobili informacije, da baže železniško osebje omenjene specialitete vrhotačja iz Zagreba v Maribor, kakor tudi te trafikanti na lastni koži občutijo, ker promet s sedanjem tobačnim materialom se od dne do dne manjša. Vsekakor leži na dlani v lastnem interesu uprave državnih monopolov, da se tobačne specialitete razpečajo po celi kraljevini SHS toraj tudi v Sloveniji. Saj vendar ni to dejstvo, da bi si mogli kadilci v Mariboru iskati specialnih cigaret v kavarnah in gostilnah po verižniških cenah, med tem ko ih verižniki dobijo v Zagrebu v vsaki trafiki vsakovrstne specialitete po določenih cenah. Jasno je, da vsled verižniške tekme ter slabega sedanega tobačnega materiala in pomanjkanja specialnih izdelkov, so najbolj občutno prizadeti trafikanti. Priporočljivo bi bilo, ako bi gornji p. n. naslov izdal tobačne izdelke in sicer: cigarete v zavojih po 100 komadov, specialne cigarete v zavojih po 10 in 25 komadov. Specialne smodke v zavojih po 5, 10 in 20 komadov. Pripominimo, da se pritožbe od strani kadilcev v Mariboru vedno množijo radi slabega moravskega tabaka, ker kvaliteta nikakor ne odgovarja njegovi ceni in je tudi zdravniško nepriljubljiva. Iz zgoraj navedenih razlogov, je primoran podpisani odbor monopolni upravi poročati, ter tudi prošiti, da se mestu Mariboru in okolici nakažejo boljše specialitete in tobač. ter s tem vzroči veri-

žništvo v interesu uprave državnih monopolov in trafikantov.

— **Društvo orožniških vpokeencev za Slovenijo** in Ljubljani je imelo dne 6. t. m. pri Novem svetu v Ljubljani svoj 4. letni občni zbor, ki je bil prav številno obiskan. Preds. Maicen je konstatiral sklepčnost in otvoril občni zbor ter poročal o delovanju društvenega odbora in o denarnem poslovanju. Poročilo je občni zbor vzel odobruje na znanje in se je na predlog tovariša Fr. Čebularja podelil odstopivšemu odboru absolutni in zahvala za vzorno poslovanje. Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni: Maicen Martin za predsednika, Horvat Ivan za tajnika, Rus Ivan za tajnikovega namestnika, Čegnar Josip za blaginjaka, Rožanc Fr. za blaginjkovega namestnika, Kojančič Miha, Kokalj Josip, Rakovec Ivan, Ožbalt Ivan, Čebular Franc za odbornike, Lovše Josip, Wiedervohel Ivan, Dolar Ivan, Križaj Vinko, Smrekar Silvester za namestnike. Na nasvet predsednika in na predlog Valentin Legata se je soglasno sklenilo, da se takoj ustanovi pri društvu podporni sklad za slučaj smrti ali kake druge nezgode društvenikov. Član lahko postane vsak orožniški vpokejenec, kakor tudi njih žene in zakonski otroci od 1 l. naprej, če plačajo predpisano pristopnino v celoti in letno članarino za sebe, svojo ženo in otroke za celo leto naprej. Natančnejši pogoji za pristop k ustanovljenemu podpornemu skladu za slučaj smrti ali druge nezgode se objavi v časopisih, čim jih odobri pokrajinski uprava za Slovenijo v Ljubljani. Ker je bil dnevi red izčrpan je predsednik zaključil občni zbor.

III. Ljubljanski velesejem od 1. do 10. septembra 1923.

Uspeh, ki ga je pokazal lanski velesejem, je bil zelo dovoljen tako v moralnem, kakor tudi v gospodarskem oziru. V moralnem, ker se je izkazal kot naučnikovejša propaganda za medsebojno zblizanje in spoznavanje odtujenih si delov naše kraljevine, v gospodarskem ker so na svoj račun prišli v enaki meri tako razstavljalci, kakor tudi kupci. Sklenilo se je številne kupčije in navezali mnogobrojni trajni trgovski stiki. Naši industriji in obrti je semenj odprl nova tržišča njenim izdelkom in jo tako zaposlil za mesec. Težko stališče je imela naša industrija, ker se je morala boriti proti nadmočnemu tujemu kapitalu, vendar pa se je v kratkem razdobju nekaj let od prevrata sem osvobodila in napredovala tako, da je postala sposobna stopiti na svetovni trg vsaj z onimi izdelki, za katere nam nudi lastna zemlja surovine. Gospodarske potrebe posameznih pokrajin naše države se tako razlikujejo med seboj, da je neizogibno kar najživahnije izmenjavanje produktov in izdelkov, koje izmenjavajo pa zopet najbolj pospešuje institucija velesejnov. Letošnji velesejem naj pokaže ves veliki razmah in napredek na tem polju in ponese glas o tem dalek preko meje naše domovine. Zato pozivamo vse pridobitelje kroge naj se poslužijo te prilike ter naj takoj prijavijo svojo udeležbo na III. Ljubljanski velesejem, ker se bo prijavi rok kmalu zaključil. Opozorjamo, da je pritisk inozemske industrije močan in se naj vsakdo pozuri, dokler je še kaj prostora na razpolago. Vse potrebne tiskovine in informacije pošlje brezplačno v obratno pošto urad Ljubljanskega velesejma v Ljubljani. — Več inozemskih firm, ki so prijavile svojo udeležbo na III. Ljubljanskem velesejmu, išče za ta čas primerne in sposobne zastopnike. Pojasnila se dobe v sejskem uradu v Ljubljani.

DOPISI.

— **Iz pujskega okraja** nam pišejo: Razdeljevanje veleposestev je zavzelo tudi v pujskem okraju dimenzije, ki gospodarsko mislečemu človeku nikakor ne grejo v glavo. Zadnji teden so uradniki agrarne reforme iz Maribora z vsjo naglico delili veleposestva Gornji Ptui, Dornova, Ebsenfeld in Turnišče. Pri nekaterih, kakor pri veleposestvu Dornova, so delili že povsem zaselo zemljo, katere se je zagotovila posestnikom Pongratzu, da jo naj slobodno zaseje, češ da se letos do jeseni ne bo delila. Sedaj v začetku maja pa so jo vseeno razdelili in se jim pri delitvi niti ni zdelo potrebno, da bi vsaj poklicali posestnika ali njegovega namestnika zraven. Dotični posestniki, katerim se je z vsem zasejana zemlja dodelila, vozilo sedaj na to gnoj, orjejo potem peden visoko zraslo setev in hočejo na to saditi krompir in koruzo. Vsa, ki to vidi, praví, da se v naši državi ni bati več boljšeizvima od spodaj, ampak le od zgoraj in sicer najbolj od strani državne uprave. Graščina Gornji Ptui, ki je prodajala mnogim rodbinom, posebno uradnim, posestnikom cel mlek, je sedaj morala vsem mleko odpovedati in krave prodati, ker jim je agrarna reforma posestvo celo dvakrat razdelila. Gotovo se bo vsak čutil, eno in isto posestvo dvakrat deliti, tudi v pujskem okraju je tudi to mogoče. Najprej je agrarna reforma razdelila posameznim posestnikom en del zemljišča, na katerem je bila lani zasejana detelja za 2 leti, a 2 dni pozneje pa je prišel razglas da so dotične parcele eksproprijirane za državno drevnico. Kake obzore so prizadeti interesi delali in kako so preklinjali ta upravni ba-bilon, si lahko mislite. Najbrže se ni bilo naša agrarna reformi dovolj blamaže od lanskega leta, ko so nahajskani Brežani na posestvu Turnišče kar po zemlji posejani z pšenico začeli brazde orati in posestnik sam je moral z brahialno sili dopovedati, da takega boljšeizvima tudi od državne strani ne moremo prenašati. Sploh se v pujskem okraju trdi, da nas bo ta agrarna reforma tako osrečila, da se ne bo dalo več živeti ne delavcu, ne uradniku in tudi nobenemu obrtniku. V tujakšinem okraju je sedaj splošno mnenje razširjeno, da se sedaj začne boljšeizvima od zgoraj, ker najvažnejše življenske potrebščine se izvažajo za sosedne države in za domače prebivalstvo ostanejo samo še ostanki.

— **Pujska gimnazija.** Iz Ptuja nam pišejo: Neumestno in zelo krivično za prizade delitelje pujskih dijakov—domačinov je prizadevanje šolskih oblasti, prikriti javnosti baje gotovo delstvo o opustitvi višjih razredov na gimnaziji že s prihodnjim šolskim letom. Ako se res namerava pujsko realno gimnazijo radi nezadostnega števila dijakov že s prihodnjim šolskim letom skriti na samo nižjo gimnazijo, je dolžnost poklicanih oblasti nasproti roditeljem dijakov iz višjih razredov, da to namero pravočasno razglasijo. Ni vseno kdaj doznajo starši ali varuhi dijakov za ukrep, ki je za njih in za dijake same takorekoč življenskega pomena. Kdo bi povrnil stroške, ako bi se zgledali dijaki s prihodnjim šolskim letom zopet v Ptuju, kjer bi še-le zvedeli žalostno novico, da je preminula višja pujska gimnazija. Kam naj se obnejo dijaki potem, v katero mesto, ne da bi prišli v velike neprilike gledé oskrbe s prehrano in stanovanjem? Zato naj bi bila obveščena javnost o zadevi pravočasno! Prizadeji šolski faktori se naprošajo, da ukretno vse potrebno.

— **Iz Žužemberka** nam pišejo: Zdaj smo zopet glede pošte na tistem, kakor so bili naši dedi in pradedi pred par sto leti, ker nimamo vsakdanje poštne zveze z ostalim svetom kakor je tiste davne čase tudi oni niso bili deležni. V interesu našega obljude-nega kraja je, da nam poštno ravnateljstvo prej ko prej preskrbi vsakdanjo pošto vožnjo med Stično in našim trgov. Zdaj vodi poštni voz k nam in nazaj na stiški kolo-dvor samo na lihe dni, to je 1., 3., 5., 7. itd. Trgovci in obrtniki zaradi svoje korespondence, inteligentni zaradi časnikov in sploh vsi občani močno pogrešamo vsakdanje poštne zveze. Upamo, da ne ostane naša beseda glas vpijočega v puščavi.

— **Iz Stične** nam pišejo: Včerajšnji letni semenj se je tukaj še precej dobro obnesel, kajti lepo pomladansko vreme je prabilo mnogo obiskovalcev. Tudi je bilo precej govede na senenju, če tudi kmet le malo govede več poseda. — Draginja v vsem blagu pa je bila horendna. — Meseč maj ni tako muhast, kakor je bil april; imamo vedno lepo in solčno vreme, le »leden mož« so prinesli nekaj dežja in sicer tako, da se je zemlja dobro napojila. Ti »ledeni svetniki« Sv. Pankracij, Servacij in Bonifacij so bili tedaj letos bolj mili in nam niso poslali sadju in setvam nevarne mrzote. — Včeraj, na semanski dan, ponoči so se zopet pojavili tatovi na Ivančni gorici v gostilni gospe Hrastove. Iz omarne miznice, stoječe v veži in trafiki, so iz zaprte miznice pobrali 25.000 k. O tatovih ni še nobene sledi. Čudno je, da se vedno pri Hrastovih pojavljajo tatovi. Ali ni možno priti na sled tatovom? Umestna bi bila večja pozornost.

— **Z Iga** nam pišejo: Dne 13. maja t. l. je praznovalo prostovoljno gasilno društvo na Igu 40-letnico svojega obstoja z blagoslovljenjem prve, nove gasilske zastave, katere je bila izdelana od trdke Josip Nesklad v Jablonu nad Orlicam na Češkem. Kljub slabemu dopoldanskemu vremenu se je proslava vršila kar najbolj sijajno. Prispele so razna gasilska društva iz okolice in gasilska godba iz St. Jurja, katerim se za udeležbo najlepše zahvaljujemo. V prvi vrsti pa gre seveda najtoplejša zahvala in pohvala našemu gospodu načelniku Pavlu Erjavcu, ki je prvi sprožil misel za nabavo gasilske zastave in je to tudi z obilnim, nepopisnim trudom dosegel. Nadalje čast blagorodni gospe in gospodu kumici in kumu Tončiči in Josipu Palme, kakor tudi vsem domačim dekletom in članom društva, od katerih je vsak posameznik po svoji moči pripomogel do tako lepo uspele gasil. veseli-ce. Ob krasnem popoldanskem solncu pa se je na okusno okrašenem vrtu gospoda načelnika in gostilničarja P. Erjavca ob živahnih zvokih Št. Jurske godbe razvila prijet-veselica. Lačni in žejni so se navžili izbornopripravljenih jedi in pijač. Plesa željni parčki pa so se na udobnem plesišču zadostno navrteli. Vsi, od daleč in blizu, ki so zapuščali veselični prostor, so klicali po-zrtvovalnim izankam in izancem na veselo svidenje na binkoštni ponedeljek, ko se vrši ponovna veselica istotam in prid gasilnemu društvu. Torej v ponedeljek vsi prijatelji dobrodelnih društev in razvedrila potrebniki »Pavlu« na Igu. Za gorka in mrzla jedila, kakor tudi za dobro kapijico bo kar najbolj preskrbljeno.

— **Kočljivo, pa pereče vprašanje.** Na Češkem se je vnela zanimiva razprava, v katero posegajo v prvi vrsti zdravniški krogi. Gre za zakonski predlog, katerega sta vložila v parlamentu narodni poslanec dr. Bartošek in ga. Landova in ki naj uvede na Češkoslovaškem v točno opredeljenih slučajih obvezno zdravniško odpravljenje. Znano je, da velja odplavljenje v skoro vseh državah za kriminalno dejanje in da so izjeme dopuščane samo tam, kjer govore tehtne zdravstvene indikacije, glasom katerih bi ev. porod poškodval materinski telesni organizem. Ako je ženska hudo tuberkulozna ali ako ima slabo srce, pomeni porod nevarnost za življene porodnice in v tem slučaju izvedejo zdravniki iz zdravstvenega ozira odplavo. Tako ravnavo po vseh kulturnih državah. Oglajajo pa se novi glasovi, predvsem iz socioloških in zdravniških krogov, ki pravijo, da bi bilo potrebno upoštevati tudi materijalne in socialne indikacije. Kje naj v današnjih časih vzdržuje uradnik ali dplavec 5—6 otrok, kako naj mladina iz teh krogov sklepa zakone in rodi deca, ko še sama ne more izhajati s svojim zaslužkom. O tem zakonskem predlogu in njegovih osnovah je sedaj izpregovoril prof. Wagner v praškem nemškem zdravniškem društvu. Izvaljal je, da je zakonski predlog v toliko nov, ker odplavljanja ne kaznuje z večletno ječo, temveč s 14 dnevnim do tri mesečnim zatvorom. Zakonski predlog zagovarja nove osnove, po katerih odplavljenje ne bi bilo kaznjivo, ako bi se izvedlo iz zdravstvenih, socialnih ali evgeničnih ozirnov, dalje v slučaju posiljenja in pri de-volkah izpod 16 let. Odplavljenje bi se pa moralo izvršiti tekom prvih treh mesecev. Profesor Wagner smatra, da so stari zakoni nevzdržljivi. Število kriminalnih odplav znaša na Češkem v enem samem

letu preko 100.000, od teh 5% s smrtnim izidom. Novi zakon hoče preprečiti zakonito odplavljenje in predlaga, da se vrši v slučaju točnega zdravst., socialnega ali evgeničnega poviada v zdrav. ambulatoriju. Nagib, ki vodi ženske k odplavljanju so različni. V glavnem odloča socialni in gmetni ozi-r, prav sporedno pa zdravstveni. V konsem predlogu posl. Bartošeka se nahaja tudi evgenična indikacija, ki upošteva dober zarod. Odplava se naj dovolí se pri si-filitikih, neozdravljivih alkoholikih in zdrav-sveno manjvrednih starših. Po prof. Wagnerju bi se z vsemi temi indikacijami vršile velike zlorabe. Ako hočemo, da pridejo gotove napredne misli, ki tiče za socialno in evgenično indikacijo, do velave, mora-mo take slučaje odplave natančno opredeli-ti. Posebno velike bi bile zlorabe pri so-cialni indikaciji, glasom katere bi smeli odplavljati v družinah, kjer imajo že tri otroke, kjer manjka zdravih stanovanj itd. Ker ne gre, da bi zdravniški poleg svojega strokovnega poklica še presojali o upravi-čenosti socialne indikacije in gmetnih raz-mer v posameznih družinah, je predlagal du-najski prof. dr. Tandler posebno razsodiš-šče, sestoeče iz sodnika, zdravnika, zašči-tnika otroškega življenja in ženske zgo-vornice, ki naj sodi o teh vprašanjih. Prof. Wagner odločno svari pred odplavljanjem pri devojkah izpod 16 let, ker bi taka od-redba izvalila nepregledne posledice. V splošnem odklanja prof. Wagner ta zakon-ski predlog, ker je nepopolen. V zakonskem predlogu bi se morale zlorabe natančno opredeliti in onemogočiti. Naj izpade pred-stoječa razprava v praškem parlamentu ka-korkoli, vprašanje je na dnevnem redu in se že razpravlja v vseh modernih državah. Tudi za tem vprašanjem tiči dober del mo-derne moralne dekadence in hinavščine. Po-lagoma prodira trezna presoja in odkrito-srčno posmatranje tudi na to rano današnje družbe.

NAJNOVEJŠA POROČILA.

MARŠAL FOCH NA DUNAJU.

— Dunaj, 18. maja. (Izv.) Na poti iz Bratislave je prišel maršal Foch včeraj ob 6. zjutraj na Dunaj ter se odpravil ob pol 11. dalje. Na Dunaju ga je sprejel francoski at-tache general Halter. Na kolodvoru so se poslovili od njega francoski poslanik Lefev-re - Pontallisi, poljski poslanik Lazecki z vo-jaskeim attachem Baranskim in češkoslo-vaški poslanik dr. Krofta z vojaškim at-tachejem polkovnikom Chalupom. Maršal Foch je govoril o izredno ugodnih vtisih, ki jih je dobil na Poljskem in Češkoslovaškem. Na Dunaju je bila razširjena vest, da Hacken-kreuzlerji pripravljajo demonstracije proti Fochu. Prihod in odhod maršala pa je bil brez kakršnihkoli incidentov.

KOMUNISTIČNI IZGREDI V FORURJU.

— Dortmund, 18. maja (Wolff) Spreved demonstrantov na čelu s komunističnimi bolniimi organizacijami je prikorakal pred rudnik »minister Steins«, da prisili delavce prenehati z delom. Policijske uradnike, ki so stražili rudnik, so demonstrantje nasko-žili s palicami in kamenjem. Padlo je tudi več strelav. Da razžene demonstrante, je pojačena policijska straža rabila orožje. En civilist je bil pri tem smrtno nevarno ran-en. Med stražniki je bilo z noži in kame-njem šest težko, trije pa lahko ranjeni.

— Dortmund, 18. maja (Wolff) Komu-nistične bojne sekcije so skušale prisiliti delavstvo rudnika »Dorstfeld«, da zapusti svojo mesta. Policiji, ki je imela nekaj ran-njenih, se je posrečilo pregnati demon-strante. Popoldne in ponoči so je znova na-daljevalo normalno delo.

VREMENSKO POROČILO.

— Dunaj, 18. maja. (Uradno vremensko poročilo.) Nad srednjo Evropo je znova močan pritisk zračne atmosfere. V Avstriji je ta pritisk povzročil dež, ki je zlasti obilen v zapadnih in južnih krajih. Tudi v Budim-pešti dežuje. — Na Nižje Avstrijskem je vedro. Močni zapadni vetrovi so povzročili padec temperature. V alpskih deželah je bila temperatura zjutraj pod 5°. Pričakovati je dopoldne jasno in hladno, popoldne oblačno, zvečer tupačam močne zapadne ve-trove in nizko temperaturo. Dež ni izključen.

Razne stvari.

— **Kdo je bil Varovskij?** »Morning Post« približuje življenjske ubitnega sovjet-skega delegata in piše: pravljen primlek Varovskega je bil Schwarz. Ta svoj pri-mek je pozneje večkrat menjal. Pisal se je Orolovski in končno Varovskij. Pokol-nik je bil rojen v Moskvi, kjer so ga iz-gnali za revolucionarno delovanje iz uni-verze. Ker mu je bilo prepovedano živeti v Moskvi, se je preselil v Svico. Tu se je pridružil skupini okrog Ljennina. V začetku svetovne vojne je Varovskij odpotoval v Nemčijo, kjer je stopil s svojim prijateljem Fürstenbergom-Galeckim v službo nemške-ga generalnega štaba in je bil poslan v Svico. 1917 leta je Varovskij s Fürstenbergom organiziral izvrševalni odbor III. internac-i-onalne v Svici. V tem času so ti trije pri-jatelji vodili vso inozemsko boljšeizviko propagando in so bili v stalnih stikih z Nemčijo. Ko sta prišla Ljennin in Trocki na krmilo, je bil Varovskij določen za sov-jetskega zastopnika v Svici, od koder je bil 1919 leta izgnan, kjer je hotel organi-zirati komunistični prevrat. Dve leti pozne-je ga je sovjetska vlada poslala kot svo-jeega zastopnika v Rim.

— **Razstava francoskih umetnosti v Pragi.** Češki umetniški krogi prirede o Binkoštih v Pragi razstavo upodablajoče francoske umetnosti iz XIX. in XX. stoletja. Razstava se otvori 20. t. m. v prosvorih Občinskega doma in bo opremljena z ob-sežnim ilustriranim katalogom. Ta priredi-tve sega daleč za meje češkoslovaške re-publike, kajti izvrzema Francijo je Češko-slovaška prva država kjer se vrši te vrste razstava. Protektor razstave je prezident Masaryk, častni predsednik pa ministri Polacré, Beneš, Berard in Bechyně, kar dokazuje, da je kulturni pomen te pri-redke res velik.

ŽRTEV.

Marcel Prévost.

Sobarica Tončka gospe baronici pl. Rosemondovi.

Kot ste mi, gospa baronica, naročili in kakor je bilo med Vami in gospodom baronom dogovorjeno, sem spremljala gospoda barona sem v Rouen, kamor so ga klicale zapuščinske zadeve, da uredi dediščino po milostljivi gospe kanonisi varaugevillski.

Menda ne boste mislili, gospa, da sem pozabila, kar ste mi naročili, da Vas, gospa, tukaj brzojavno obvestim, če bi gospod baron morebiti menjal dan svojega odhoda in se mogoče nepričakovano ponoči vrnil v Pariz. Morate mi pač dovoliti, gospa, da Vam odkrito srčno priznam: mislila sem si, da boste porabili odsotnost gospoda barona, da obiščete gospoda stotnika v Fontainebleau-u. Tako redko imate svojo prostost! Pa ni vse tako poteklo kot smo mislili; nisem bila pravočasno obveščena, da namerava gospod baron odpotovati; in zaradi tega so se dogodile stvari, ki Vam jih moram poročati. Pred vsem pa se, gospa, nikar ne vznemirjajte in gospod stotnik tudi ne. Gospod baron sedaj še odlašajo odhod v Pariz; danes jutraj so mi rekli: »Tako dobro se počutim, da bom ostal še dva ali tri dni.«

Moram pa Vam, gospa, tudi povedati, da si boste lahko vse prav razložili, da me gospod baron že dlje časa nadleguje in se mi ponuja. Tega Vam doslej nisem povedala, ker tak stvar s sobarico, kot sem jaz, ni nič — pa tudi ne maram delati gozbezanja med gospodom. Sicer pa Vam moram, gospa, zagotoviti, da se ni nič zgodilo, čeprav je gospod baron zelo ognjevit, tako da sem se vedno bala sniti se z njim sama v eni sobi. Prijel me je vedno okoli pasu in me poljubljaj z Vašim hrbtom, gospa. In na večer, ko ste mi ukazali, naj stopim tudi jaz na voz, ko ste, gospa baronica, spremljali gospoda soproga na postajo, in ni bilo zame mesta pri vozniku zaradi prtljage — koliko sem prestala v vozu, da nisem na glas kričala. Vse to povem le, da boste vedeli, gospa baronica, kako je marsikaj sobarici, zlasti če je vdana svoji gosposi.

Tudi sem potovala v Rouen le, da bi Vam ugodila, kajti prav dobro sem vedela, da bo gospod baron uporabil to priliko, da znova poizkusi z menoj. Tako je tudi bilo. Najprej je hotel, da bi vstopila z njim v prvi razred. Bila pa

sem se previdela in kupila prejšnjega dne vozni listek na kolodvoru v Saint-Lazaru, in med tem ko je bil gospod baron še pri blaginji, sem vstopila naravnost v svoj drugi razred. Prišel pa je za menoj in vstopil k meni v kupé. Ker sva bila do Montesa sama, sem se morala neprestano boriti proti njegovim napadom; k sreči je vstopilo v Montesu par usmiljenk, in gospod baron je šel v svoj kupé.

V Rouenu pa se je zopet začelo. V vozu od železnice do stanovanja rajne gospe — no, to že ni bilo več lepo! Gospa, morem Vam samo reči, da me je gospod izpustil šele o navzočnosti obeh starih poslov rajnice, Joahima in Ursule. Nista videti prav prijetna: mož kot star cerkvenik in ženska kot terciarka. Njuna družba mi ni zelo prijetna, posebno kadar jemo. Kako prav je imel gospod baron, da me je vzel s seboj za postrežbo; ta dva tu nimata pojma, kaj k temu spada. Danes jutraj nikakor nista mogla razumeti, da sem prinesla gospodu baronu gorke vode za njegov »tub«.

Stregla sem gospodu po najboljših močeh in se morala pri tem neprestano braniti, ko mi je nagajal in me nadlegoval. Hotel je, da bi ga, kot njegov sluga Franc v Parizu, oblačila, polivala z vodo po hrbtu, ker ni tu v hiši pršne kope. To vse mi vendar ne pristoj! Popoldne sem se malo oddehnila; hodil je do večerje po svojih opravkih. Takoj drugi dan pa mi je zapovedal, postaviti posteljo poleg njegove spalnice, češ, da ga boli želodec in da čisto ponoči potrebuje, da zaužije kaj gorkega. Da ste videli, gospa, obraza starca in starke! Stari cerkvenik je rekel: »Grozno!« in stara terciarka je moljila: »Kakšna sramota, da sme taka svojat stanovati v prostorih naše gospe, ki je bila svetnica.« Naredila sem se, kot bi ne bila nič slišala; a morate mi vendar priznati, da ni prijetno, če imenujete pošteno deklet, kot sem jaz, »svojate«.

Seveda sem vedela, kaj hoče gospod baron, in sem si zato zabarikadirala vrata. Tudi sem prav mirno spala, ko me je naenkrat zbudil ropot. Gospod baron je trkal na moja vrata in jih skušal odpreti. Bila sem tiha kot miš. Klicali me je: »Tončka, Tončka!«

Odgovorila sem: »Gospod baron!«
»Tončka, želodec me boli. Skuhajte mi čašo kamiličnega čaja, moj otrok!«
Mislila sem si, gotovo ni želodec, ki ga muči, a moram slušati. Čez pol ure je bil čaj pripravljen. Seveda sem mora-

la odpreti vrata, da sem mu dala čaj. Ko sem vstopila je gospod baron zopet začel svoje burke z menoj, in ker me rado segeče, kot veste, gospa, mi je pri tem padla čaša iz roke, in čaj je bil na preprogi! Skoraj bi bila jokala, — tu me je gospod baron poljubil in mi rekel, da me že dolgo časa ljubi in mi bo, če bom malce prijazna z njim, oskrbel ljubko stanovanje; da sem veliko prelepa, da bi ostala navadna sobarica itd. Odklonila sem in rekla, da ne morem tega sprejeti. Nato se je razjezil in zavpil: »Zlomek, nisi še s tem zadovoljna? Kaj ti tako malo ugajam?« Nato sem odgovorila:

»Gospod baron, prav dobro veste, da ste zelo lep mož in da mi morate biti, kot vsem, všeč.«

»No torej, česa čakaš, če sem ti všeč?«

»Gospod baron, pozabljate gospo baronico, in potem sem tudi pošteno deklet.«

»Gospa ne izve od vsega tega nič, neumnica, in kar se tiče tvoje poštenosti, mi pride baš zelo prav. Hočem, da boš živela mirno in samotno, ko boš imela svoje lastno stanovanje. Kakšno majhno opravilo pa tudi še dobimo za te.«

Nato je postal gospod še bolj vsiljiv; pa sem se tako branila, da je pač uvidel, da ne bo mogel tako hitro ugnati poštenega dekleta, kot je mislil. Sledni se je razjezil, me imenoval neumnica in me poslal proč. Potem se je zapahnil in me pustil celo nač v miru. Žal mi je bilo, da sem ga uzešla, pa sem bila vse eno vesela, da sem mogla nazadnje leči spat. Zaradi varnosti pa sem si vendar zopet zabarikadirala vrata. Človek nikdar ne ve. Saj veste, gospa, kakšni so možaki!

Drugi dan je bil ponedeljek; gospod baron se je kupal, in govoril besedice z menoj in je divje gledal. Hotela sem ga vprašati, če ostane pri našem odhodu v terek jutraj, a si nisem upala z njim govoriti. Ves popoldan je bil z doma in tudi na večerjo ni prišel. Kar je ob devetih naenkrat stopil v mojo sobo in rekel:

»Tončka, spravite hitro moje in svoje stvari; ob desetih se odpeljeva v Pariz.«

»Jutri jutraj, ob desetih, gospod baron?«

»Ne, še danes zvečer, v eni uri. Moji posli so končani, in nič me ne veseli, prebiti še eno noč v tem problemem mestu.«

Gospa, prav lahko si mislite mojo zadržko. Nikake možnosti več, da bi brzojavila gospe baronici in jo obvestila o našem prihodu. Imela sem pred očmi neprijetno presenečenje, če bi Vas gospod baron pri svojem povratku ponoči ne našel doma ali celo gospoda stotnika pri Vas, gospa baronica.

Gospod je zapazil mojo zadržko in rekel: »Tončka, ali me niste razumeli? Kaj pa Vam je? Delate prav čuden obraz.«

Tu mi je ljubi Bog vdahnil misel, in odgovorila sem: »Bojim se, gospod baron, da odpotujete tako hitro od tukaj zaradi mojega večerašnjega vedenja. Če bi bila vedela, da Vas bom, gospod baron, tako hudo razžalila, in da bova že danes zvečer odpotovala...«

Gospodu baronu so zažarele oči: »No, kaj bi bila naredila, če bi bila vedela? Bi bila vlnudneša, mala debeloglavka? Kaj? Pri tem me je prijel za brado. No, to pot sem mu to pustila; pred vsem ga je bilo treba odvrti od odhoda. Gospod baron je postal zelo podvzet, Smejala sem se in vzkliznila: »Gospod baron, zamudili boste deseti vlak!«

»Oh, kaj vlak!« je vskliknil gospod baron, in kako naj povem, gospa — kratko — gospod baron so imeli svojo voljo, lahko Vam zagotovim, gospa, bilo je edino sredstvo, da sem ga zadržala. Ni mi treba, gospa, pripovedovati, kako je potekla noč. Vrata v svojo sobo sem morala seveda pustiti odprta. No, na tem tudi nič več ni bilo. Mislila sem, da bova odpotovala danes z vlakom ob osmih, a gospod noče sedaj več odpotovati, pravi, da je v Rouenu prav prijetno in hoče napraviti od tu z menoj par izletov na deželo.

Gospa, to je resnično poročilo vseh dogodkov in dokaz, da sem vse storila. Da Vam, gospa baronica, napravim uslugo, če bi od teh dveh stavec tu slišali druge stvari, ste lahko uverjeni, da so podle laži; izvedela bi pa rada od Vas, gospa baronica, kaj naj storim? Če ukazete, se takoj vrnem v Pariz. Če pa želite, gospa, uživati še nekoliko dlje svojo prostost, vem, da lahko še nekoliko zadržim tu gospoda barona. Gospod baron veliko zahteva, in ker imam vrh tega čez dan še delo v hiši, je tu zame zelo naporno. Če pa, gospa, želite, da ostanem še tu, storim to rada iz ljubezni do Vas, kajti v zadoščenje mi je, če vem, da so milostljiva gospa srečni in gospod stotnik tudi.

Tončka.

— Hotel Palace v Beogradu. — Naša prestolnica je dobila nov hotel, ki je mestu na kras in veliko korist. V novih razmerah, ko je postal Beograd glavno mesto velike države, je bil Hotel Palace nuja potreba, zlasti ker leži v sredini glavnega dela mesta, nedaleč od Saborne cerkve in Knez Mihailove ulice. Stavba je šestnadstropna. Sob je okoli 150, ki so luksurično opremljene. Jedilnice je več. Dvorane velike in krasne. Cela vrsta izvršnih slik po dvoranih in stopniščih. Kavarna, bifeji na več mestih, gledališka dvorana z galerijami in ložami. Oder moderen in velik. V vseh nadstropjih prostori za podnevno zbiranje gostov. Stalni prostori za umetniške razstave slikarstva in kiparstva. Na vrhu je obsežna terasa, odkoder je najkrasnejši razgled po celotni Beogradu, na Savo in Donavo in vso panoramo. Cene niso večje nego v ostalih hotelih. — Zares nuja potreba je bila ta hotel v naši prestolici. Saj je bila doslej za tuje res prava muka, predno so dobili prenočišče. — Ta konkurenca je bila zelo potrebna. Več hotelov iz starega časa je pod vsako kritiko in ceneno horendne! Zdaj se bodo morali tudi ti malo modernizirati! — Osebie v Palastu je vse tuje; po večini menda slovensko. A. G.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

POSILANO.

Novinec v gostilniškem obrtu.
Po tri tedenskem premoru se je g. Slachta odločil, da zopet odpre prestore v »Narodnem domu«. Z ozirom na to, da je g. Slachta pridobil v svrhu te nove otvoritve imenitnega strokovnjaka, bivšega kino-ravnatelja v Novem mestu, g. Tomšiča, ki se je v Ameriki, kot nam sam zatrjuje, bavil z velikim uspehom z eksportom alkohola, je vsakor pričakovati, da bo zamogel imenovani p. t. goste kar najbolj zadovoljiti, posebno glede na to, da bo poleg dnevnice s vrhšega koncerta točič priznana izvrstna vina iz Slachtove kleti. Seveda nam jamči novi gospod podletnik za najučinkovitejšo postrežbo in skrajno snažnost, čeprav nam to še ni popolnoma jasno, ker v celotni obratu ni niti enega izučenega natakara ali nadnatakara, na katerih nastavitve je menda pozabil, pač pa je nastavljal obilno število malo sposobnih žensk, ki se bodo pa z božjo in njegovo pomočjo pač kmalu vživele v svoj težavni posel. Gost.

* Za ta dopis uredništvo ne odgovarja.

Zamenjam stanovanje

obstoječe iz štirih sob, kopalnice itd. v centru mesta za manjšo od dvema sobama in kuhinjo. — Ponudbe z navedbo dobre nagrade, ki se mi za zamenjavo plača, na upravo »Slovenskega Naroda« pod »Lepa nagrada/5163«.

Eno ali dve sobi

(nemoblovan, vsaka s separiranim vzhodom), električna luč, v centru mesta, ODDAM TAKOJ proti nagradi, in dobri najemniki za pisarno ali pa dve manjši gospodarski in lastno mobilijo. Ponudbe pod »Ugodnost/5164« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Stanovanje

v predmestju, obstoječe iz sobe in kuhinje SE ODDA PROTI NAGRADI. — Dopolni po »Predmestje/5200« na upravo »Slov. Naroda«.

Kontoristinja

z večletno prakso v industrijskih podjetjih, zmožna tudi nemškega jezika v govoru in pisanju, perfektna STENOPISTKA, z znanjem knjigovodstva, ZELI VSTOPITI KOT BLA. GAJNICARKA ali PISARNIŠKA MOČ v trgovski ali industrijsko podjetje, najraje v Ljubljani. — Ponudbe pod »Zanesljiva/5166« na upravo lista.

Kuharica

srednjih let, samostojna moč, z večletnim spričevalom, ZELI PREMENITI SLUŽBO. — Ponudbe pod »Samostojna kuharica/5167« na upravo »Slovenskega Naroda«.

SPREJME SE

verziran knjigovodja, prvovrstna samostojna moč, perfektna bilancist, pod najugodnejšimi pogoji. Vstop takoj. — Ponudbe pod »Energičen/5123« na upravo »Slov. Naroda«.

Knjigovodja-

bilancist, dosedaj uslužben kot glavni knjigovodja pri raznih tovarniških veleprodajnih, izšče službo. Nastop takoj. Ponudbe pod »Sposoben/5236« na upravo »Sloven. Naroda«.

Zamenja se stanovanje

na najlepšem kraju Mestnega trga (3 sobe, električna razsvetljava, nedostak samo mala kuhinja) z enakovrednim v vrtom ali dvoriščem (radi otrok). Radi male kuhinje je pripravno stanovanje tudi za pisarno. — Ponudbe pod »Zamenjava stanovanja Mestni trg/5093« na upravo »Slov. Naroda«.

Krasna enodružinska vila

v Mariboru, tik ob parku, obstoječa iz šestih sob, kuhinje in pritlik, steklene verande, balkona ter lepih betoniranih klet, velikim sadnim in zelenjadnim vrtom (okoli pol joha) in zidanim kokošniškom SE PRODA za 375.000 Din. Kupcu je vsa vila takoj na razpolago. — Poizve se v Mariboru, Smoletova ulica 8, vrata 2. 5090

Prvovrstna vina se točijo:

Haložan, liter K 40.—
Mozler » 48.—
Ljutomerčan, fini, stari » 56.—
Vermut » 80.—
Preskrbljeno je tudi za mrzla jedila in najboljše klobase. — Za obilen obisk in čez ulico se v ljudno priporočila Vinotoč pri Fridrihu, Ljubljana, Mestni trg 13. 5084

Službe išče

absolvent elektrotehniške delovodske šole, strojinik in kurjač, izkušen ključavničar, vešč vsa kovrstnih strojnih popravil in montaže, z večletno prakso v večjih obratih. — Ponudbe se prosil pod »Vesten/5169« na upravo »Slov. Naroda«.

Knjigovodkinja

samostojna moč, z večletno prakso, IŠČE MESTA za takoj ali pozneje. — Ponudbe pod »Zanesljiva/5179« na upravo »Slov. Naroda«.

Pošteno kuharico

SPREJMEM ZA DOPOL. DANŠKE URE. Plača po dogovoru. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5180

Naprodaj

REZAN OREHOV MATERJAL (30, 50, 80, 100, 120 mm, 1,5 m do 3,5 m, 14 do 32 cm širok) vsega skupaj približno 10 m³, promptno. — Daje se prodati: čepolov, hrastov, orehov in topolov okrogel les. — Ponudbe na: P. Higersperger, Celje. 5181

Naprodaj PARCELA

(okrog 7500 m²), parcelirana v neposredni bližini glavnega kolodvora, posebno pripravna za specijalsko podjetje, za lesno skladišče ali stavbništvo. — Tik parcele se bo kolodvor razširil, vsled tega že sedaj pripravno za napravo rampe. Cena 35 dinarjev za m². — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5145

Damska obleka,

etaminasta, nova, modra, JE NAPRODAJ. — Linhartova ulica 3. 5126

Serpime se služkinja.

ki se razume tudi pri kuhinji. Plača dobra. — Poizve se v trgovini na Karloški cesti št. 4, Ljubljana. 5140

Zamenjam stanovanje,

obstoječe iz treh sob, v centru mesta s stanovanjem iz treh sob, kopalnice in električno razsvetlavo v stari ali novi hiši, tudi na periferiji mesta. Odkudnina po dogovoru. — Ponudbe pod »Ugodna zamenjava« na Anončno podjetje Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 5108

Tovarni voz

(dira) za 3000 kg. popolno, nov, I. PRODAJ. — Naslov pove Anončna pisarna Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 5107

Stroj za nuphnice

in SIVALNI STROJ, še malo rabljena. SE PO ZELI. I. O. N. K. CENI PRODA. STA. Ogleda se lahko od 1 do 2. ure. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5104

Potnikom,

dobro vpeljanim na Gorenjskem in Štajerskem, SE ODDA ZA STOPSTVO velikega konsumnega špecerijakega predmeta proti proviziji. — Ponudbe pod »K. F. 1234/5071« na upravo »Slov. Naroda«.

CENO SE PRODA enonadstropna hiša

z lepim vrtom, pripravna za vsako obrt, pri kolodvoru Ratočje-Planica na Gorenjskem, oddaljena pet minut od meje. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5097

Pozor!

Mlad izumitelj išče žensko, katere bi bila pripravljena sodelovati pri več izumih. Tajnost zadržana. — Cenj. ponudbe s sliko je poslati na upravo »Slov. Naroda« pod »Lavr-experiment/5247«.

Pri »Ljudski posojilnici« v Ljubljani SE SPREJMETVA dva uradnika

z daljšo prakso v denarnih zavodih. — Pismene prošnje naj se vložijo do 10. junija 1923. 5270

Solicitator (-ka)

novsem zanesljiva in izvršna moč, SE SPREJME V ODVETNIŠKO PISARNO V LJUBLJANI. — Podrobne ponudbe pod »Stalno« na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 5257

Knjigovodkinja

in bilancistka z večletno prakso, prvovrstna moč, ki je zmožna tudi samostojno voditi trgovsko podjetje, IŠČE MESTA. — Ponudbe pod »Zanesljiva moč 315/5281« na upravo »Slov. Naroda«.

Iščen mehlovanj sobi

(eno ali dve) če mogoče v sredini mesta, IŠČETA za 1. junij mlada zakonca brez otrok. — Ponudbe pod »Sobi 5278« na upravo »Slov. Naroda«.

Gospodična

za pisarniška dela, spretna, samostojna, z znanjem nemščine in italijanščine v govoru in pisanju, SE IŠČE. Prijetna služba ob dobri plači. — Ponudbe s pogoji v nemškem ali italijanskem jeziku pod »Feder/5114« na upravo »Slov. Naroda«.

Kavarna in

restavracija Zvezda. SPREJME izvežbano kavarinško blaginščarko, več natakarc, salatarico, perico in pomivalico. — Neizvežbane moči se ne sprejmejo. 5161

Živ annu

za takojšnjo dobavo NUDI jak. JUJDIČ, Stranska vas (Semič). 5156

Enonadstropno hišo

v Spodnji Šiški PRODAJ. — Kupcu eno stanovanje na razpolago. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5274

Proda se

skoro nov, komplet »Messers« Konversations »Lexikon«, po zelo nizki ceni. — Naslov: Svetic Anton, Sp. Šiška, Šolska ulica 245. 5254

1000 Din posojila

IŠČE državna uradnica zaradi nujnih rodbinskih zadev proti zasigurni obrestovani vrnitvi. — Ponudbe pod »Dobrosrčnost 5136« na upravo »Slov. Naroda«.

Uradnik

IŠČE DELA v popoldanskih urah. Sprejme delo tudi na dom. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Popoldansko delo/5232«.

Mehlovana soba

s posebnim vzhodom v sredini mesta SE ODDA. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5263

V našem se vzame

GOSTILNA ali RESTAVRACIJA takoj ali pozneje na kakem prometnem kraju. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 4832

Spalna oprava

iz javorjevega lesa, politirana, SE PRODA. Odda se tudi na večkratno plačilo. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5251

I ena vila s komfortom

ali stavbinska parcela za vilo SE KUPI v Ljubljani (mestu). — Ponudbe s ceno ter popisom in podatki glede stanovanja pod »Ugodna prilika Le« na Aloma Company, anončna družba v Ljubljani, Kongresni trg 3. 5259

Išče se družabnik,

priden in agilen za precej dobro vpeljan vinski trgovino. Kapitala je potreba približno 300 do 320 tisoč kron. — Ponudbe pod »Gotova sreča/5272« na upravo »Slov. Naroda«.

Moško kolo

dobro ohranjeno, SE CENO PRODA. — Ogleda se: Škofljica 24, soba 23. 5175

Dve prazni sobi

išče proti dobremu plačilu samostojna oseba za takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Vladimir/5207«.

En par hitrih figurantnih lipičanskih belcev

15% pesti visokih, popolnoma zanesljiv in brez napak JE NA PRODAJ pri Francu Wolfu, St. Peter pri Celju (Savinska dolina). 5208

Bivši restavratore

IŠČE MESTA kot poslovodja v kakem hotelu, restavraciji ali kavarni. — V zame tudi gostilno v našem ali na račun. — Ponudbe pod »Strokovnjak/5128« na upravo »Slov. Naroda«.

Mehlovano sobo

IŠČE MLAD TRGOVEC (samo) za 1. junij ali najkasneje do 10. junija. — Ponudbe pod »Soliden/5170« na upravo »Slov. Naroda«.

Čokoladarski in slaščičarski pomočnik

(laborant), ki pri vseh zadevnih predmetih dela perfektno in samostojno, SE SPREJME TAKOJ. — Ponudbe z zahtevo plače na: M. Ernst, Novi Sad. 5215

Do 250.000 Din dam

na prvomestno vključenje na nepremičnine in dobre obresti. — Ponudbe in natančne podatke pod »Kapital/5250« na upravo »Slov. Naroda«.

Pisalni stroj,

rabljen, SE KUPI. — Ponudbe z navedbo cene pod »Takoj« na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 5258

Stanovanje,

obstoječe iz 1-2 sob in kuhinje, event. pritlik, SE IŠČE ZA TAKOJ ali do 15. julija. Na zahtevo se plača najemnina za par mesecev vnapi. — Ponudbe pod »Nagrada/5252« na upravo »Slov. Naroda«.

Pisalni stroj

(dobro ohranjen) SE PRODA. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5246

Stanovanje

s tremi sobami SE ZAME. — Naslov pove upravo »Slov. Naroda«. 5245

Valjični mlinček

(Walzmühle), nov ali že rabljen, SE KUPI. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Valjični mlinček/5255«.

Kot družabnik

s 400 tisoč kronami in tudi več pristopim k večjemu podjetju. — Ponudbe pod »Resno/5253« na upravo lista.

Proda se HIŠA

z dobro idočo gostilno in prodajalno s takojšnjim stanovanjem v Ljubljani. — Ponudbe pod »Zelo ugodna cena/5243« na upravo »Slov. Naroda«.

Imaš ti solne pege, zajedavce, nabore, ogerce?
Uporabljaj Elza obrazno pomado!
Ali želiš imati lep vrat, obraz in roke?
Uporabljaj Elza obrazno pomado!
Ali so ti roke in obraz očistili v zimi in vetru?
Uporabljaj Elza milino-mlečno milo!
Ali želiš imati kožo belo, mehko, čisto in zdravo?
Uporabljaj Elza milino-mlečno milo!
Ali se tožiš na izpadanju las, prhlju in osivelosti?
Uporabljaj Elza pomado za rast las!
Ali želiš bujne mehe in lepe lase?
Uporabljaj Elza pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš biti povsod rad viden? Ali hočeš, da te veseli tvoja slika v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza preparate in kmalu boš rekel tudi ti kakor vsi:

TO JE ONO PRAVO!

Išči v vseh poslovnih samo prave Elza preparate od lekarnarja Feller. Naročiš naravnost, tako stane s pakovanjem in poštnino če denar naprej ali po povzetju: 2 velika porcel. lon. Elza-obrazne pom. Din 25; 2 velika porcel. lon. Elza-pom. za rast las Din 25; 4 valjke kose milinoga mlečnega mila Din 35.
RAZLIČNO: Lilijno mleko Din 6; brkomaž Din 3; najfinjši Hega-Puder Dr. Klugerja v velikih originalnih skatljah Din 15; najfinjši zobni prašek „Hega“ v patent-dozah Din 10; puder za dame v vrečkah po 2 Din; zobni prašek v skatljah 3 Din, v vrečkah po 2 Din; sahel (dišava) za perilo Din 3; šampon za lase Din 2; rumenilo za obraz 12 pismov Din 12; najfinjši parfeme od 15 Din dalje; cvet za lase Din 20; Elza-katranovo milo Din 5. — Za različne predmete se pakovanje in poštnina posebej računa.
Na te cene se računa 5% doplatka. Naročila pisma adresirati:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, **Stubica Donja**, Elza-trg štev. 238, Hrvatsko.

Motorno kolo

s 3 1/2 HP, dvema prestavama, v zelo dobrem stanju, SE CENO PRODA. — Mestni dom (Kur-nej). 5210

Lepa mehlovana soba

z električno lučjo, v sredini mesta (pri boljši rodbini) SE ODDA s 6. junijem — le mirnemu zakonskemu paru. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5244

Lesni strokovnjak

samoostojen, špecialist v hrastovini, ki ima dobre zveze s tu- in inozemstvom, SE SPREJME. Nastop takoj. Plača dobra. — Ponudbe pod strokovnjak/5147 na upravo »Slov. Naroda«.

Pekarno

na prometnem kraju (bodisi kjerkoli) VZAMEM TAKOJ V NAJEM. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5218

Omara za trgovino

dobro ohranjena, SE PRODA. — Vpraša se pri: J. Wanek, Sv. Petra cesta 19. 5231

Krojaški prirojevalec

(Zuschneider), spreten, kateri je zmogel vsakovrstnega krojenja, SE SPREJME V STALNO SLUŽBO. — Ponudbe in poslati pod Prirojevalec/5217 na upravo »Slov. Naroda«.

DVE VILI z opravo

sadnim in sočivnim vrtnom v neposredni bližini kolodvora v zdravilišču Rogaska Slatina, STE NAPRODAJ. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5282

Ženitna ponudba

Mlada, simpatična, trgovsko naobrazena gospodična želi resnega znanja v vrhu poznejše ženitve z enakim gospodom, najraje kakim trgovcem. — Samo resne ponudbe s sliko na upravo »Slov. Naroda« pod »Gorenjka/5219«.

Gospodinja

za vsa hišna in kmetijska dela SE TAKOJ SPREJME. Starost od 40 do 50 let. Vdove brez otrok niso izključene. V službo ju dobrega gospodinjstva je mogoča tudi možitev. — Prednost imajo ženske z dežele. — Naslov pove uprava lista. 5273

Zamenjava stanovanja

Ker se želim preseliti v Spodnjo Šiško, zamenjam stanovanje, nehajajoče se v Ljubljani, obstoječe iz treh sob in pritliklin, s stanovanjem, obstoječim tudi lahko samo iz dveh sob in pritliklin v Šiški. — Naslov pove uprava lista. 5089

Dve veliki kleti

pripravni za veletrgovce z vinom, SE ODDATE proti večletni najemnini V NAJEM. Vinska posoda se odda vnašem, event. se prodaja. Gostilna KAVČIČ, Moste pri Ljubljani št. 25. 5237

Razglas

Podpisano županstvo daje s tem na znanje, da bo dne 29. maja t. l. ob desetih dopoldne pri okrajnem glavarstvu v Kamniku javna dražba lova za dobo petih let, in sicer od 1. julija 1923 do 30. junija 1928. — Dražbeni pogoji so pri okrajnem glavarstvu in vpogled. — Interesenti se vabijo. Lov je prilichen za izletnike. Občinski urad Prevoje. 5224

Odvetniški kandidat

s substitucijsko pravico SE SPREJME ZA LJUBLJANO. Nastop po dogovoru: pogoj zelo ugodni. — Ponudbe pod »XII/5221« na upravo lista.

Proda se

krasna starinska jedilna soba, namizni pri z vdolanim gobelinom, plišasta garnitura, kopalna soba in električni luster. — Zrinjskega cesta 6/II. levo. 5212

Trgovska hiša

z nad 50 let obstoječo trgovino mešanega blaga in deželnih pridelkov v trgu Središče ob glavni cesti, poleg farne cerkve, SE ODDA V NAJEM. Potrebni kapital 1 do 2 milijona kron. — Ponudbe sprejme in daje pojasnila lastnik J. Zdravce, Središče ob Dravi. 5212

Lesna eksportna družba

SPREJME DRUŽABNIKA proti osiguranju vloge 300 do 400 tisoč dinarjev na realiteto. Sodelovanje zaželeno, toda ne pogoj. Stanovanje družabniku na razpolago v Mariboru. — Ponudbe pod »Osigurana renta 5280« na upravo »Slov. Naroda«.

Stenograf (-inja)

z znanjem strojepisa in event. tudi nemške stenografije SE TAKOJ SPREJME za odvetniško pisarno v Ljubljani; celodnevno ali za pol dneva, tudi začetniki. — Podrobne ponudbe pod »Ugodno I.« na Aloma Company, anonimna družba v Ljubljani, Kongresni trg 3. 5260

Krojači in krojačice!

Razpošiljam vsakovrstne krojne vzorce (muštre) za dame in gospode. — Kroje izdelujem po doposlani meri in po serijskih normalnih mer.

KNAFELJ ALOJZIJ, strokovni učitelj za krojaštvo, Ljubljana, Križevniška ulica št. 2/II. 5242

Kompletna rabljena moderna PABLA NA-PRAVA ZA BARVANJE in večja množina ANILINSKIH BARV SE po jako nizki ceni PRODA.

Interesenti naj se zgledajo pod »Ugodno/5192« na upravo lista.

Ženitna ponudba

Trgovsko-industrijsko naobrazen, delaven, trezen in simpatičen gospod srednje starosti, s premoženjem, išče znanja z gospodično, vdovo ali ločeno gospo srednje starosti, ki je dobra gospodinja in poseduje lastno stanovanje, trgovino, industrijo, gostilno, ozir. primerno gotovino v svrhu soudeležbe pri dobičkanosnem podjetju. — Gre tudi na deželo. — Ponudbe se prosijo pod »Izredna gospodarska moč/5149« na upravo »Slov. Naroda«. Tajnost strogo zaimčena.

Proda se

moškakorajnova salonska suknja, frak ter dve damski etaminastiobleki. Vpr. sati: Sp. Siska 69. 5238

Išče se ena velika ali dve manjši nemeblovani sobi

s separatnim vodom. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »5000 kron nagrade«. 5241

Usnjate torbice
od Din 50— naprej.
KENDA Mestni trg 17.

Za takoj išče

večja jugoslovanska elektrotehnična tovarna 1 elektrotehnik ali elektroinženjerja, navajenega na samostojno projektiranje in montažna dela. 2 samostojna izkušena navijača za motorje in transformatorje. — Ponudbe pod »Transformatorje, Ljubljana, poštni predal 144. — Stanovanje prosto, plača po dogovoru. Neozhejeni imajo prednost. 5073

Električna zadruga v Zagorju ob Savi razpisuje mesto zadružnega monterja

(obratovodjo) v stalno nameščenje. — Interesenti naj predložijo svoje kvalifikacijske listine in pogoje »Zadrugi« do 24. t. m. — Nastop službe takoj. NB. Zadruga uporablja samo nizko napetost 380/220 V. za hišno in cestno razsvetljavo. 5209

Ženitna ponudba

Samec, 41 let star, trezen in resen ter neomadeževane preteklosti želi znanja z gospodično ali vdovo njemu primerne starosti radi žentive s posestvom ali gostilno v Ljubljani ali na deželi; je strokovnjak v tej stroki. — Resne pismene ponudbe do 24. t. m. na upravo »Slov. Naroda« pod »Juvan/5271«.

Pravon lptanerskor sira tranista i delikat. šaita svježeg čajnog masla

dobiva se samo na veliko ko NADA, tvornica sira, centrala Subotica, telefon 650. U vlastitoj kući. 5196

UGODNO PRODAJ enonadstropno vilo

(v I. nadstropju čez par tednov prostim, z vsem komfortom modernim stanovanjem iz 5 sob, kopalnice in ostalimi pritliklinami). Vrt, parketi, električna luč, 10 minut od glavne pošte, v lepi in zdravi legi Ljubljane. — Pismene ponudbe pod »Selitev 5262« na upravo »Slov. Naroda«.

PAVEL MATIKO
VSEH ZNAMKAZA AVTOMOBILE IN KOLEJA
J. COREC
LJUBLJANA
PALAČA D. KR. BANK

Kontoristinja

SE IŠČE ZA VEČJO TOVARNO NA DEŽELI, ki je večša slovenske in nemške korespondence ter je popolnoma izveščana strojejska in stenografska in ima večletno prakso. Plača dobra. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Stalno mesto 1/5155«.

DVA VESČA, zanesljiva strojnika

(neozhejena) iz vojne mornarice, z izpitom stabilnih strojev, ZELITA DOBITI PRIMENO SLUŽBO na večjem kompleksu. — Ponudbe pod »Pomorski strojar/5177« na upravo »Slov. Naroda«.

Enonadstropna hiša

(20 metrov dolga) v sredini mesta, na eni najlepših točk, na zelo prometnem kraju, s staro, dobro vpeljano gostilno, potrebnimi kletmi, dvoriščem in vsemi postranskimi prostori. ZA PRIMERO CENO NA-PRODAJ. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5146

Stanovanje

s 4 do 6 sobami in vsem komfortom v stari ali novi hiši v Ljubljani (mestu) takoj ali spomladi 1924 se za malo rodbino (mirno stranko) išče in prav dobro plača. Manjše stanovanje v svrhu event. zamenjave na razpolago. Podatki pod »Posebna nagrada« na Aloma Company, an. družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 5261

Kupi se

do 500 m že rabljenih poljskih tračnic
70 mm. z železnimi pragi, več vozličkov preukucnikov po ca. 0.75 prostornine in ne aj običajnih plošč. — Ponudbe pod »Opekarna 5249« na upravo »Slov. Naroda«. 5249

ISCEM RABLJENO (a ven-dar v dobrem stanju)

mlinsko opremo
ZA DVA PARA KAMNOV, ZA MLENJE KRUSNE MOKE. — Stojan Bosančić, Bihac (Bosna). 5121

Vrtnice

nizke in visokodebelnate, lepih novih vrst ter cvetlične dekoracije oken in balkonov, priložna sl. občinstvu

ANTON FERANT, trgovski vrtnar, Ljubljana, Ambrožev trg št. 3. 4969

Lep vinograd naprodaj

Devet oralov velik, dva orala prima vinograd, najlepša lega, pol ure od postaje Slivnica pri Mariboru, tri hiše z močno prelo, lepa klet z vinom in posodami, sadonosnik, travniki, posoja in gozd. — Natančnejša poročila daje: Marija Koprivnik, Maribor, Badlova ulica št. 15, I. nadstropje. 4568

Proda se:

4 kompletne oprave za spalne sobe, 1 kuhinjska oprava na Bledu; dalje črna kočija, brek za 6—8 oseb, ter stara obleka in čevlji (moški in ženski). — Naslov pove: Drogerija »Adrija«, Selenburgova ulica 5. 5106

Izvanredno popravljani LOKOMOBILI

prometno na stanice Zagreb i Ljubljana

Wolf	HP	Wolf	HP
1908	10/20	1914	62/80
1908	15/25	1920	70/100
1917	20/32	1913	85/120
1912	24/40	1912	100/150
1908	30/50	1919	130/150
1920	40/60	1908	150/200
1921	54/75	1916	35/480
Lanz	HP	Lanz	HP
1912	10/20	1916	50/70
1912	15/25	1921	60/90
1917	20/30	1914	70/110
1918	22/35	1909	85/120
1912	26/42	1913	100/130
1912	34/49	1921	170/235
1914	38/57	1910	260/330

Vrščadi i samohodni lokomobili svih veličina. — Lokomobili-tlovi 22, 32 qm. — Jednogi-dišne i trošičko jamstvo. Privo-razno generalno popravljani, savjesno iskušani. — Loženje svakim gorivom.

Braća Fischer d. d.
Zagreb, Pantovčak 5.

Motorno kolo

s priklonim vozom PRO-DAM PO NIZKI CENI. — Poizve se pri g. Praprotniku, Jenkova ulica. 5199

Zahvala.

Prosim, da blagovolijo tem potom sprejeti mojo zahvalo vsi oni, ki so na tako požrtvovalen način pripomogli do častne zadnje poti mojega moža. Posebno naj se zahvalim prečastiti duhovščini v Mariboru in Ljubljani za opravljene cerkvene obrede, g. komandantu dravske divizijske oblasti ter častniškemu zboru ljubljanskega garnizona za izkazane vojaške časti, gg. zastopnikom oddelka za kmetijstvo, ravateljstvu, učiteljskemu zboru in gojencem srednje gospodarske šole ter vinar-ske in sadjarske šole v Mariboru za globoko sočutje in lepe poslovilne govore, gg. zastop-nikoma nižje gospodarske šole v Križevcih, gg. zastopnikoma ljubljanske sekcije udru-ženja jugoslov. inženirjev in arhitektov, pev-skemu zboru: „Ljubljanski zvon“ za pre-krasne žalostinke, vsem drugim mnogobroj-nim korporacijam, zastopstvom in vsem prijateljem in znancem za sočutje, ki so mi ga tolmčili odkritega srca.

LJUBLJANA, 18. maja 1923.

Zofija Švigeljeva,
roj. Svetlova.

Zahvala.

Vsem, ki so nas ob prebridki izgubi našega predragega soproga, očeta, brata, zeta, svaka in strica, gospoda

Ivana Kržana

tolažili, ozir. za vse nam došle izraze iskrene sočutja izrekamo najprisišnejšo zahvalo.

Osobito se zahvaljujemo gg. zdravni-kom, predvsem g. dr. Šabcu za vso njegovo neizmerno požrtvovalnost mu olajšati nje-gove težke muke, nadalje rodbini Pleškovi in dr. Pajničevi, čč. duhovščini, njegovim stanovskim tovarišem, vsem darovalcem ven-cem in šopkov in vsem drugim, ki so spre-mili nepozabnega pokojnika na njegovi zadnji poti.

Vrhnika, 19. maja 1923.

Žalujoči ostali.

P. n.

Čast nam je, Vam javiti, da smo se s tukajšnjo

Tvornico drož in špirita MAKSO ZALOKER d. z o. z. v Ljubljani

v tem smislu sporazumeli, da bomo cenjene odje-malce te tovarne odslej s prvovrstnim kvasom — izde-lanim po navodilih združenih tovarn za kvas — Mautner in Springer, Wien, — v svoji zgrajeni tovarni za kvas in špirit točno in solidno postregli in prosimo za cenjeno Vašo naklonjenost in obilna naročila.

Zagotavljamo Vas reelne postrežbe z blagom prvovrstne kakovosti.

Z odličnim spoštovanjem

Delniška družba pivovarne „UNION“
Ljubljana.

P. n.

Oziraje se na predležeče naznanilo, dovoljujemo si Vam sporočiti, da smo se s tukajšnjo Delniško družbo pivovarne „Union“, Ljubljana 7, v tem smislu sporazumeli, da ji odstopimo odslej postrežbo cenjenih svojih odjemalcev.

Zahvaljujoč se Vam za doslej izkazano naklon-jenost Vas obenem prosimo, da isto ohranite tudi v bodoče prevzemnici naših poslov tovarni

Delniški družbi pivovarne „UNION“

ki Vas bo z vedno svežim in prvovrstnim izdelkom iz svoje novo zgrajene tovarne za kvas, izdelanim po navodilih združenih tovarn za kvas — Mautner in Springer, Wien, — postregla in gotovo v vsakem oziru zadovoljila.

Z odličnim spoštovanjem

Tvornica drož in špirita MANS ZALOKER d. z o. z.
Ljubljana.

Pšenico - koruzo - oves - otrobe

Zahitevajte
naše ponudbe!

Telefon Interurban
štev. 68

in vse vrste deželnih pridelkov (samo na veliko) dobavljajo po naj-nižjih dnevnih cenah direktno iz Bačke ali iz skladišča v Ljubljani

Dioničko društvo za promet zemaljskim proizvodima u Zagrebu, podružnica Ljubljana

Zahitevajte
naše ponudbe!

Brzojavni:
„Cereale Ljubljana“

Lepo meblvano sobo
USCE višji bančni uradnik
ZA TAKOJ. — Ponudbe pod
Bančni urad/5202 na upravo
Slov. Naroda.

Enodružinska hiša
v bližini blejskega kolodvora
SE ZAMENJA S PRIMERNO
V LJUBLJANI V hiši je do-
brodoča prodajalna, vodovod in
električna razsvetljava. — Na-
slov pove uprava lista. 5085

Elektr. massage
Manicure
Vsa lasna dela
Parfumerija
Moderna brivnica
Gjude Aleksander
Kongresni trg št. 6.

Skoro nov voziček
za prevažanje bolnikov SE PO
ZELO UGODNI CENI PRO-
DA. — Poizve se pri: Trobov-
šek, Šiška, Gasilska cesta 233.
5061

**PRODA SE več pravih iz-
gotovljenih**
kozjih brad
(Gamsbart) v trafiki na Po-
ljanski cesti 51.

Pozor!
Več otroških vozičkov,
kolesa z gumo
se po ceni prodajo že od 250 Din.
Ljubljana, Zvonarska ulica 1.

Proda se
motorno kolo

N. S. U., 3 HP, z novo pnevmati-
ko, v najboljšem stanju. Cena
Din 8000. — **Kemel Alojz,**
Maribor, Wolfova 16. 5229

Ljubljansko podjetje sprejme
konforista

prvo vrstno moč, z dobrimi sprič-
evali, starost med 25 in 40, spre-
nega v občevanju, sposobnega tudi
za obiskovanje strank. Fiksna
plača in event. provizija. Vstop
okoli 1. julija. Želi se slika, ki se
vrne. Ponudbe pod »Ve-
sten 5228« na upr. Slov. Naroda. 5227

Kontoristinja-
stenotipistko

za slovenski jezik, z dobrimi sprič-
evali, sprejme trgovsko podjetje
v Ljubljani za 1. julij. Potrebno
perfektno znanje nemškega jezika
in pravopisa. Ponudbe pod »Ve-
sten 5228« na upr. Slov. Naroda. 5228

Brinje
(Istrsko)

prodaja à Din 2-40 kg. od skla-
dišča v Ljubljani »Jadrani«, iz-
vozna in uvozna trgovina v Ljub-
ljani.

Prodajamo
večjo količino tankega hrastovega
jamskega lesa,
orehov les

Seljačka zadruga Bartolovec

Opremljeno sobo
s popolno oskrbo (dobro do-
mačo hrano), po možnosti s
posebnim vdomom, IŠČE urad-
nica, ki je skoro ves dan od-
sotna. — Ponudbe na upravo
»Slov. Naroda« pod »Uradnica
išče sobo/5056«.

Dobro bizeljsko
vino naprodaj!
Okoli 50 hektolitrov »Riz-
ling«, belo in rdeče, od 22
do 26 K. — **K. BREZNIK,**
Celje, Dolgopolje ul. 1. 4856

Črni lim
(Schwarzblech) 2000 × 1000
× 0.5 mm, 1 vagon, franko
Ljubljana, TAKOJ CENO
ZA ODDATI. — Vprašati
pod Priložnostni nakup/4970
na upravo »Slov. Naroda«.

Sprejme se
poslovodja
vešč korespondence, knjigovod-
stva in jezikov. Le prvo vrstna, sa-
mostojna, zanesljiva moč! — **Ma-
riboraka lesna industrija,**
Maribor. 5185

Gatrist (jarmist)
k polnojarmeniku in sicer izvežban
in samostojen, se sprejme. —
Spricala, reference in pogoj naj
se vpošljejo na naslov: **Ma-
riboraka lesna industrija,**
Maribor. 5184

Vila v Ptuj
s petimi parketiranimi soba-
mi, velikimi stranskimi pro-
stori, zidano stalo, sadnim
vrtom, SE RADI PRESE-
LITVE POCENI PRODA. — Vprašati: Hofman, Za-
greb, Boškovičeva ulica 8,
ali Ptuj, Trubarjeva cesta 4.
4729

„Korani“
zajamčeno pravi azbestni škrtji
za kritje streh. 4813
Korani ne premoči, ne odzbe-
se ne loml in ne trga, je popol-
noma siguran proti ognju, toči in
viharu, tehta na 1 m² samo 12 kg.
je neomejeno trpežen, je boljši
kot vsi cementi, je najboljša in
najcenejša streha, ker ne potre-
buje nikdar popravila.
Fran Hočevar
Žirovnica (Mosje) Gorenjska.

Enodružinska hiša
s sadnim vrtom v Spodnji
Šiški SE PO UGODNI CE-
NI PRODA. — Poizve se:
Kavčikova cesta 303. 5100

DVA SPOSOBNA
tapecirski pomočnika
koji samostalno rade ODMAH
SE PRIMAJU kod
Johana FANNER, Tapezierer,
Subotica (Bačka), Wilsonova
ulica 8. 5197

Velika zaloga
porcelana.
Emajlirana in luksuzna
posoda.
Priporoča se
Ana Kus 3577
Ljubljana, Resljeva cesta 4.

Proda se
poceni na novo popravljen
motor UNIBUS Dion Ponton
30/40 HP. Hermina Kvas,
Vojnik pri Celju. 4587

Brusne kamne za kose
(prave italijanske, nepresegljive
v dobroti), MODRO GALICO,
RAFIJSKO LIČJE, MORSKO
TRAVO za modroce v vsaki
množini priporoča
SEVER & KOMP., Ljubljana,
Wolfova ulica 12. 4811

Po nižji ceni
kakor v seziji se sprejmejo v popravilo in
poletno shrambo damski in moški kožuh.
Zaloga, barvanje in moderniziranje vseh vrst kožuhov.
Krznarstvo L. ROT
LJUBLJANA, Gradišče št. 7.

Zdravo, suho seno nadalje
oves, koruzo, otrobe
pšenično moko in druge mlevske izdelke
oddaja najceneje tvrdka
A. VOLK, LJUBLJANA, RESLJEVA CESTA
ŠTEV. 24.

„Divadent“

antiseptična zobna krema je najboljša čistilno in
osvežilno sredstvo za zobe in usta.

GLAVNA ZALOGA:

I. C. KOTAR, LJUBLJANA,
Wolfova ulica št. 3. Telefon: 402.

Zdravilišče Rogaška Slatina.

Sezona: Maj - september.

Zdravljenje vseh žolčnih in črevesnih bolezni. — Cene zmerno.
Pred in po sezoni znaten popust. — Največja udobnost.
Poseben popust v pred in po sezoni za drž. uradnike, učitelje in učence vseh priznanih vrstnih stopinj.
Zahtevajte prospekte! Ravnateljstvo zdravilišča.

OBJAVA.

Usiljed preuredjenja dosadašnje radnje i uvođenja novih artikla
prodaje se sva na skladištu nalazeća roba uz nabavne cijene

Za gospodje:

Mantle
Kostime
Haljine
Zaključ
Bluze
Raznog rublja
Sve vrste šalova
Plivača odijela
Vunene i svilene jupere
Čarape ručne i fl. itd.

Za gospodu:

Muške rublje
Kragne, manjete
Kravate
Haramenice
Podvesice
Silvača hlače
Sokne
Rubce džepne i nakitne
Gamaše itd.

Za djecu:

Haljine
Šalirice
Dječje rublje i haljice
Čarape i sokne

Osim toga taške, pojase, rukavice iz kože i pletene, krznene kragne i lisice,
koprene i vrpce, raznovrsna pera, cvijeće i slatnate porte. — Na meter
svilu, crepe-de-Chine, stamena, platno i štofove. Sve u svim bojama.

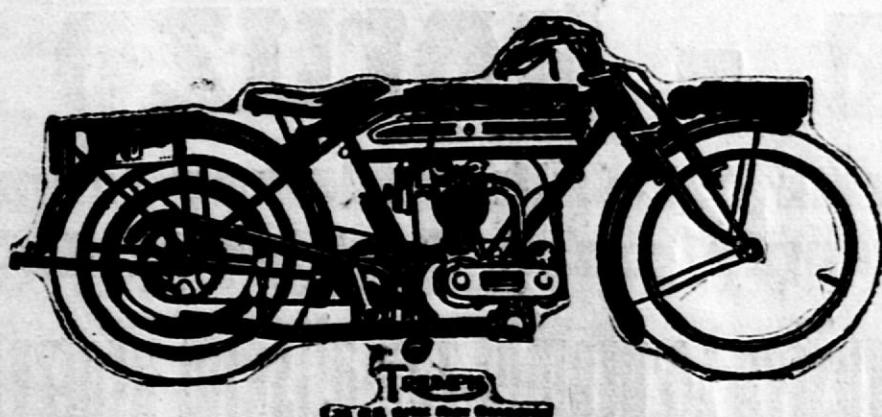
Pogotovo dobra prilika za vanjske trgovce i kitničarke!!
Na veliko još veći popust!!

Preporuča se cijenjenom optinsivu

Modni salon Anka Tumpić
Zagreb, ulica br. 6 (Grand-Hotel)

TRIUMPH

najpreprostiji,
najmožniji in
najzanesljivejši
stroj sveta

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:
Triumph Cycle Co. Ltd.
Ljubljana, Sodna ulica 11

I. Zupančič:

Binkoštna idila.

Zvonovi zvoné. Iz daljave odmev odgovarja:

Zvonite bim, zvonite bom,
stopite v vas, odprite dom,
sklonite srca plaha k tlom;
z neba se spušča k nam golob,
to milost božjega je sina —
o vstani, vstani, človek — rob!

V pisani ruži in rdečo rožo v laseh
je šla v pomladno jutro s sinkom od
maše;

v cerkvi za temno zaveso pustila je
greh,

zadaj ji radost sije v oči in usta slijo
v smeh.

Glad mladica po glavi, zre mu v obraz
in pravi:

ej, sinko, ti si zdaj Kristov vojščak; ko
davi

ti škot je mazilil čelo in božal lice z
roko je,

se odprlo nebo je in Sveti Duh je raz-
svetlil tvoj um.

Tvoj kam ti je kupil srebrno aro in
zlate uhane,

mešeni kolačev in polno ruč slastič,
da ne pozabiš, da zdaj od Boga so ti
dane

leške dolžnosti in mnogo lepih pravil.

Pred mater s sinkom je stopil iz grma
cigan;

No, no, ne boj se, Selanka, dober dan!
Od birne se vračaš in Sveti Duh gre z
vama, d?

Sveti Duh v podobli goloba — ha, ha, ha.

Ne mešaj sinu glave. Glej, kakor sem
jaz cigan,

čako je bil On nekoč golob, z zdaj je
puran,

oskuben in mršav kot vrbec, ki ujet se
je v svisti,

da je človeka straš, če o njem le po-
mist.

Čema ga klič človek z neba, ko lepla
ga na tleh,

čema neprestano vlačil ime »Sveti Duh«
po zobeh

in kaj mu pomaga oskuben puran —
golob?

Če pa na njem vidiš dveinajststo trlin-
dvalet gob?

Vaš Sveti Duh je poivoren nesivor, ne-
topir,

ki mozeg in kri je izsesal mu vampir —
od leta do leta plah nad zemljo leta,

in z golo peroto okamnena srca opleta.

Rekoč je umolknil cigan in odšel svojo
pot.

Vilko Mazi:

Na številki 6.

Ko sva se peljala z Bredo v rešil-
nem vozu in je sililo solnce skozi mot-
ne šipe, je otrok nestrno spraševal,
kdaj bova v bolnišnici. In če imajo tam
res lepe igrače in mnogo igralč? Kaj bi
pač spraševal drugega triletnega otroki
— Lica so ji žarela, ves obraz je bil po-
sejan od rdečih lis, samo okolo ust in
nosa je ostala običajna polt. Skrlatica!
Oči so se nemirno obračale v motno ste-
klo, kjer so se mešale med solnčne žar-
ke sence hiš in drevja. Časih je ošinila
mrzlosive pločevinaste stene drdralo-
čega voza. In zopet me je vprašala:

»Ali imajo dosti igralč?»

»Dosti, dosti!»

»In lepih?»

Voz je obstal pred nizkim paviljo-
nom, zaznamovanim s številko 6. Po-
starna usmiljenka je stopila v vrata.
Odnesele sem Bredo v sobo, ki mi jo je
pokazala, in jo položil na posteljo pri
vratih. Par blelih, mršavih otrok se je
dvignilo izpod odej. Ravnodušno so po-
gledovali Bredo in mene. Med stenami,
prevlečenimi od tal do stropa s temno-
zeleno oljnatno barvo, so se odražali
njih obrazi še sirotnejše nego so bili
morda v resnici.

»Nekam zabrekla se mi zdi,« je me-
nila usmiljenka.

»Tudi jaz sem bila taka,« se je ogle-
sila iz kota gospodična, ki ji je bilo že
čez dvajset let.

»Ali imate tudi vi škrlatico?»

»Vsi v tej sobi.«

Pomiloval sem jo, zakaj to ni ma-
lenkost: šest tednov med temi odurno-
selenimi stenami, brez prave družbe in
ob strogi dieti.

Poslovil sem se od Breda. Nič ni
rekla in naročila, zakaj videla je, da so
imeli otroci igrače v rokah. In kaj je
znala, kako ji bo in kako dolgo bo tičala
med temi mrzlimi zidovi!

Se sem stopil k primariju, da bi mu
prilagodil otroka. Našel sem ga v labo-
ratoriju ob pisalni mizi. Kakor se je bil
leno vzdignil in me poslušal, prav tako
je dejal: »Skrbeli bomo, kakor pač za
vsakega drugega bolnika.« To se pravi,
če bi ne bil stopil k njemu, ne bi bil
prav nič na škodi.

Naslednjega dne sem obiskal Bre-
do. S skrbjo me je neslo po drevedu
k tistemu nizkemu in mrkemu paviljo-
nu, potisnjemu v poslednji kot obesi-

nega kompleksa in še s posebno ograjo
obdanemu. Vrata so bila zunaj brez
kljuke in je visela na njih tablica, da ne
sme nihče v paviljon brez primarjevega
privolenja. Stopil sem skozi vegasta
vrata ograje, da bi videl Bredo skozi
okno. Pod oknom je stala sklecana
klop. Nekaj žensk se je tiščalo na njej.
Kriče so se pogovarjale z bolniki sko-
zi zaprto okno. Prinesle so jim mleka,
lahkih piškotov in kompota, kar so mo-
rale oddati usmiljenki pri vratih. Raz-
maknile so se in mi dale prostora.

Ko me je Breda zagledala, je pla-
nila v jok. Čisto v kotu ob nasprotni
steni je stala njena postelja. Usmiljenka
je stopila k njej in jo tolažila. Vse za-
man. Samega ihtenja ji je stresalo gla-
vico in život. Ob široko odprtih ustih
ji je padalo od nosa dvoje ostrih brazd,
po razpaljenih licih so drsele solze, ki jih
je brisala z velikim rdečim robcem. In
je iztezala ročice k meni:

Dva dečka, ki sta bila že na nogah,
sta ji ponudila igrač. Vrgla jih je po
sobi.

»Oč-ka! — Oč-ka!«

Kaj sem ji pač mogel? — Tudi dru-
gi so skraja jokali, pa so se unesli. Pra-
vila mi je mati malega Stanka, da je bil
prve dni skočil s postelje in je na kole-
nih prosil usmiljenko, naj ga pusti do-
mov. Zdal je sedel deček v postelji in
se je mirno razgovarjal z materjo, še ce-
lo nasmejal se je bil parkrat. Tako je bi-
lo tudi z Brankom, prijaznim črnookim
Srpkom, ki mu je bilo tudi komaj tri
leta. Sirotek se je bil najprej hudo opa-
ril po životu, nato pa se ga je lotila še
škrlatica. Prve dni se mu ni smel pri-
kazati nihče domaših. Strašno je tulil.
No, zdaj se je drsal v nerodni halji in še
nerodnejših copatih po kamenitih tleh
od postelje do postelje in je bil vsem v
zabavo. Ko so ga dražili, da ima grde
in predolge bragešice, se je branil na
vse strani s krepkim: duš! Še mar mu
ni bilo, da ni nikogar domaših blizu.
Otrok ni filister.

Breda je bilo vsak dan boljše. Rde-
čica je polagoma plahnela in začela se je
luščiti. To jo je srbelo in je tožila, da
ima »bolhe«. Par dni je seveda še ve-
kala, pa se je ob koncu tedna že dokaj
pomirila, zlasti ko jo je nehala srbeti.
Pravili so otroci, da jim včasih celo za-
poje. In je pela še tisti večer, ko je umi-
rala poleg nje štiriletna deklica. Vsi dru-
gi so bili klavirni in preplašeni. Kaj bi
triletnemu otroku agonija!

Šest tednov — cela večnost! Odha-
jali so otroci, ki so jih srečno prestali.
In so prihajali novi, ta ali oni dan kateri,
kakor cepajo muhe v kozarec. Vsak dan
smo se shajali tam pri oknu in donašali
okrepčil, igrač in cvetja. Razgovarjali
smo se med seboj kakor davni znanci.
Včasih smo vpili skozi okno vsi vprek.
Običajne besede pač: »Ljubček, zavij
se! — Kmalu bo minilo! — Kaj naj ti pri-
nesem jutri? — Bodi priden! — Zbo-
gom!« ... Tisti, ki so že smeli vstati,
so prihajali k oknu. Gledali so na nas
kakor brez hrepenenja. Kakor da jim je
vse eno, ali zapuste bolnišnico čez par
dni ali šele čez pol leta. Samo gospodič-
na v kotu je preštevala dni. Strašno ji
je bilo! Ura je bil dan in dan je bil te-
den, teden pa kakor neskončnost. Če je
poslajala pomladansko solnce in je zagle-
dala sveže šopke zvončkov in trobentic,
ji je bilo hudo do solz ...

V četrtem tednu je vstala tudi Bre-
da. Težko so ji bile noge in se je sko-
ro opotekala ob posteljah. Zdal je bila
prva na vrsti, da zapusti ta mrki pavil-
ljon. Kadar je pridrsala k oknu, se je
obveselila samo stvari, ki sem jih pri-
nesel. Za vse drugo ji ni bilo mar. No
za solnce, ne za dom. Po nikomer ni
vprašala, če po mami ne ... Ko sem
zadnji dan prišel po njo, je šla z menoj,
kakor da ni bilo za njo šest pustih ted-
nov na številki 6.

M. Z.

Balet.

Neznan mi kritičen kolega K. je v »Sl.
Narodu« zelo nemilo obsodil skromno po-
skakovanje plesnega večera, ki ga je s
svojimi baletnimi močmi to sezono priredila
naša opera. Res je bila pri tej predstavi
pač volja dobra, meso (seveda je alegorič-
no) pa slabo. Če se ne ozremo na težke
dejanske nepravilnosti in na to, kaj operna upra-
va z današnjim »baletom« pravzaprav hoče,
ni obsodbe gosp. K. prav v ničemer pre-
rekat. Absolutno vzeto je bilo tako, kakor
je ocenjevalci zapisali.

Radi pravičnosti pa moramo vendar
saznati tudi, zakaj je bilo tako.

Po slabih budžetskimi izkušnjah se je
opera morala odločiti k opustitvi samostoj-
ne baletne institucije. Zato je to, a do-
stiče žalostnejšega v naši domovini. Da pa
vendar v raznih operah plesnih in mi-
ničnih točk ne bo treba izpuščati, kakor smo
jih pred vojsko vedno izpuščali in je vsled
tega v prvi vrsti trpela glasbena enotnost,
si je uprava pridržala kader mladenk, ki so
se ji zdele pod noge sposobne za vsaj to-
likšno markiranje, da kapelniku ne bo treba
čez dotični čas partiture s solznimi očmi
in rdečimi svinčnikom potegniti debelega
križa.

Od — seveda mlade — stare garde sta
nam zvesti ostali samo baletno izšolani go-
spodičji Svobodova in Chladkova. Potem
pa državna politoiška gracija izredno
talentirane gospodične Vavpotične. To so
tri; drugih pa je enast, torej skupaj štiri-
in-štiri. Prve tri imajo za sile zredniti nas

čez to, da jih ima enajst pravzaprav le naj-
boljšo voljo in priljazna bedrca.

Toda »hejs kolranos esto« pravi že
Homer; eden bodi kralj. In tako je bilo
treba štiriinajstiglavi ženskosti posaditi
izkušene očeta in vladarja. Ni bilo treba
čudovitega plesalca, ki bi na odru navdu-
ševal ljubljansko moštvo in sladko razbu-
djal ljubljansko ženstvo. Zadoščal je mož z
bogato strokovno izkušnjo, četudi bil oseb-
no pravzaprav ne bil več v vrstoglavih sko-
kov letih nerodnih.

Takega baletnega papa je uprava iz-
taknila v osebi starejšega florentinskega
gospoda Poggiolesija. Ima iz Italije in Nem-
čije slavne spomine uvaževanega baletnega
moistra. Zato je bil ravno pravi mož, da
vzdržuje v naši operi, črpačoh bolj iz svoje
izkušnje nego iz gibčnosti svojih tehnično
treniranih udov zadostno mero strokovnja-
ške močnosti, da ostane živa štirinajstgla-
va žerjavica pod baletnim pepelom in se
more v onih boljših časih, ki si jih vsako
obeta tem gotoveše, čim manje prihajati,
zopet razpaliti v požar pravcatega baleta.
Zasedaj pa ima »balet« jesti le trpki kruh
opozicije, kakor poražena politična stran-
ka. Ne potrjuje torej nad glavami teh
ovčic starega pregovora, da mu ni treba
skrbeti za posmeh, kdor je bil utrpel škodo.
Trpite z njim in čakajte boljših časov.

Vrhutega se ima naš koreograf pri po-
druku in navašanju boriti s takozvanim za-
vratnostjo gradiva. Chladkova in Svobodova
sta Čehinji, Vavpotičeva je vsaj po mamiči
Čehinja. In kar smo imeli doslej boljšega,
je bilo skoro vse češko in rusko. Noge
kranjskih devic pa so v čenkljih jolmene
trde. Ne rečem, da bi se jim to od zunaj
kar tako poznalo. Zato jih ne odpavaj pod
prezeto, da se hočeš le prepričati o res-
ničnosti mojih besed. A notranja konstruk-
cija, mašinerija nog, je bolj neokretna.
Razne vrline imajo naša dekleta. Lepa lička,
prijaznost, primerno gostoto okrog bokov
in meč — toda resnična gracija v gibih,
lahka ritmičnost hote, inteligenca kretenj
so pri nas bolj izjemna. In nobene šole, no-
bene tradicije nimamo, ki bi nam bila ključ
iz ljubzevnih štorilic ustvarjal rod bri-
kih balerin. Zato je treba tudi one kulturne
podlage, ki jo dajejo večja mesta. Tam po-

stanejo ljudje tekom rodov — izvzemši de-
lavski stan — v koster in sklepil nežnejši,
gibnejši, elegantnejši. Mi pa smo »pingavi-
ci«, ki smo se pred dvema generacijama
še začeli širiti po svojih lastnih mestih in
izvirati iz njih tujerodni živeli. Kedar bo
Ljubljana slovensko velenje, bo v njej
živeli tudi slovenski tip lahke se gibačega
mestnega človeka, tip žene z očarljivo ho-
jo in zavestno estetično kretelj. Kakor ga
vsako občuduje, še pride v velika kulturna
središča. Tin čegar eni vrhunc je do-
ma v Parizu zbog univerzalnosti kulturne-
ga glavnega mesta sveta, drugi vrhunc
pa v Varšavi in Petrogradu zbog posebne
ritmične nadarjenosti tamošnjih narodov.

Ta nadarjenost je tudi ono česar mi
pogrešamo! Skoro vsak narod ima vsaj po
en naroden ples: mazurko, rjazanko, val-
ček, furiant, besedo, la bourrée, čardaš, ta-
rantello, fandango, trebišni ples — mi pa
smo si celo pomnilo kolo morali umetno
imponirati na prvo od Hrvatov, potem od
Srbov. V ostalem plešemo in smo plesali
le čisto tuje stvari, češko polko, polsko
mazurko, današki valček, francosko četvor-
ko, škotski Sir Roger — da o grozotah
zamorskih šimljenj in tangov argentinskih
vratorezcev in konjskih hlapcev niti ne go-
vorim. Mi smo popolne koreografske ničle.
Ta ročca nam ne poganja na livadah do-
maših.

Poggiolesij — ime zveni mehko in le-
po kakor bi pripadalo vrsti dragocenih sta-
rih violin ali davno pozabljenemu sklada-
telju motet in madrigalov. Spominja tudi
na baletne korifeje izra časov, ko je očka
Rostini stal še s predpasnikom za ognil-
ščem, si lastnoročno varil kako nečuvno
slastno posebnost za svoj oboževani želo-
dec, tako postrani pa komponiral eno svojih
neštetihi m-ta-ta-oper ob izgubi in izpre-
gležu kontrapunktične vede, toda s pogla-
vitno stvarjo: Z vrstolomno koloraturno
partijo in sijajnim baletom.

Tedaj je bil balet tudi še popolnoma
živ. Kasneje pa je začel umirati in je dana-
šnja umetnost blivše dobe. Tega ne mo-
ra izpremeniti sijajna baletna instituta
milanske Scale in parizke velike opere, ni-
ti ne razkropljeni carski balet.

(Dalej prihodnjic.)

Izlet na Visoko.

Bilo je prijetno majsko jutro 15. t. m.,
ko so se zbirale trupe mladih izletnikov na
ljubljanskem kolodvoru. Skupina I. mest.
dekliske meščanske šole si je izbrala Viso-
ko, da poroma na grob našega prvoborila
dr. Ivana Tavčarja. Družba, broječa
okrog 60 deklid pod vodstvom treh učitelj,
je izstopila v Škofji Loki ter vedrega lica
in preširnih src odkorakala proti mestu. Po
polurnem odpočitku smo krenili v divno
Poljansko dolino. Hodili smo med ljublie-
nimi griči, odletili v sveže pomladansko
zelenje, med travniki, odličnimi z majskimi
cvetjem. Ob levi strani nam je šumela kri-
stalno čista Poljansčica. Veselo je čebila-
la deca, iz mladih grl so se glasile navdu-
šene pesmi. Vrstile so se lične vasice dru-
ga za drugo, mi pa smo posešili korake, da
skoraj dospemo na cilj, da skoraj ugleda-
mo ono Visoko, kjer je nastalo toliko Tav-
čarjevih literarnih umotvorov, kjer je našel
ta mož - vzornik svoje zadnje počivališče.

Dekliske so nestrno izpraševale mimo-
doče, koliko je še do Visokega. Zatekale
so se k svojih učiteljic, da jim pokaže na
zemljevidu, kje so. V tem smo že ugledali
na hribu cerkvico sv. Volbenka, dokaz, da
se bližamo cilju. Ob trčrčetu na 12. smo do-
speli do Tavčarjeve gostilne na Logu. Tu
gospodinj svakinja umrlaga dr. Tavčarja.

Dekliske so nanosile cvetja in zelenja
in napravili smo venec za grob našega od-
ličnjaka ter ga okitili s slovensko trobo-
nico. Čez dober četrti ure smo ugledali na
drugem bregu Poljansčice veliko poslopje
— to je bilo Visoko.

Krenili smo s ceste čez most in do-
speli do dvorca. V parku cveto krasne ma-
gnolijske in rase lep magnolejev grm. Skozi
smrekov gozdič, ki ga je pokoljni dr. Tav-
čar sam zasadil, smo šli v breg na levo in
dospeli do mesta, kjer počiva mož, ki je bil
dolga desetletja krmar našega javnega živ-
ljenja. Grobnica je še pokrita z venci. Na-
stala je svečana tišina in učiteljica je očr-
tala pokojnikove zasluge za naš narod. Tri-
kratni »Slava« — klici so presekali svečano
tišino, nakar smo okitili grob s cvetjem.

Učenka je govorila sonet, ki ga je zlo-
žila učiti. I. Kalinova v spomin dr. Iv. Tav-
čarju:

Ti si, ki si dal nam cvetja še v jeseni,
Si vrnil se po poti zasneženi.
Na svoje toli ljubljeno Visoko.
Odhod nam rano je zadal globoko.

Značaj je Tvoj bil trden kakor skala.
Za Toba je blesteča sled ostala.
Ta sled so Tvoja nemirliva dela,
Nesmrtno bodo v narodu živeła.

Julijska krajina.

— Umri je v Orahovem vpočojeni žup-
nik gospod Ivan Kokošar, ki je bil več
let mestni župnik na Travniku v Gorici. Po-
kolnik se je mnogo bavil z glasbo.

— Nesrečna smrt slovenskega vojaka
v Italiji. Z Milana poročajo, da se je ustre-
lil na straži slovenski vojak Miroslav Za-
vadvaj iz Standreža pri Gorici. Tovaršij
pravijo, da je bil miren in dober in si ne
morejo razložiti njegovega samomora.

— Goriska trgovska zbornica se upra-
vlja še vedno po nekdanjih avstrijskih za-
konih. Sedaj se potegujejo za to, da bi se
italijanski zakon o trgovsko-obrtnih zbor-
nicah raztegnil tudi na nove pokrajine. To-
da, ker bi po italijanskem voilnem zakonu
najbolje prišli tudi Slovenci do primerne-
ga zastopstva v trgovsko-obrtni zbornici,
predlagajo gorilski Italijani, da naj se pri-

hodnje volitve izvrše še po avstrijskem vo-
lilnem redu, ki je bil prikrojen v prilog ita-
lijanskim obrtnikom in trgovcem.

— Italijanska imena slovenskih občin.
Vrtolba pri Gorici se imenuje Vertoiba in
Campisanti. Vogrsko je Villa Montevicchio
Voghera. Trnovo nad Gorico je dobilo
ime Tarno- de la Selva. Log na Bovškem
je Bretto. Čezsoča je Oltresonzia. Ornhovo
v tolimskem sodnem okraju je Gracova
Serravalle. V trbiškem sodnem okraju:
Zahnice so Camporosso in Valcanale. Lipa-
ljava je Laealele San Leopoldo. Učice so
Ugovizza-Valbruna. Bela peč pa se ime-
nuje odleči Fusine in Valromana.

— Iz Istre. Kaka je Italijanska šolska
politika, nam kaže nastopni slučaj: Zupan
v Vodnjanu je najel nekakega renegata v Ju-
riških, da bi nabral tam podpise za protivo-

ritev hrvatske šole v italijansko. Posrečilo
se mu je nabrati cele tri podpise. Vodnjans-
ki župan pa je rekel, da zadoščajo že ti tri-
je podpisi. Da se res pretvori hrvatska šola v
italijansko. To se je res zgodilo. Radi to-
ga je okoli 70 staršev naprosilo poslanca dr.
Stangerja, da naj posreduje v tej šolski za-
devi pri poklicani oblasti. Poslanec je to
storil in dobil odgovor, da je občinski za-
stop v Vodnjanu zahteval sporazumno z
ljudstvom italijansko šolo v Jurisih in da
je tako predloženi protest brez vsake vred-
nosti. Tudi bi bila vsaka sedanja izpre-
memba v didaktičnem pogledu za otroke sa-
mo škodljiva. Tako na kratko uničujejo ita-
lijanske oblasti hrvatske šole v Istri in ta-
ko mora hrvatska deca posecati italijanske
šole, v katere jo s silo naganjajo razni Ita-
lijanci. — V Rovinjsko selo je prišel za žu-
pnika neki Italijan, ki je služboval prej v
Ameriki. V cerkvi je takoj napovedal, da se
bodo vse funkcije vršile v latinskem in ita-
lijanskem jeziku in da se v tej cerkvi ne bo
več molilo hrvatski. Dostavil je, da tu ni
več Avstrije, ampak sedaj vlada v Istri Ita-
lija, katero mora vse prebivalstvo ljubiti in
spoštovati. Zahteval je, da naj se takoj ve-
rniki nauče »očenaša« v italijanskem jezi-
ku. V Kanfanaru je tamkajšnji župnik od-
pravil iz cerkve zadnjo hrvatsko molitev.
On je rekel: »Odslej se mora v cerkvi mo-
liti latinsko in italijansko. Prejšnji duhov-
niki so grešili, ker so molili hrvatsko.« Ta-
ko vršila šola in cerkev skupno sistema-
tično politaliziranje jugoslovenskega
ljudstva v Istri.

— Koncert »Učiteljske zveze« v Trstu.
»Učiteljska zveza« priredi na binkoštno ne-
deljo pri Sv. Jakobu ob 10. dopoldne mati-
ne, popoldne pa koncert na Kontovellu. Na
bokatem sporedu so točke skladateljev La-
jovica, Försterja, Ravnika, Adamiča,
Brahmsa, Mokranjca itd. Obeta se veliki
pevski uspeh.

Darila.

Uprava našega lista je prejela:
Gosp. Zvonko Rogelj daruje mesto cve-
tja na krsto svojega prijatelja, pokojnega
g. inž. Drago Šviziča za Jugoslovensko Ma-
tice Din 50.—

za Ciril-Metodovo družbo Din 50.—
za Dečji dom. Gosp. ravatelj Josip
de Paulis daruje povodom rojstva svoje
hčerke Din 1.000.—

Srčna hvala!

— »Družbo sv. Cirila in Metoda«. Č.
Rozi Hribar iz Slov. gradca daruje mesto
venca na grob pokojn. g. Stankota Boga-
taj, učitelja v Kobaridu Din 105. Srčna
hvala!

— »Družba sv. Cirila in Metoda« v
Ljubljani je prejela od ženske šentpeterske
CM podružnice v Ljubljani vsoto Din 1340,
katero je nabrala na občnem zboru obeh
podružnic mala Marica Dolničarjeva. Vsem
darovalcem, posebno pa marljivim nabralik
iskrena hvala! — Za dr. Ivan Tavčarjev
sklad sta nabrali možka in ženska šentpe-
terska podružnica dosedaj znesek Din 1640
kateraga sta izročili glavni družbi. Vrlim
šentpeterčanom topla zahvala!

Poslano.*

— Mezdno gibanje peko-vških pomoč-
kov. Zadruga pekov in kolačnikov nam
piše: Pekovski pomočniki v Ljubljani za-
tevaljo po še ne trimesečni nanovo skla-
njeni pogodbi zopetno povisšanje prejemkov
za 30 %. Člani zdruge te zahtevi ne mo-
rejo ugoditi, na eni strani ne brez poviša-
nja cen kruha, kar bi le zopet prizadelo
konsumente, na drugi strani pa ne, ker so
pek. pomočniki napram drugim slojem pri-
merno dobro plačani. Da navedemo le su-
ha dejstva, dobil pomočnik I. kategorije K
350.— temeljne plače, II. kategorije K 200.—
in vsak pa po 950.— K draginskih deklado
tedensko, pomožni delavec pa: I. kateg.
po K 200.—, II. kateg. po K 180.— dnevno.
Izven plače dobiva vsak delavec, ki nima
hrane v hiši po 1 kg belega kruha dnevno,
kar znači za mojstra zopet izdatke K 210.—
tedensko. Končno je dovoljeno vsakemu de-
lavcu vživanje kruha in peciva po potrebi
v prostem času. Vrh tega imajo po ve-
čini v obratih prosto stanovanje. Efektiv-
nega dela imajo pomočniki v Ljubljani, iz-
vzemši 2-3 obrate (na paro) kvečjemu
6 ur. Toliko si občinstvu na znanje, ako bi
bilo z druge strani napačno informirano.

* Za ta dopis uredništvo ne odgovarja.

Opokarniški stroji
in kompletne opreme za op-
karniške, hvalne, glazbene in kulin-
arne stroje

Transportne in razkladalne naprave
za kulinarno in kulinarno

Začrti, žirje, vili za moko
(Förderhaspel)

Odlični dvorci in kulinarske ulje
in kulinarno

Opore za stebelarice

LUDWIG HINTERSCHEIDER & CO
MASCHINENFABRIK, EISENGESCHREI, G. M. B. H.
LICHTENEGG bei WELS, O. O.

Zastopnik za Slovenijo, Karlova in Jugoslavija
AUGUST LECHNER, GRAZ
Rillgasse 40, I. Stock

K. Turman

optik

Ljubljana

Šelenburgova ulica

Knjigovodja

Cehoslovak, izveštan, samostojen delavec v pivovarniški, ciklinski, žilinski in drugi stroki, ki deluje že več časa v zemljoradniških družbah na Češkem, govori češki, slovenski in nemški, razume hrvaški in francoski jezik, želi primernega mesta v Jugoslaviji. Je oženjen, 28 let star. Ponudbe na upravo Slovenskega Naroda pod Takoj ali pozneje 4702.

Delniška družba

„Zagrebu“ treba odmah perfektno korespondentico za njemački i srbohrvaški jezik. Znanje stenografije i strojepisa kao i višegodišnje prakse uvjet. Dobra plaća i stalno mjesto. Ponude na upr. Slov. Naroda pod Zagreb 5133.

Obratovodjio

„koncesijo za nizko in visoko napetost in spretno elektromontiranje za vse posle, le prvovrstne moči, slovenske narodnosti sprejme tvrdka Vinko Majdič. Krasj. 5216

Izolačne plošče 3282
Izolačno zmes
Ceresit in Watproof
Portland cement
Živo apno
Opeko zidno in strešno
Alabaster-gips

Ruberoid, hamburški
Strešno lepenko
Lesni cement (smolo)
Strešni lak
Katrani in karbolini
Asfalt naravni in umetni
Bitumen (asfaltni kit)

In druge stavbene potrebščine nudil

LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA

Ljubljana, Bleiweisova cesta štov. 13.

Prezema asfaltovanja in izvrševanje ksiloidnega tlaka

Najboljše rezilo sedanosti je „Plemenita kosa“, garantirana, po kakovosti neprekosljiva. Vsaka neugajajoča kosa se zamenja ali se vrne denar. Kdor hoče dobro kositi, naj si nabavi

plemenito koso,

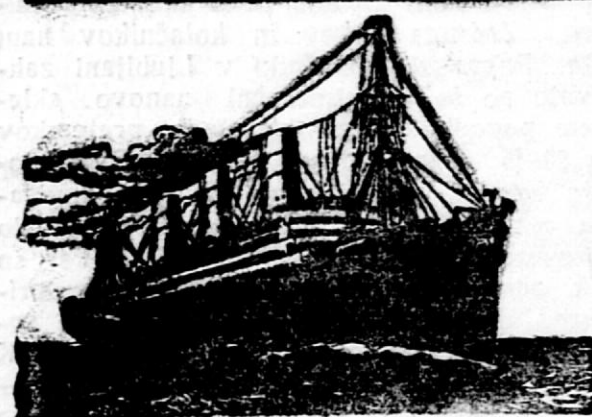
ki se dobi v vseh velikostih. Glavna zaloga za Slovenijo: **MIHAEL OMAHEN, Vijača gora.**

Na zalogi vsakovrstni najboljši brusilni kamni (osle). Kose se pošiljajo tudi v komisijo in se neprodane po sezihi vrnejo nazaj. 5220

Lokomobile, lokomotive, vozčki, prekueniki, platoski vozovi, okolesja za poljske železnice, tračnice ter vsakršen drugi material za poljske železnice
točno in ceno
v skladu s Ljubljani ali Zagreb.

Zahtevajte ponudbe!

Aktivna družba za saobračajne in železniške potrebe Beograd, Zagreb, Subotica, Sarajevo, Ljubljana, Karlovska c. 40.

**HAMBURG
AMERIKA
LINIJA**

UNITED AMERICAN LINES INC.

Filijalka

Simon Kmetec, Ljubljana,

Kolodvorska ulica štov. 36.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne listke.

ODHOD IZ LJUBLJANE VSAKI TEDEN.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. Drašković, B' Cesta pri drž. kol.

PODRUŽNICE: Beograd: Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karlovska cesta 160. — Split: Ante Buč Dioklecijanov obala 13. — Gruz: Ivo Lovričević. — Bitoli: Gjorgje J. Dimitrijevič & Komp., Bulvard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlovič, Trg Kralja Petra 4.

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

Prodaj

dve enonadstropni hiši v Rešni dolini. V prvi je lepa trgovina, pisarna, skladišče, konjski hlev in druge pritlikline. V tej hiši je sedaj tovarna, v drugi pa je več stanovanj in lep kos vrta. Cena zelo zmerna. — Natančnejša pojasnila daje Avg. Škof, trgovec z usnjem, Ljubljana, Pred Igriščem 1. 4728

Sanatorij in oddihališče

(Erholungsheim) dr. Pečnik v Rogški Slatini — Sečovo zraven Slatine.

Da se omogoči pacientom, bolnim na notranjih boleznih, kakar tudi vsem, ki so potrebni odpočitka, bivanje in zdravniško zdravljenje. Krasna solnena lega, solne kure itd. — Za notranje, živčne, presnovne (Stoffwechsel) in bolezni dihalnih organov. — Prospekti gratis. 4147

Samo 14 dni

prodajam po

znižanih cenah

vsled pomanjkanja prostora

suha drva

trda in mehka (odpadki od žage) in sicer: kratko žagana po 25 para; dolgo po 20 para za kg. franko skladišče. Oddaja se najmanj 500 kg skupaj, vozniška mora preskrbeti stranko. Oddam tudi večjo množino žaganja. Ivan Šiška, tovarna parket in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica 4. 5225

!Pozor!

Prav lepo

posestvo

s 7 orati, ob veliki cesti, popolnoma na ravni, prvovrstna zemlja, vse posejano, z 1 1/2 orala gozda za posekanje, nekaj živine zvrsti, s kmetijskim orodjem, lepa meščanska hiša, 2 sobi, kuhinja, z gospodarskim poslopjem, se vsled rodbinskih razmer prodaja. Cena 700.000 K. Poslovno leži trčičet ure od mariborskega glavnega trga na prav lemem kraju. Vpraša se pri lastniku Stancar, Maribor, Solška ulica 5. Oglasijo se naj le resni reflektantje.

Dejniško društvo

v Zagrebu

Preradovičeva 2

TELEFON 23-88

BRZOJAVI: ASTRA.

Važno za industrijalce in poljedelce!

Zahtevajte informacije in cenike!

Ogromna prihrana!

BENCIN

brez naplate drž. trošarine s

slobodnega skladišča

za bencin v Vrapču pri Zagrebu.

la. dup. raf. petrolej

Plinsko olje

Vsa mineralna olja

Cilindrska olja

amerik. provenijencije

Avto olja

Tovotna mast

Parafin

po najnižjih dnevnih cenah.

Jamski les

smrekov ali jelhov od 10 cm debeline na tankem koncu in od 3 m dolžine naprej kupi vsako množino franko vagon kranjskih postaj: Sentjanški prometovnik, Krmelj, Dolenjsko. 4157

Kontoristinjo

pridno in zanesljivo, zmerno slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi iščemo za takoj. Obširne ponudbe z oznako zahtevane plače na upravo Slov. Naroda pod Zanesljiva 5269.

Lokal za pisarno

ali trgovino (ena soba 6 m — 6 m) odstopimo proti odškodnini onemu, kateri prevzame pisarniške mobilije. Ponudbe na up. Slov. Nar. pod Resni reflektant 5178.

Amerikanske zapuščine

naših državljanov, kakor tudi vse druge zadeve z ameriškimi oblastmi rešuje z uspehom najhitreje in najceneje

UNIVERZAL

obl. konc. prometna pisarna v Mariboru

Aleksandrova cesta 23.

Dopisujemo tudi v madžarskem in vseh drugih evropskih jezikih.

Na novo došli:

Aparat za avtogenično varanje „ORIGEN“

Elektromotorji 300 V za ljubljansko omrežje

Ljubljana, Dunajska cesta 22. :: Tovarna za kisik Vt 6.

Vojnović & Cie.

Ljubljana, Dunajska cesta 22. :: Tovarna za kisik Vt 6.

Lokomobile

vseh velikosti najmodernejše konstrukcije, parne žage, kompletne naprave, polnojarmeniki, krožne žage i. t. d., remischeldsko orodje, vse orodje za obdelavo lesa, parne mlatilnice, poljedelski stroji in orodje, jeklene vile za gnoj i. t. d., tri za poljske železnice, 600 mm razdalje, kompletne, s prekuenimi vozčki, tračnice, za stavbene namene in industrijski tir, pilnove in varilne cevi, črne in pocinkane, stavbeno in konstrukcijsko železo, pločevino, črno in pocinkano dobavlja takoj po konkurenčni ceni s skladišča Maribor.

Jugoslovansko importno in eksportno podjetje, Maribor.

Trubarjeva ulica številka 4. Telefon interurban 82. 4711

Brezkonkurenčna tovarna

v Sloveniji

išče agilne potnike v papirni stroki. Ponudbe na Anon.

zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ul. 5

pod Potnik. 5150

Parna pilana sa 4 gattera

traži

1 mehaničara

1 strojevodju

1 jarmaškog bravara (Gatterschlusser)

1 jarmaša (gatteristu)

sa nastupom odmah.

Pismene ponude upravit na: „OZMA“ ogias. zavod,

Zagreb, Gunduličeva 5. I. 5265

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trbo-

veljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po orig. cenah

premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi

za industrijska podjetja in razpečava na debele

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega iz-

vora ter priporoča posebno

la čehoslovaški in angleški

koks za lvarne in domačo

uporabo, kovaški premog,

črni premog in briquete.

Poslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, d. d.

centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta 18/II.

Podružnica v Novem Sadu (Bežina).

Brez lis, ne vlečelo na črno ali modro čisto bela izdelujem pod jamstvom „VITRUM“ Novi-SAD III, Futoški put 48

OGLEDALA

BRUSENJE STEKLA

Novi-SAD III, Futoški put 48

4 jermenarske pomočnike

ki so vešči bičarske stroke iščemo za takojšen nastop. Stalno namješčenje. Ponudbe z navedbo pogojev je poslati na Domačo tvornico bičev, Gilina, Hrvatsko. 5183

Medjimurski konji!

Poltežki in čisto težki konji in kobile za vprego in odgoj za gospodarstva in tovarne stoje stalno za prodajo pod najkulantnejšimi pogoji pri

E. VAJDA, veletrgovina s konji, ČAKOVEC,

Medjimurje, Jugoslavija.

Brzjavlj: Vajda, Čakovec. Telefon interurban 59. 4.

Cement!

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

„Croatia“ tvornice portlandcimenta d. d.

Podsused-Zagreb

Beočinske fabrike cementa akc. d. Beočin,

Ljubljana, Bežbarova ulica številka 9.

Žveplena kopel Wörschach,

zdravilišče Wolfenstein, Ennstal, Štajersko, Avstrija.

Sestaja:

sedi aprila do konca oktobra. Radioaktivni žvepleni vrelci, samo trije v Avstriji. Učinek pri protinu, revmatizmu, ishliasu, obolenostih hrbteničnega mozga i. t. d. pod zdravniškim vodstvom. Vsi moderni zdravilni pomočniki, prekrasna lega, planinsko podnebje, lastna pristava, lastno mlekarstvo na planini, lastna električna sila, eno in dvopostelne sobe, izborna prehrana ob nizkih penzalskih cenah. Prospekte daje na zahtevo brezplačno vodstvo zdravilišča. 5095

DOBER KNJIGOVODJA

slovensko-nemški in nemško-srbohrvaški korespondent, absolvent višje trgovske šole, samostojen delavec, več vseh pisarniških opravil s 15 letno pisarniško prakso, išče službe. Isti ima popolno znanje odpremišne in carinske stroke, uvozne in izvozne trgovine ter dober kalkulant. Prijazne ponudbe na upravo Slov. Naroda pod Bežina meš 5223.

1 tovorni auto Praga, 3-5 tonski,

1 tovorni auto Tatra, 5 tonski,

1 priklopni voz 3 tonski, vsi s polno

novu gumo, skoraj novi,

po ugodni ceni na prodaj pri

AUTOZAVODIH

E. ROSA, Ljubljana,

Poljanska cesta štov. 69.

Telefon 541.

1 tovorni auto Praga, 3-5 tonski,

1 tovorni auto Tatra, 5 tonski,

1 priklopni voz 3 tonski, vsi s polno

novu gumo, skoraj novi,

po ugodni ceni na prodaj pri

AUTOZAVODIH

E. ROSA, Ljubljana,

Poljanska cesta štov. 69.

Telefon 541.

1 tovorni auto Praga, 3-5 tonski,

1 tovorni auto Tatra, 5 tonski,

1 priklopni voz 3 tonski, vsi s polno

novu gumo, skoraj novi,

po ugodni ceni na prodaj pri

AUTOZAVODIH

E. ROSA, Ljubljana,

Poljanska cesta štov. 69.

Telefon 541.

1 tovorni auto Praga, 3-5 tonski,

1 tovorni auto Tatra, 5 tonski,

1 priklopni voz 3 tonski, vsi s polno

novu gumo, skoraj novi,

po ugodni ceni na prodaj pri

AUTOZAVODIH

E. ROSA, Ljubljana,

Poljanska cesta štov. 69.

Telefon 541.

1 tovorni auto Praga, 3-5 tonski,

1 tovorni auto Tatra, 5 tonski,

1 priklopni voz 3 tonski, vsi s polno

novu gumo, skoraj novi,

po ugodni ceni na prodaj pri

AUTOZAVODIH

E. ROSA, Ljubljana,

Poljanska cesta štov. 69.

Telefon 541.

1 tovorni auto Praga, 3-5 tonski,

1 tovorni auto Tatra, 5 tonski,

1 priklopni voz 3 tonski, vsi s polno

novu gumo, skoraj novi,

po ugodni ceni na prodaj pri

AUTOZAVODIH

E. ROSA, Ljubljana,

Poljanska cesta štov. 69.

Telefon 541.

Razprodaja

vsakovrstnih
parafin
iz domače
tovarne

M. TURNŠEK

po znatno znižanih cenah

= dokler traja zaloga. =

Razprodaja na drobno in debelo ob uradnih in neuradnih urah

Sodni odloč. št. 4, v obehih dveh mestih: Ljubljana in

— plačati blaga za pospešeno oddajo —

Ljubljana, Dunajska c. 22.

Gospodarski paberki.

Dr. Ivan Bolš.

Naš dinar.

Naš dinar, njegov tečaj in vprašanje njegove stabilizacije se mi zdi podoben oni prazni denarnici, katero smo kot študentje nižje gimnazije — bili smo še naivni in otročji, ker nismo imeli takrat organizacij — našli v Tivoliju prazno na tleh in brcali v njo, da bi nam pokazala svoje zaklade. Ko smo videli, da je prazna, smo jo napolnili s peskom, dobro zaprli, skрили se za drevoredne kostonje in čakali, da pride zopet kak radovednež, jo obrca in obrne. Vsak se je obregnil v njo, zagodrnjal na poredneže in, ko je videl, da je v nji le pesek, šel dalje. Mi pa, ki smo bili tam »preko« skriti za kostonji, pa smo uživali veselje. Denarnica pa je ležala sredi bogatega drevoreda, dokler ni prišel pometač z dolgo metlo, jo očistil in spravil.

Tako približno se mi zdi, da je z našim dinarjem — z našo valuto. Vsaka vlada, vsak finančni minister ima svoje načrte, kako bi izboljšal valuto — in — opozite mi izrazu, saj bi bila to pač naravna posledica s stališča narodno-gospodarske teorije pri smotrno organiziranem gospodarstvu — omiliti rastočo draginjo. Vseh mogočih teorij in produktov, ki so se v svrhu zboljšanja naše valute izvozili preko mej v tujino, je bilo gotovo petkrat toliko, kakor pa smo imeli mladit, ki smo v Tivoliju brcali denarnico. Tako po preobratu so naši teoriti stali na stališču, da si valuto zboljšamo edino le z izvozom, če se ne motim, je imel biti glavni predmet v ta namen naš les. Pozabili pa so pri tem, da nacionalno-ekonomski principi, ki so veljali v miru, danes ne veljajo več v praksi, kajti danes denar ni to, kar je bil v miru. Praksa je pokazala, da se valuta ni izboljšala, ampak poslabšala in to večkrat ravno takrat, ko smo največ izvažali, odnosno izvozili, ker nismo imeli organiziranega izvoznega sistema, kakor ga še danes nimamo. Si cer pa je moje mnenje, da valute kot take ne smemo vedno soditi po kurzu, kakor ga čitamo v listih z različnih borz, ampak tudi po njeni kupni vrednosti doma, to je po cenah na domačem trgu, ker v vsem vendarle še nismo odvisni od tujine. Kaj nam pomaga še tako lep tečaj dinarja v Zürichu, če pa v istem trenutku, ko se dinar izboljša v Zürichu za dve točki, na domačem trgu vse podraži za tri točke! Danes imamo najlepši vzgled, kam pripelje teoretično reševanje valutnega vprašanja državo, koje odločilni faktorji niso hoteli ali pa mogli razumeti, da so danes abnormalne povojne razmere, za katere stare narodno-gospodarske premise ne veljajo več, ker so sonele na principu, da je denar merilo za vse blago, kar je faktično tudi bil. Danes denar ni več merilo za blago vseh vrst, ampak samo blago najslabše vrste, s katerim se je hujše barantalo, kakor z vsakim drugim blagom. Računajmo samo cene različnemu blagu na podlagi predvojnih cen s pomočjo draginjskega koeficienta! V spominu mi je še »veliki semenje« pred ljubljansko pošto leta 1920, ko je cena lire poskočila v enem dnevu za več, kakor pa salata na ljubljanskem trgu za celi mesec. In salata je predmet, ki ni ravno prepočas stopal v ceni. Drugi najlepši dokaz za to trditve je dejstvo, da dinar res raste na borzah, toda še veliko bolj raste draginja doma, poslednja — lahko rečemo — raste v zadnjem času v primeru z dinarjem progresivno. Za izboljšanje valute smo izvozili toliko živine — da omenjam samo glavni živi kmetijski inventar — da se danes od strokovnjakov že načenja vprašanje, kaj bo s plemensko živino, če se bo to nadaljevalo. Resnica pa je na drugi strani, da je bila takrat, ko se izvoz še ni tako forsiral, naša valuta boljša, kakor pa je danes ali pa je bila pred enim mesecem. O izvozu žetve niti ne govorim. Tudi če upoštevamo vse pasivne kraje naše države, smo vendar toliko izvozili, da bi moralo imeti to vpliv na naš dinar, če bi bil izvoz pravilno organiziran.

Pred meseci sem ravno v tem listu napisal članek, kjer sem trdil, da valuta ni danes več denar, ampak kredit, zaupanje do dotične države in njene organizacije. Saj denar v mednarodnem mislu ne more biti danes drugega kot zaupanje. Država je red, predvsem red na gospodarskem polju. Radi tega mora država pri vsakem vprašanju računati z gotovo organizacijo, posebno pa v vprašanjih, ki režejo v meso in kri lastnih državljanov. Tako vprašanje je danes vprašanje draginje, ki je vsaj toliko važnosti, kakor deset ministrskih kriz druga za drugo. Mislim, da bo našemu dinarju kljub izvozu največje količine živine, prašičev in moke boljše vrste malo pomagano, če se tega izvozi toliko, da si jih lastni državljan ne morejo nabaviti za cene, primerne njihovim prejemkom. Podobno je z drugimi produkti, katere nujno potre-

bujemo, pa jih izvažamo v tujino v taki meri, da nam jih primanjkuje ali pa se dobijo le za verižnik! V tem oziru se mi zdi na mestu oni pogovor, ki je svoj čas veljal za Bosno pred prevratom: »Bosna ima sve, samo za Bosanaca nema ništa!« Takrat smo kričali, da se Bosna izrablja, da se jo bo izropalo, danes pa imamo v lastni državi isti sistem, ko produciramo za tujino in izvažamo preko mere. Izvozne cene bi morale biti vsaj toliko visoke, da bi odgovarjale po kurzu tržnim cenam dotične države in še to samo za blago preko kontingenta za domače potrebe! Pod kontingent pa bi moral biti vsak izvoz prepovedan. Dokler tega ni, smo le kolonija tujih držav z boljšo valuto in vse govorjenje o izboljšanju naše valute z izvozom je le prazna fraza, ki ima edino pozitivno posledico: pomanjkanje živil ali pa dviganje cen na lastnem trgu lastnim ljudem!

Hotel sem opozoriti samo na gornji glavni moment, ki bi moral biti princip naše izvozne politike, če hočemo z njo doseči kak uspeh. Drug važen moment pa je kontingentiranje, kakor sem ga omenil že zgoraj. Dokler bodo na mejah polni vagoni, doma pa med inteligentni prazni železnici in s tem nezadovoljstvo, tako dolgo ne smemo niti zdaleka upati na zboljšanje naše valute, posebno, če bodo ti prazni železnici v koži ljudi, za katere ima skrbeti ravno tista država, ki dovoljuje in forsira izvoz preko kontingenta, to je preko domače potrebe.

Karakteristično in posledica te pogrešne izvozne politike je dejstvo, da naš dinar po svoji kupni moči doma veliko bolj pada, kakor kadarkoli na borzi in še bolj karakteristično je dejstvo, da pada po kupni moči doma v trenutku, ko na borzah raste. To je samo posledica onega neekonomskega pohlepa po kopičenju — hipnem kopičenju denarja — ki leži v kratkovidnosti gotovih gospodarskih krogov vseh vrst, ki mislijo v svojem šarlatanstvu, da odločuje vsota denarja, ne pa njegova notranja vrednost, t. j. njegova kupna moč. Vprašajte samo človeka, ki je imel leta 1920 premoženja K 1.000.000.—, danes pa K 3.000.000.—, kdaj je bilo njegovo premoženje, kar se tiče kupne sile, večje. Da bo imela ta otročja igra pri ljudeh, ki plešejo v tem circulu vitiosu, sčasoma katastrofalne posledice, je jasno, ker na stečaj odpira vrata k povratku k kreditnemu gospodarstvu, za katerega danes razmere niso baš ugodne. Gotovo bodo žrtve konsolidacije gospodarskih razmer, ki se morajo, čeprav še ne v do gledni dobi, vendarle enkrat vrniti.

Gospodarstvo in politika.

Razmerje med gospodarstvom in politikom je sila zanimivo. Posebno še, kadar o njem ne govorimo iz teoretičnih knjig, temveč iz praktične izkušnje in sodoživljanja. Ne mislimo pri tem na razmerje, ko gospodarske težnje najdejo svoje politične zagovornike in ko — obratno — politika išče v gospodarstvu svoje delovno polje. To vprašanje se nastavlja šele pri problemu, kaj in kako naj se uvedejo gospodarski interesi v sistem vsedravnih, kulturnih in gmočnih želj posameznega naroda.

Nas zanima predvsem veliki nacionalni in državni problem: Kaj je doseglja politika pri oblikovanju državnega in nacionalnega edinstva in kaj bi v tem oziru storilo racionalno in složno gospodarsko delovanje?

Vspričo tega vprašanja ugotovljamo v dosedanjem petletnem svobodnem državnem življenju veliko razliko med političnimi in gospodarskimi učinki. Medtem ko politika ni mogla dovesti dalje nego do sedanjega ne baš laskavega političnega stanja in strankarske razcepjenosti jugoslovenskega naroda, sklepa novo, združeno gospodarstvo vedno ožje zveže med posameznimi pokrajinami. To se čuti posebno stalno ob napredujočem približevanju k enotnemu jugoslov. tržišču. Jugoslovensko gospodarstvo se zaokrožuje. To dejstvo se ne opazuje samo iz tujine, temveč tudi iz notranjosti. Banatski žitni trg za nima zadnjega trgovca v Sloveniji ravno tako kakor v Cetinju, Dalmaciji ali v Makedoniji. Škoda, da o slovenski industriji ne moremo izreči enake povoljne sodbe. Tudi vprašanje enotnih prometnih zvez med posameznimi deli jugoslovenske države postaja že dandane bolj pereče. Naše trgovstvo že prav dobro razume srbohrvaščino, čita in piše cirilico brez težave. To je tisto praktično jugoslovenstvo ali pa državotvornost gospodarskih procesov, ki sami dokazujejo zgodovinsko in prirodno nujnost jugoslovenske državne in nacionalne enote.

Ta prirodni proces so začeli v poslednjem času ovirati politični motivi. In to dejstvo postavlja zgornje vprašanje o razmerju med gospodarstvom in politikom. Pretekle tedne se je vršil v Zagrebu znani zagrebski velesjem. Ne- zgodno naključje je hotelo, da je otvo-

ritev padla baš v najstrastnejše trenutke minole krize. Beogradski tisk je zagnal oster krik proti Zagrebu, posledica so bile nerodne izjave zagrebskega opozicionalca pri otvoritvi in popolna odsotnost srbskih obiskovalcev. Lahko rečemo, da je zagrebski velesjem propadel na tej politični averziji Beograda in Srbije proti Zagrebu in Hrvatski. Čuli so se tudi ostri glasovi proti industriji Slovenije in proti Slovencem sploh. Sedaj pa lancirajo beogradski listi misel o ustanovitvi beogradskega velesjema, ki naj bi se vršil vsako leto v jeseni. Pri tem ne odločajo samo gospodarski motivi, kar bi bilo le pozdraviti, temveč tudi politični, separatistični. V Zagrebu se spozabljajo in pišejo, da bi dobro delo, ako se dovoli zagrebskemu velesjemu tudi jesensko zasedanje in da bi mogli pri tem gospodarstvo Slovenije mirno prezirati. V teh in enakih pojavih se zrcali splošna gospodarska zmeda naše države. Vidi se pa tudi nevarna premoč političnih momentov, ki ogrožajo nežne kali enotnega in skupnega gospodarskega sistema jugoslovenske države.

Vprašanje je dovolj resno in je življenjske važnosti za prizadete pokrajine. Gospodarski činitelji se morajo vzdržati. Ne separatistična zaščita, temveč solidarna koncentracija gospodarskih interesov bi morala biti nova parola. Vzemimo samo Slovenijo. Kdor hoče enotno in zdravo Jugoslavijo, mora želeči tudi čvrsto industrijo Slovenije. Brez močnega slovenskega gospodarstva je blagostanje slovenske pokrajine nemogoča stvar. Kjer pa ni blagostanja, tudi ni nacionalizma. In enako velja za ostale pokrajine Jugoslavije. Enotno in koncentrično, solidarno se razvijajoče gospodarstvo je državotvorni faktor prvega reda. Vsem pa, ki je državna ideja in nacionalna enotnost iznad vseh dobrin, bodo zastopali koncentracijski razvoj jugoslovenskega gospodarstva, ne pa njega separacijo. Nevarnosti so velike in treba je inicijative. Slovenec, Hrvat in Srb razpolagajo še s tolikimi podedovanimi bratskimi čustvi in pa s tako jasniimi državniimi in nacionalnimi ideali, ki so vsem skupni, da bi z največjim veseljem pozdravili novo akcijo za zajedniško orijentacijo jugoslovenskega gospodarstva. Ne gre tu samo za organizacijsko skupnost, recimo, jugoslovenske industrije v enotnem savezu, temveč gre za to, da se ti industriji, ti gospodarski krogi medsebojno sporazumevajo, da se poučujejo, da vplivajo na tisk in politiko v smislu enakomerne solidarne gospodarske zaščite vseh jugoslovenskih pokrajin.

O potih osebnega zbliževanja, o medsebojnih anketah, konferencah, predavanjih, sestankih in razpravah naj tedaj razmišljajo odgovorni činitelji. Velika akcija v smislu približevanja gospodarskih krogov Jugoslavije je potrebna. Politika deluje ravno nasprotno. Zato naj jo gospodarstvo korigira in naj uveljavi resnico gospodarske enote in nacionalno nerazdeljive Jugoslavije.

Carina — potni listi.

Neizmerno je bilo že in je še vedno pritožb proti postopanju naših carinikov in pri težavam s potnimi listi. Tu je iskati tudi povodov za velik del nezadovoljevežev, avtonomistov in federalistov in pa za — volilne uspehe klerikalcev v Sloveniji in Radičevcev na Hrvatskem. Verujte mi, da ne pretiram. Potrdi mi vsakdo, kdor je večkrat potoval preko meje in je mogel primerjati postopanje drugod in pri nas. Kar sem jaz sam že videl in doživel, bi bilo gradiva za večjo serijo člankov. — Ne bom se spuščal v podrobne slučaje, marveč le nekaj splošnih pripomb.

Naši cariniki iščejo v glavnem le izvoz naše in tujih valut, in to v svrhu, da zabranimo nadaljni padec in dvignemo kurs našemu dinarju. — Ali carinarske sitnobe na meah ne dosežejo prav nič tega samega na sebi lepega namena. Kdor uganja špekulacije z valutami, kdor hoče spraviti preko meje tuje ali naše novčnice in vrednostne papirje, ta ne nosi seboj po železnici takih vrednot; on napravi vse drugače. Poti preko meje so zelo različna in špekulanti so zelo iznajdljivi in prefrigani ljudje. Naidejo si celo pomočniki grog tam zelo blizu naših carinarnic. Kar vse znajo mnogi ljudje povedati, je tako, da morajo lasje na glavi vstati, tudi če jih nimaš! — Potniki po železnici pa se ogibljejo tihotapstvu in ako kdo ne se seboj kaj več nego je dovoljeno, ne se za potrebo in da se izogne sitnostim za pridobitev dovoljenja in pa — bančnim stroškom. Vse to, kar potniki nosijo seboj, ne more izgrati prav nikake vloge na vrednosti našega dinarja. Iz sosednje Italije lahko nesete seboj lire v poljubni višini; nikdo vas ne vpraša po denarju. Celo Avstrija je že opustila kontrolo nad izvozom tujih valut; omejuje le izvoz avstrijskih kron, čeprav so tako malo vredne. — Zato odpade pri vseh naših sosedih tisto najodijnejše in ponižujoče stikanje umazanih prstov in rok po žepih in pod obleko, — kar se pa včasih pri nas še vedno godi s tako vnetostjo, brezobzirnostjo in tudi brezobraznostjo, da marsikakemu pot-

niku zavre kri in nastajajo zelo burni prizori.

V Mariboru so bile posebno ženske pregledovalke zelo agresivne. Kar so si one dovoljevale, presega vse moje dopustnosti in človeške dostojnosti. S svojimi že umazanimi rokami so stikale svojim žrtvam po golem telesu in nobena delikatnost ni bila varna pred njihovimi prsti... Kolika nevarnost za prenašanje groh boleznij! In ljudje so bili in so brez moči pred tako proceduro naših carinskih organov. Ali kako vse to prenašajo, je drugo vprašanje. — Drugače je v Mariboru zdaj večina carinikov precej na — evropski višini. Imajo precej smisla za vestno izvrševanje svoje neprijetne službe in po nepotrebnem ne prekrakajo meje dostojnosti. — Vse drugače je na Raketu. Tu posamni uslužbenci kaj radi izkazujejo svojo velikansko oblast; čim večjo stopnjo inteligence opazijo pri potniku, toliko drznejše nastopajo. Ljudje morajo sezuvati čevlje, a iz kovčkov pomeče o vse blago na kupe ter prešofajo vsako umazano cunjo. Zraven govorijo neprestano, poučujejo in pripovedujejo stvari, ki razkačene potnika še bolj razdražijo. — Neki naš podpukovnik... dam vama častno reč, da nima drugoga nego što sam kazao... Nič ni pomoglo, vse blago je imel iz kovčka v kupeju. — Videl sem delo carinikov že 6 držav, a kakor pri nas — ni nikjer. Ali je potrebno, da uživamo prvenstvo ravno tu? — Vse te situacije ne za- ležejo nič! Bodimo bolj evropski in kulturnejši! In pred vsem: na carinarnice ob naši meji ne spadajo ljudje, ki z ljudstvom ne znajo občeati.

Tudi kar se tiče potnih listov, smo precej zastareli nasproti ostalim državam. Potni listi se izdajajo za prekratko dobo, preveč je stroškov z njimi, a potni vizumi za tie in nazaj so bolj redki. Katera oblast ako ne domača more najbolje presoditi, ako more kdo v inozemstvo in — zopet nazaj domov. Kam pa naj gre, ako ne domov. In tako dovoljenje more naš človek šele v tujini dobiti od naše oblasti! Ali ni to narobe svet? — Modernizirajte vendar že enkrat to zastarelo prakso in ne računajte, da morejo pristojbine za potne liste kriti vse stroške naših konzulatov v tujih državah! Potem bomo vživali v tujini več ugleda in več zadovoljnosti bo med našimi državljani!

POOSTRITVE INVALIDSKEGA DAVKA.

Povodom uveljavljenja invalidskega davka se je v finančnem zakonu za l. 1920 in 1921 določilo, da se od dohodnine pobira invalidski davek le v takih primerih, v katerih dohodek ni zavezan nobenemu davku, razen dohodnine. Dohodnina v bistvu le popolnoma donosne davke, kadar dosega dohodni dohodnini zavezanost višino. Plaču je se v takih primerah poleg donosnih davkov (zemljarine, hišnega davka, pridobnine, rentnine).

Pokrajina Bosna in Hercegovina, Srbija in Crna gora nimajo dohodnine, ampak pobirajo le donosne davke. V teh pokrajinah se pobira naravno tudi invalidski davek edinele na donosne davke. Da se pobiranje invalidskega davka enotno uredi, je bilo torej potrebno za pokrajine, v katerih se pobira poleg donosnih davkov tudi dohodnina, določiti, da se invalidski davek pobira od dohodnine le takrat, kadar je predpisana od dohodkov, ki niso zavezani nobenemu donosnemu davku, na primer od dohodkov iz službenih prejemkov, od katerih se pobira v Srbiji poseben davek.

Ta izjava se je v finančnem zakonu za l. 1922/23 ukinita. Kajti čl. 117. določa, da se invalidski davek pobira po vsoti neposrednega davka in državnih pribitkov. Iz davčne dolžnosti se izvzema edino le pribitek za bolniško oskrbo, ki se v Sloveniji itak ne pobira. Odkar je stopil v veljavo ta člen, bi se moral torej v pokrajinah, v katerih se odmerja dohodnina, pobirati invalidski davek tudi od celotne dohodnine brez ozira na to, da se v ostalih pokrajinah pobira invalidski davek le na donosne davke.

Poostritev v nižjih stopnjah ni posebno znatna, postane pa občutna pri predpisu neposrednih davkov (brez davka na poslovni promet) v višini nad 15.000 Din, kjer doseže eno petino predpisane dohodnine. Dvomimo, da se je narodna skupščina povodom uveljavljenja finančnega zakona za l. 1922/23 zavedala, da je poostri invalidski davek enostransko le pokrajinam, v katerih je v veljavi dohodnina. Nasprotno, prepričani smo, da narodna skupščina ni imela namena oškodovati s poostritvijo invalidskega davka ravno pokrajine, ki plačujejo spričo popolnejše davčne sistema, če itak višje davke, nego ostale pokrajine. Opozarjamo naše poslance, da povodom uveljavljenja finančnega zakona za l. 1923/24 popravijo to krivico in odločno zahtevajo vpravitve v prejšnji stan. Hkratu bi bilo nujno potrebno, da se uveljavi tudi pri invalidskem davku za vse druge progresivne davke veljavno načelo prehodnih stopenj. Sedaj se to načelo upošteva. Kajti na vsoto odmerjenega neposrednega davka, na pr. v izmeri 2000 Din, se pobira invalidski davek po 250 Din. Skupna obremenitev znaša torej 2250 Din. Na vsoto odmerjenega neposrednega davka v izmeri 2001 Din pa znaša invalidski davek 420 Din skupna obremenitev torej 2421 Din dasi je predpis neposrednega davka le za 1 Din, višji. Edino pravično bi bilo, da bi višji predpis invalidskega davka v takih primo-

rih ne presegal izmere višjega predpisa neposrednih davkov.

Da se prepreči kurioziteti v obremenitvi z invalidskim davkom, ki nastane s tem, da se na pr. na vsoto neposrednega davka do 20 D — pa naj znaša tudi le nekaj par — pobira invalidski davek v polni izmeri prve stopnje (2 Din), bi se moralo tudi uveljaviti načelo, da predpis invalidskega davka v nobenem primeru ne sme presegati 20% odmerne podstave.

Priseljenici in priseljeniške oblasti.

L

Pregledovanje priseljencev.

New York (Jugoslovanski Oddelek F. L. I. S.). Čim je parnik priplul v newyorskó luko (isto velja glede drugih pristanč), se k parniku najprej pripeljejo kvarantinski uradniki. Ko so ti končali svojo inspekcijo, pridejo na parnik carinski in priseljeniški uradniki in začnejo tako svoj posel, dočim parnik nadaljuje svojo pot k pristanališču.

Priseljeniški inspektorji in zdravniki federalnega zdravstvenega urada, katerim je poverjeno zdravniško pregledovanje vseh priseljencev, zasedejo eno izmed glavnih dvoran v ladiji in začnejo pregledovanje vseh razrednih potnikov. Najprej pridejo na vrsto ameriški državljani in, čim ti dokazuje svoje državljanstvo, se jim izroči listek, ki jih upravičuje, da se takoj izkrcajo.

Med tem so zdravniki pregledali vsa inozemske potnike prvega in drugega razreda. Ko so priseljeniški inspektorji odpravili vse ameriške državljane, začnejo takoj s pregledovanjem inozemskih kabinskih potnikov, ki jih je zdravnik že pregledal. Oni izmed teh inozemcev, ki so srečno prestali oba pregleda, dobijo tudi listek, ki jih upravičuje k takojšnjemu izkrcanju. One pa, ki niso prestali obeh pregledov, zadržujejo na brodu in jih odpeljejo kasneje na Ellis Island za nadaljni pregled. Ko so prišli na Ellis Island, jih privedejo pred odbor za posebni pregled (Board of Special Inquiry); ta jih lahko takoj pripusti v zemljo ali jih zadržuje za nadaljno preiskavo ali pa jih kratkoma izključi.

Kar se pa tiče potnikov tretjega razreda, se pregled istih ne vrši v parniku ob prihodu v luko in to iz raznih razlogov; najglavnejši razlog je ta, da ni v nobenem parniku primerne prostora za pravilno opravljanje priseljeniške inspekcije. Na drugi strani pa bi pregledovanje potnikov tretjega razreda vzelo toliko časa, da bi nastale resne zamude za izkrcanje potnikov in blaga in za povratek parnika. Vsi potniki tretjega razreda se morajo zato iz pomola podati na Ellis Island; posebni ferry-boat pride ponje, čim je parnik pristal.

Ko so ti inozemci prišli na Ellis Island, gredo v predsobo, odrejeno za to svrhu, kjer se postavijo v vrsto; drug za drugim pridejo pred zdravnika, ki jih pregleda glede njihove telesne in duševne sposobnosti. Ako zdravnik najde kako telesno ali duševno hibo, naznani to priseljeniškim inspektorjem, ki zadržujejo inozemca za nadaljni pregled pred Board of Special Inquiry. Oni, pri katerih zdravnik najde kakšno resno bolezen, so poslani v bolnišnico, in njihov pregled s strani priseljeniških inspektorjev se odloži, dokler ne bodo izpuščeni iz bolnišnice.

Oni pa, ki so uspešno prestali zdravniški pregled, pridejo drug za drugim pred izseljeniške inspektorje, ki stavijo na nje razna vprašanja in določajo, da-li dotičnik odgovarja vsem predpisom priseljeniških zakonov.

Pregledujoči inspektor ima na svoji mizi potniški seznam parnika, na katerem je inozemec prišel; v tem seznamu se nahajajo razni podatki, navedeni od parobrodne družbe na podlagi odgovorov, ki jih je potnik dal na vprašanja pred odhodom iz starega kraja. Inspektor lahko stavi ista ali slična vprašanja na potnika in se prepriča o istinitosti podatkov. Ta vprašanja se lahko nanašajo na vse točke, na podlagi katerih utegne inspektor določiti, da-li je potnik pristojljiv (admissible) ali da-li se mora izključiti iz Združenih držav.

Priseljeniški zakon zahteva, da zna priseljenec čitati; o tem se inspektor prepriča potom listka, ki ga izroči priseljencu. Ta listek vsebuje neke stavke iz Sv. Pisma v onem jeziku ali narečju, ki si ga priseljenec sam izbere. On mora z razumevanjem prečitati ne manj od 30 in ne več od 40 besed. Za nekristjane se mesto navedbe iz Sv. Pisma rabi drugo čtivo.

Ako priseljenec odgovarja povsem predpisom, mu priseljeniška oblast dovolí vstop v Združene Države; v takem slučaju pravimo, da je priseljenec pripuščén (admitted). Večinoma on sme takoj zapustiti priseljeniško postajo; ako le namenjen v mesto New York, se vkrcna na ferry-boat, ki ga odvde na kopno; ako je pa namenjen v notranjost zemlje, ga odpeljejo v urad za vozne listke (ticket-office), ki se nahaja na samem otoku, kjer si kupi železniški listek, in od tu potom čolna na železniško postajo, kjer ga postavi v pravi vlak. Od tega trenutka ni vlada več odgovorna za njegovo varnost, ali železniški uradniki pazijo na to, da pride do kraja, kamor je namenjen.

Ako priseljeniški inspektorji ob prvem pregledu uvidijo, da je inozemec nepristojljiv (inadmissible), t. j. da ne odgovarja predpisom priseljeniških zakonov bodisi radi njegove osebné nesposobnosti ali radi tega, ker je kvota njegove rojstne dežele izčrpana, ga pridržujejo za nadaljni pregled pred odborom za posebno preiskavo (Board of Special Inquiry).

Do končne rešitve njegove usode mora inozemec ostati na Ellis Island (osotoma v slični priseljeniški postaji drugje). Stroške njegovega vzdrževanja plačuje parobrodna družba, potom katere je prišel. Postaja na Ellis Island ima posebno ostajališče (deten-

pon quarters) s spalnicami in jedilnicami za oba spola. Obsežna bolnišnica se nahaja na istem otoku za one, ki potrebujejo zdravniško oskrbo. Ostajaljšča so četverce vrste: za potnike prvega in drugega razreda, za začasno pridržane priseljence, za one pridržane za posebno preiskavo in končno za deportirane.

»Začasno pridržani« (temporarily detained) je oni izozemec, ki je bil proglašen pristupljivim (admissible), ni bil pa kot odpuščen, marveč začasno zadržan, ker čaka na denar ali na prihod sorodnikov, oziroma radi kakšnega drugega manjšega razloga. V takem slučaju je priseljenec navadno pridržan le par dni. Oni izozemci, ki niso bili pripuščeni ob prvem pregledu, marveč so pridržani »za posebno preiskavo« (held for special inquiry), morajo čakati, dokler njihov slučaj pride pred odbor za posebno preiskavo. Ako jih ta odbor izključi, so odpuščeni v posebne prostore, kjer se nahajajo vsi oni, ki so pridržani za deportacijo (held for deportation). Ako so vložili pritožbo na Secretary of Labor, morajo čakati, dokler isti izda svojo končno odločbo. Izozemec, ki je bil končno izključen, sme biti vržen takoj za povratno vožnjo domov.

Priloga J. T.:

Boksit (bauxit) kot podlaga gliničnih spojin aluminija v Jugoslaviji.

I.

Nedavno tega je referiral stud. chem. M. Anžlovar v kemijsko-tehniškem seminarju kemijskega oddelka na tehniški fakulteti v Ljubljani o temi: prof. ing. J. Turka: Kakšne izglede ima pri nas industrija gliničnih spojin in aluminija z ozirom na tozadevne surovine, ki jih premore Jugoslavija? Referat bi utegnil zanimati naše gospodarske zlasti industrijske kroge. Naj tedaj podamo njegovo vsebino širši javnosti v primerno skrajšanem obsegu, ki ga moramo razdeliti na nekaj zaporednih števil našega lista. Upamo, da vzbudimo s tem stvaritvijo razmotrivanji pri nas zelo potrebno zanimanje za kolikor toliko neznane in vse premalo izrabljene zaklade naše domovine.

Dobivanje gliničnih ali aluminijevih spojin je bilo znano že v srednjem veku. Do industrijskega razvoja pa so se vpovzele te spojine šele v drugi polovici preteklega stoletja, ko so prišli na plan z novimi načini njihovega izdelovanja. Prav posebno se je bila dvignila produkcija gliničnih spojin s potrebo po kovinskem aluminiju, ki se proizlaja iz njih in se ga rabi v čim večjih množinah.

Med gliničnih spojin so najprej izdelovali in tehniško uporabljali gline, t. j. žveplo-kisljo kalcijevo gline, K Al (SO₄)₂ · 12 H₂O. Na mesto gline pripravljalo in uporabljalo danes v tehniki večina žveplovo kisljo gline, Al₂(SO₄)₃ · 18 H₂O, ki je skoraj docela iz barvarstva izpodrila gline in se uporablja za lepilne papirja v papirni industriji. Glavna glinična spojina je dakle gline, Al₂O₃, ker služi za surovino vsem tehniško čistim gliničnim pripravkom, ki aluminija in se je radi tega izdeluje največ.

Kovinski aluminij je prvi proizvajal A. H. Hall v 1827 in sicer iz hlora gline aluminija s pomočjo kalija. Ta izum je vzbudil veliko zanimanje zlasti na Francoskem, kjer je Napoleon III. razpisal posebno nagrado za najboljši način aluminijevega dobivanja. Nagrada je bila prisojena St. Claire-Devilleju l. 1854, ki je s svojim izumom obnovil zlasti dobivanje natrija za aluminijev proces. Do veljave in večje uporabe pa je prišel kovinski aluminij šele poen, ko so našli (l. 1858) v boksitu njegovo pravo prasilovino in se je bilo z elektriko poenostiti njegovo dobivanje tako močno, da mu je cena padla na ceno bakra. Svetovna produkcija aluminija je znašala l. 1856. 330 ton, l. 1913 je 68.000 ton in je med vojno (l. 1918) dosegla 200.000 ton. Pri tej produkciji aluminija je bila udeležena Amerika s približno 60%, Evropa pa z 40% (Nemčija približno polovico).

Produkcija aluminija se je torej v poslednji dobi silno dvignila. K temu so največji pripomogli izvirne lastnosti aluminijeve. Aluminij je namreč najlažji vseh kovin, kar mu je spec. teža le 2,64-2,70. Aluminij je tudi zelo odporen proti mehanskim vplivom in je po trdnosti enak cinku. Vlačiti in valjati se da enako srebru. Kuje se zlahka vrti pa s težavo. Na zraku in vodi se drži vzorno. Električno prevaja prav dobro. Se posebno se cenijo aluminij zaradi lepega srebrnega sijaja, ki ga ne izgubi tako lahko. Zato je aluminij vsestransko uporabljiva spojina za najraznovrstnejše predmete vsake vrste rabe. Iz nje delajo strojne dele, zrakoplovne, znanstvene instrumente, kuhinjsko posodo itd. V poslednji dobi se polegajo pri električnih napeljavah v vedno večji meri aluminijev žice, ki čimdalje bolj izpodriva bakreno. Aluminij ima sicer manjšo specifično prevodnost za elektriko od bakra in mora biti pri enaki prevodnosti aluminijeva žica 1,7 krat debelejša od bakrene. Ker pa sta si spec. težji aluminija in bakra 2,6 : 8,9, je aluminijeva žica pri enaki ceni obeh kovin še vedno za polovico cenejša od bakrene. Tudi je aluminijeva žica pri enaki električni prevodnosti in isti dolžini za polovico lažja od bakrene kar je velikega praktičnega pomena. Važna je nadalje uporaba aluminija v praški za aluminijevo termijo po Goldschmidt. Najbolj znani Goldschmidtov termij je ekvivalentna zmes iz aluminijevega praška in železovega oksida, ki se pretvori ali se jo vžge pri smislu enačbe: $2\text{Al} + \text{Fe}_2\text{O}_3 = 2\text{Fe} + \text{Al}_2\text{O}_3$. Pri tem postopku se razvije silna vročina, ki doseže čez 3000° C, tako da se lahko raztaje železo, hrom, mangan, platin, samota, apno itd. Poslužujejo se tega termičnega načina za varjenje železnih tračnic, za dobivanje čistih kovin itd. Med vojno so se Nemci posluževali termija, t. j.

polnjenje vžgalnih bomb, ki so jih nosili zepelini na Anglijsko. Še celo za eksplozivno snov služi aluminij v varnostnem razstrelivu, zvanem »amonal«. Izmed aluminijevih zlitin slov aluminijev bron, ki vsebuje 5-10% aluminija in 95-90% bakra. Odlikuje se po zlato žolti barvi, veliki trdnosti, po donečnosti svojega zvoka in krasnem sijaju. Magnalium s 95-90% aluminija in s 5-10% magnezija služi v nadomestilo medovine, z nad 40% magnezija pa za elektrode. Duralium vsebuje poleg aluminija 3,5-8% bakra ter po 0,5% mangana in magnezija. Mnogo trši je od čistega aluminija in služi poglavitno za konstruktivne dele pri zrakoplovih. Vse aluminijeve zlitine so zlahka obdelujejo.

(Dalej prihodnjiki).

O gobah.

Med vojno, ko je bila povsod trda za prehrano, se je začelo tudi med nami večje zanimanje za gobe. Toda še danes se le malokdo zaveda, kako velike važnosti bi lahko postale gobe v našem narodnem gospodarstvu. Malokatera država ima za gobarstvo tako prikladno podnebje in toliko gozdov, kakor naša Jugoslavija. Ako je Svica z ostrjšim podnebjem že pred vojno izvozila na leto za povprečno 45 milijonov frankov gob, bi se pri nas dohodek iz gob lahko potrojil.

Tudi praktični Francozi žanjejo vsako leto milijone za gobe. Tam goje v posebnih nasadih doma celo leto izborne kukmace (šampijone) ter izvažajo v škatlicah drob (museron). Med Slovani so najboljši poznavalci gob Čehi, kjer imajo posebne tovarne za konzerviranje, sušenje in mletje gob. Revnemu prebivalstvu gorate severne Češke so gobe poglavitna hrana. Za celo leto si nasuše in naložijo v kis gob, ki jih v naših krajih dosega skoraj nihče ne pobira. V Švici in na Bavarskem imajo posebne državne namestnice, ki kot potovalni učitelji predavajo o gobah in praktično uvajajo prebivalstvo v gobarstvo.

Krivda, da smo pri nas v tem oziru tako zelo zaostali — Srbi in Hrvatje se bolj kot Slovenci — je v tem, ker v celji Jugoslaviji dosedaj še ni bilo popolne in praktične knjige o gobah, dočim imajo Čehi že celo literaturo. (Leta 1917 je zagrebški vseučiliški prof. dr. Vale Vouk sicer priredil malo knjižico »Mali Ogjivnik«, ki pa se je glede imen preveč naslanjala na nemški prevod ter je imela tudi premajhne slike.) Zaradi tega je pri nas poznavanje gob zelo pomanjkljivo. Na milijone dobrih, užitenih in za izvoz pripravljenih gob segnje vsako leto v naših gozdih. Naši ljudje poznajo največ kakih 10 vrst užitenih gob, dasi jih je mnogo čez 100, med temi pa je največ 10 strupenih, oziroma dvomljivih.

Dokler nismo imeli jasne navodila in dobrih naravnih slik za razlikovanje strupenih gob od užitenih, je bila previdnost celo potrebna, ker so se vsako leto dogajala zastrupljanja z gobami. Sedaj smo dobili o gobah prvo dobro knjižico, ki z naravnimi slikami in poljudnim opisom prežene vse pomisleke.

Za spoznavanje strupenih gob prevladuje pri nas popolnoma zastarelo načelo, da je vsaka goba strupena, ki prerezana ali pretkana spremeni barvo, ki izločuje sok (mleko), ki med kuhanjem počrni srebrno žlico. Vse skupaj so zgolj vraže nekih ljudi. Gobe z opisanimi svojstvi so lahko najboljše, nasprotno pa so strupene gobe, ki teh svojstev nimajo. Popolnoma zanesljivih znakov za spoznavanje strupenih gob sploh ni, zato si je treba v imenovani knjižici pri vsaki posredni vrsti natančno prebrati opis ter si dobro ogledati sliko. Glavno načelo za razlikovanje gob je: strupene, škodljive ali vsaj neužitelne so vse gobe, ki so slabega, zoprnega, omočnega, grenkega ali pekočega okusa. Izjemo dela strupeni kukmak (krompirjevka), ki ni baš slabega okusa (liki surov krompir), vendar, je med vsemi najhujša strupenjača.

Da se preprečimo o okusu, smemo brez skrbi prežvečati in nato izpljuniti kosček vsake gobe, ker nobena goba ni tako strupena, da bi se nam pri taki poskušnji bilo bati zastrupljanja.

Seve je dosti gob, ki sicer niso strupene, vendar tudi užitelne niso, bodisi zaradi neprijetnega duha in okusa, bodisi, ker so pretre, suhe ali zategle. Zopet druge gobe so užitelne in neškodljive le tedaj, ako se jim sname kožica s klobuka, ako se jim porje vršički (grive), ali ako se poprej poparijo. Nežitelne, gusne in lahko tudi škodljive so vse prestare, razpadajoče, gnile in črvice gobe. Tudi sicer najboljše gobe so lahko škodljive, ako so že predolgo nabrane, posebno ako leže na kupu. Vsaka goba se naj za svežo jed pripravi najpozneje v 48 urah potem, ko je bila utržana. Sicer se naj raje posuši ali sploh zavre. Tudi postane ali pogreje gobe jedi so škodljive.

Praktičnemu gobarju je hudo, ko gleda, kako se pri nas pušča v nemar najboljše gobe, ki bi lahko mnogo zalagale v gospodarstvu ali na trgu. Kukmaki (šampijoni) so pri nas brezdomno najokusnejše gobe za vsestransko porabo. Ponekod jih je vse belo po pašnikih, travnikih ali vrtovih, toda neuki ljudje jih smatrajo za mačležen plevel.

Na naših trgih so sveže gobe razmeroma drage, to pa zato, ker ljudje iščejo v gozdih le gotove vrste gob in pri tem res zamudijo dosti časa, toda pri iskanju hodijo mimo množini dobrih gob. Istotako so tudi suhe gobe dosti drage, ker se suše skoraj edino le gobani (jurčki). Potrebno bi bilo, da bi začele šole posvečati več pozornosti posku o gobah. Kakor je slika, izda ista založba kmalu 3 velike tabele s slikami gob za šole, da že enkrat izglede popolnoma zastarele samonemške tabele. V vseh večjih krajih bi se naj za odraščajoč prirejala nazorna predavanja o gobah.

»Naše gobe«. Po lastnih izkušnjah in raznih virih spisal Ante Beg. Slikal Drag. Humeč 78 barvnih slik. Založila Jugoslovanska knjižarna. Cena 100 Din. Naroka se plača pri naročniku.

Ze stari Rimljani so znali ceniti nekatere vrste gob kot delikatese. Posebno jim je bila znana blagva (karželi), ki so jo imenovali »cesarsko« gobo. (Karželi je spakodranka za nemški »Kaiserling«).

Znanstveniki so davno dognali, da so gobe ne le dobra in zdrava, temveč tudi prav tečna hrana, ki glede hranilnih snovi ne zaostaja dosti za mesno hrano, vsekakor pa imajo gobe več beljakovine in maščobe kot n. pr. krompir, zelje, repa itd. Posebno redilne so suhe gobe, ki imajo beljakovine več kot goveje meso, sočnije in lažje (govedina 21%, fižol 23,5, jajca 12,6, suhi gobani pa 36,7).

V imenovani novi knjižki nam pisatelj razlaga kako gobe rasejo in se plode, podaje nam navodila za razlikovanje užitenih od strupenih gob, pravila o nabiranju gob in njih najdiščah sploh, o znakih zastrupljanja in hitri pomoči, kako je gobe praktično uporabljati za dom in prodajo (sušenje, vlaganje v kis, goblj izleček, goblj prašek itd.). Poseben dodatek obsega več praktičnih receptov za kuhinjo.

Brezdomno bo našla nova knjižka mnogo oduševancev ter se bo vsled tega pomnožila krog ljubiteljev gobarstva.

Pravni Vestnik.

Izvršba zoper državni zaklad.

V zadnjih časih so nastali pri sodiščih dvomi o tem, ali je izvršba zoper državo, odnosno erar dopustna ali ne. V Sloveniji veljavni izvršilni red ne prepoveduje izrecno izvršbe zoper državo. Važno je to vprašanje v vseh onih primerih, kjer različni državni dobavitelji ne morejo priti do plačila za dobavo, ki so jih napravili v korist države in državnih ustanov. Nekatera sodišča so dovoljevala izvršbo zoper erar, druga so jo odklanjala, dokler ni stol sedemorice odd. B izrekel v sklepu z dne 21. nov. 1922, opr. št. Ut. 174/221, da je izvršba zoper erar dopustna in je pri tem le zahteval pogoj, da je zahtevajoči upnik vprašal pri nakazajočem oblastvu za nakazilo izločene terjatve, pa nakazila ni dobil. Po mojem mnenju to pravo mnenje ne vstreza obstoječim zakonom. V tem pogledu ima zakon o državnem računovodstvu določbe, ki dopolnjujejo pri nas veljavni izvršilni red v pogledu na izvršbo zoper erar. Državno gospodarstvo se mora vršiti po gotovih predpisih, ki jih vsebuje državni proračun, ki se razglša vsako leto kot zakon. Zlasti izdatki se morajo ravnati le po kreditih, ki so dovoljeni v vsakoletnem proračunu. Glasom Klana 71. drž. zak. pa se smejo proračunski krediti porabljati samo za to, kar je v proračunu navedeno. Državna gotovina tedaj, ki je nakazajočim oblastvom iz teh kreditov na razpolago, se ne more uporabljati za noben drug namen. Znano je sicer, da v proračunu dovoljeni krediti se v nobenem proračunskem letu niso bili zadostni za kritje vseh državnih potrebščin. Visokost izdatkov v današnjih valutarah in gospodarskih razmerah tudi ne more biti predvidljiva do voljenih kreditov je tedaj netoizobilno v vseh panogah državne uprave. Naravno je, da mora finančna uprava s temi okoliščinami računati in se mora zaščititi proti temu, da bi različni državni dobavitelji, ki imajo terjatve za svoje dobave od države večje ali manjše zneske, vlagali zoper erar tožbe na plačilo dolžnih terjatev in potem rubili različne državne blaginje, v katerih menijo, da se nahaja državni denar. Finančna uprava se je v resnici tudi zaščitila zoper to z zakonom o državnem računovodstvu. V tem pogledu so merodajne določbe čl. 19. fin. zak. za l. 1922/23, ki velja za celo državo od 31. julija 1922 dalje; in pa čl. 80 zak. o državnem računovodstvu. Državni dobavitelji morajo računati s temi določbami. Posledica tega je seveda, da morajo državni dobavitelji zahtevati za svoje dobave takojšnje plačilo, ali pa morajo pri svojih prodajnih cenah vrčnati obresti od glavnice za vsa ona doba, katero bodo morali predvidoma čakati na plačilo.

Zgoraj navedeni člen 19. fin. zak. za l. 1922/23 predpisuje izrecno, da se morajo državni izdatki, ki so nastali tekom proračunskega leta izvršiti najdalje do konca tretjega meseca prihodnjega proračunskega leta, seveda v kolikor so v ta namen krediti razpoložljivi. Če ni razpoložljivih kreditov ali če je potokeel zg. omen. trimesečni rok, velja določba čl. 80. zak. o drž. rač. Ta člen pa določa, da se vršijo izplačila iz državne gotovine za izplačila ki se ne morejo izvršiti po določbi čl. 19. fin. zak. za l. 1922/23 šele z odobrenjem narodne skupščine v proračunu za prihodnje proračunsko leto. S to določbo je jasno izraženo, da v teh primerih dobavitelji ne morejo priti do plačila svojih terjatev, s tem pa je tudi implicitno izraženo, da je katerikoli izvršba na državno imovino nedopustna. Ako je nastala zoper erar katekaki terjatve do 30. aprila 1923, nakazajoče oblastvo pa te terjatve ne more plačati, oziroma nakazati, ker so za ta izdatki dovoljeni krediti že izčrpani likvidna terjatve izplačati le z odobrenjem narodne skupščine v proračunu za prihodnje leto. Kakor zgoraj navedeno za Slovenijo veljavni izvršilni red ne prepoveduje izrecno izvršbe zoper državo. Zgoraj označene nove določbe zakona o državnem računovodstvu tedaj le spopolnjujejo pri nas veljavni izvršilni red in je s tem rešeno vprašanje dopustnosti izvršbe zoper državo. Te nove določbe zakona o drž. računovodstvu kažejo pač pot, po kateri je hoditi dobaviteljem, če imajo terjatve od države zneske, za katere ni kritja pri nakazajoči oblasti ob času zaplosti teh terjatev v plačilo.

Novi zver. Angleški listi poročajo, da je ameriški športnik Burge v angleški vzhodni Afriki našel na zver, katero imenujejo domačini »ketete« ki je podobna hienam, samo da je mnogo večja in močnejša. Zver ima ogromno razvite čeljusti in bodajo grivo okoli vratu ter strašno zakrčijo pri naskoku. Burge je videl, kako je ta žival napadla vola in skočila ž njim nad 1 meter visoko čez neko ograjo. Nato se mu je posrečilo ubiti to zver, ki je bila doslej v znanstvenem svetu nepoznana.

Ludendorff proslavlja staro nemško armado. Hindenburg se pogostoma zasanja v stare lepe nemške čase. Njemu sledi Ludendorff, ki je imel te dni v Berlinu pred »Hochschulringom«, ki je jedno največjih nemških vseučiliških društev, dolg govor, v katerem je proslavljal nemško armado, ki je bila po njegovem mnenju največja stvaritev modernih časov. Ludendorff je dostavil, da se Nemčija ne bo mogla preporoditi poprej, dokler se ne vrne v nemški narod duh stare armade in dokler ta duh ne zavladava v vestnih glavah, ki se danes boje vzbuditve narodnega duha in radi tega delajo samo v korist sovražnikom nemške države. Ludendorff sanja o nekdanjih svetlih časih nekdanjega nemškega militarizma, ki je že mislil, da se mu klanja vse svet. Ali to so časi, ki se ne povrnejo več, za kar poskrbi vse nemški del Evrope in ostali svet, ki neizmerno trpi na posledicah vojne, ki jo je izzval nemški militarizem.

AKO PIJEŠ, BUDDHA ČAJ
VŽIVAŠ ŽE NA ZEMLJI RAJA

Razne stvari.

• Zlato na Kamčatki. Ameriški listi poročajo, da so na severni strani sibirskega polotoka Kamčatke našli ogromno zalogo zlata. Pravijo, da se ponovi slučaj Kalifornije, ako je samo polovica vesti o kamčatskem zlatu resničnih. Sovjeti bi hoteli monopolizirati te najdbe zlata, ali to bo težko, ker so razbite vse poti, ki vodijo v Kamčatko, tako da se more priti tja samo potom morali ali zrakoplova.

• Kitajski morski roparji. Francoski listi poročajo iz Hongkonga, da so kitajski roparji napadli ladjo Taishuna. Ti roparji so šli na ladjo kot navadni potniki in so se obnašali povsem nesumljivo. Ko je bila ladja na odprtem morju že precej daleč od brega pa so na znamenje svojega voditelja potegnili revolverje in napadli potnike. Potniki so jim kar so imeli s seboj denarja in dragocenosti, potem so zaprli potnike in mornarje v njihove prostore ter odpuli s čolni na brod, ki jih je v primerni razdalji čakal. Odnegli so s seboj plena v vrednosti 90.000 dolarjev. Ladja se je potem vrnila v Hongkong.

• Institut ateizma. Preganjanje cerkve skušajo boljševiki prenesti tudi na znanstveno polje. V ta namen bo otvorjen jeseni v Moskvi poseben institut ateizma, nekaka protisrška visoka šola, čije namen bo avtentično razlagati sveto pismo in znanstvenim potom izpodbijati verske dogme odnosno dokazovati, da je vera docela človeškega izvora in da je med verskim naukom in praktičnim življenjem sedanje družbe bistvena razlika. Na tej visoki šoli bodo predavali vsi ugledni komunistični učenci in leposlovci. Organizacijo in vodstvo instituta je sovjetska vlada poverila bivšemu ljudskemu komisarju prosvete Lunačarskemu.

• Znamenje časa. Da je po svetovni vojni napočila duševnim delavcem težka doba, je splošno znana resnica. Najslabše pa so plačani tako v Jugoslaviji kakor tudi po drugih deželah državnih namestnic. Kaj čuda, če se ta ali oni odpove državnih tlaki ter stopi v kotkor toliko boljšo zasebno službo. Tako je zadnje dni zopet izstopilo iz državne službe devet čeških sodnih uradnikov, kar je čehoslovakijskim sodiščem tem v občutnejšo izgubo, ker je kakor pišejo češki listi — že danes v Čehih nedostatek sodnega naraščanja.

• Slikar brez rok. Angleški listi prinašajo poročilo o nekem mladem slikarju, ki je tedaj priredil v Londonu razstavo svojih slik v akvarelu, ki jih strokovnjaki prištevajo med najlepše umotvorbe te vrste. Slikar Hawkins, ki je avtor teh del je bil komaj začel svojo umetniško kariero, ko je izbruhnila svetovna vojna. Bil je vpoklican in je v vojni izgubil obe roki. Eno mu je popolnoma odtrgalo, druga pa je bila pohabljena tako, da mu ni več služila. Toda to ga ni motilo in ostal je zvest svojem poklicu. Po svojem okusu si je dal napraviti umetno roko, v kateri drži čopič in se z neverjetno potrpežljivostjo vežba v slikanju. In dosegel je v svoji marljivosti izreden uspeh. Kritiki hvalijo njegova dela kot prvovrstne umetniške proizvode. Seveda ni hče ne ve o žalostni usodi umetnika.

• Trpežnost človeških kosti. Večina ljudi si ne more misliti, kako trpežno so človeške kosti. V novejšem času so se začeli znanstveniki pečati s tem problemom in so primerjali trpežnost kosti s trpežnostjo železa, lesa in kamna. Izračunali so, koliko kilogramov prenese vsaka teh tvarin na 1 mm² pri tlaku in natezanju. Izkazalo se je da je trpežnost kosti pri natezanju enaka trpežnosti kovine, pri pritisku pa je dvakrat večja kot trpežnost granita in tridesetkrat večja kot trpežnost opeke. Razlika je samo ta, da niso vse kosti enako trpežne. Pregibi beder so močnejši kakor pregibi hrbtenice. Kost nog na katerih slovi večja teža, imajo večjo odporno sposobnost kakor kosti svobodno se gibajočih rok. Pri natezanju prenese kost v stegnu 1500 kg na 1 mm². Kost v kolenu v obsegu petkronskega novca se zlomi šele pod pritiskom 600 kg. Kost v glečnjah, ki je najbolj trpežna pa lahko prenese na tankem odlomku 1650 kg, torej tridesetkrat več kakor je njeno normalno obteženje. Najmočnejše so kosti v starosti 30 let. Poznejše trpežnost polagoma poma in se v visoki starosti zmanjša na polovico.

• Nova zver. Angleški listi poročajo, da je ameriški športnik Burge v angleški vzhodni Afriki našel na zver, katero imenujejo domačini »ketete« ki je podobna hienam, samo da je mnogo večja in močnejša. Zver ima ogromno razvite čeljusti in bodajo grivo okoli vratu ter strašno zakrčijo pri naskoku. Burge je videl, kako je ta žival napadla vola in skočila ž njim nad 1 meter visoko čez neko ograjo. Nato se mu je posrečilo ubiti to zver, ki je bila doslej v znanstvenem svetu nepoznana.

Ludendorff proslavlja staro nemško armado. Hindenburg se pogostoma zasanja v stare lepe nemške čase. Njemu sledi Ludendorff, ki je imel te dni v Berlinu pred »Hochschulringom«, ki je jedno največjih nemških vseučiliških društev, dolg govor, v katerem je proslavljal nemško armado, ki je bila po njegovem mnenju največja stvaritev modernih časov. Ludendorff je dostavil, da se Nemčija ne bo mogla preporoditi poprej, dokler se ne vrne v nemški narod duh stare armade in dokler ta duh ne zavladava v vestnih glavah, ki se danes boje vzbuditve narodnega duha in radi tega delajo samo v korist sovražnikom nemške države. Ludendorff sanja o nekdanjih svetlih časih nekdanjega nemškega militarizma, ki je že mislil, da se mu klanja vse svet. Ali to so časi, ki se ne povrnejo več, za kar poskrbi vse nemški del Evrope in ostali svet, ki neizmerno trpi na posledicah vojne, ki jo je izzval nemški militarizem.

Razgled po slovanskem svetu.

— Češki študentje proti Fochu. Pri svečanem sprejemu maršala Focha so bile vse praške ulice polne navdušenega občinstva, manjkalo je samo dijaštva. Med številnimi pozivi raznih društev in korporacij, ki so vabile svoje člane, naj se v polnem številu udeležijo svečanosti, je bilo opažati skromen poziv praške osrednje zveze čehoslovakijskih študentov, druga dijaška društva pa so molčala. Razumljivo je, da pozdrav slavnega zmagovalca v svetovni vojni ni bil po volji Nemcem in komunistom, ki so se jim pridružili mnogi na novo spečenj komunisti, toda nihče ni pričakoval, da bo ta politična bolezen zanesla tudi med dijaštvo. In vendar je bilo tako. Takoj ko je osrednja zveza sklenila udeležiti se sprejema, se je oglasilo društvo ukrajinške akademске mladine s protestom, Odbor tega društva je v imenu dijaštva protestiral proti svečanemu sprejemu maršala Focha in temu protestu se je pridružila v imenu naprednega dijaštva tudi pizenjska organizacija »Radbuza«, ki je izjavila, da prepušča to klerikalno-militaristično parado akademski ligi katoliškega dijaštva. Nekoliko manj ostro je protestiral tudi mladoboleslavski akademski klub in temu protestu se je pridružil celo osrednji odbor osrednje zveze čehoslovakijskega dijaštva. Trezno misleča akademska mladina in javnost se zgraža nad moralno pokvarjenostjo nezavednih članov teh društev, ki so pozabili, kaj je prinesla čehskemu narodu zmaga zavezniškega orožja. Zanimivo pa je, da je povojno duševno razkrajanje našlo pot baš med one mlade elemente, ki bi morali najbolj ceniti svobodo in žrtve, ki jih je slednja zahtevala.

— Hackenkrenzler v čehoslovakijski državni službi. Češki listi so že onkrat pisali in opozarjali na J. Kneschka, železniskega uradnika v Stribri. Ko se je te dni zoznalo, da je eden izmed prvih hackenkrenzlerjev v Stribri, je napravila oblast pri njem hišno preiskavo, ki je pokazala, da je bil Kneschek v zvezi z inozemsko propagando. Tako n. pr. se je našlo pri njem pismo iz Bavarke, v katerem je izražena želja, naj pošlje natančno poročilo o čehoslovakijski armadi itd. Ni čudno, da je ta človek izvrševal službo, ki je bila le v škodo čehoslovakijske republike, zakaj prejemal je na delo nemške delavce, dajal jim lažji posel, nezaposlenih čeških delavcev pa ni hotel sprejemati, kar je dandanes v dobi tolike nezaposlenosti zani tem bolj obtežljivo. — Kneschekovo protidržavno delovanje je nemoteno trajalo daljšo dobo, dasi so češki politični listi opozarjali oblasti na njegovo državno nevarno in škodljivo delovanje. Vlada je mirno dalje redila tega čada na svojih prsih. — Tudi v naši državi se je ob prevratu vrnilo na važna mesta mnogo ljudi takih uradnikov, katerim je vse drugo bolj pri srcu kakor državni blagor. In pri prihodnjem redukciji državnih uradnikov bo maršalkini uradniki, ki je z dušo in telesom za Jugoslavijo, gletel na račun državni škodljivih elementov. Caveant consules...

— Dansko pevsko društvo v Pragi. Začetkom maja je obiskalo čehoslovakijske kolege dansko pevsko društvo »Bel Cantos«, ki je priredilo v Pragi zelo dobro obiskan koncert. Po koncertu je priredilo pevsko društvo praških učiteljev danskim gostom prijateljski večer, ki je bil lepa manifestacija za česko-dansko zblizanje. S tem so Čehi povrnili milo za drago. Danecem, ki so jih predlansko leto zelo priširo sprejeli na domačih tleh v Kopenhagnu. Zanimivo je, da ta izlet spremlja s velikim zanimanjem ne samo javnost, marveč tudi danski kralj. Pred odhodom je kralj poklical k sebi dirigenta pevskega zbora A. Poulsena, odlikoval ga z redom »Ridder af Dannenbrog« in ga prošil, naj sporoči pevcom, da potujejo v Prago ne samo kot pevci, marveč kot zastopniki danskega naroda, in naj ne pozabijo, da gredo v deželo, kjer se že od nekdaj goji petje.

— Zenske v poljski armadi. Poljska ženska društva nameravajo v kratkem organizirati poseben tečaj za izobrazbo mladih deklet, ki bodo vršile inštruktorsko službo za ženske v armadi. Tečaj bo trajal 5 mesecev. Kakor je znano, je poljsko vojno ministrstvo sklenilo v slučaju potrebe mobilizirati tudi mlajše ženske, ki naj bi opravljale v armadi lahko službo večinoma seveda pri sanitetnih oddelkih, kuhinjah, pekarnah itd. Sedaj si hočejo ženske pomagati same na ta način, da bodo imele za vsak slučaj že izvežbane inštruktore, neke vrste kader, ki bo sprejela in vežbal ženske če bi bila država res prisiljena poklicati jih na vojaško službo.

Zbirajte znamke
za „Jugoslovensko Matico“!

Obleke za birmance

v vseh velikostih in barvah

Pri pismenem naročilu zadostuje navedba starosti. Največja izbira pri tvrdki **DRAGO SCHWAB**, manufaktura, moda, konfekcija. 4482

Ljubljana, Dvorni trg 3.

Theodolite, tachymetre, nivelacijske instrumente, planimetre, pantografe, nivelacijske in trasirne letve, merilne trakove, libele, logaritmi, računalci, šablone za pismo, trikotila, prisma, druga precizna merila. 3284

Risalna orodja, risalni stolovi. Aparati za svetlobne, svetlobne, prozorne in druge tehniške papirje ima stalno v zalogi.

Viljem Sequardt

delavnica za precizno mehaniko Ljubljana, Šolengova ulica 4 (na dvorišču).

Vsa v stroko spadajoča popravila se izvršijo točno in solidno!

Dne 20. maja t. l. bode otvorjeno po popolnoma modernem prenovljenju

termalno kopališče

Toplice pri Novem mestu

Vulkanično juvenilni vrelci 37—38° naravne toplote. Kopeli neposredno nad vrelci.

Najbolj radioaktivne kopeli z najvišjo radioemancijom. Tisoče let znani visoko zdravilni vrelci.

Indikacije: revmatizmus, protogonia, neuralgije (ischias), ženske bolezni (exsudati), težave pri klimakterium, oslabeleost itd.

Glavno posloplje preurejeno v sanatorij s celoletnim obratom.

Moderni konfort: Centralna kurjava s toplo vodo, v vsaki sobi topla in mrzla voda, električna luč itd. Nova velika garaža. Izborna popolna oskrba. Pošta in telefon v mestu. Cene zmerne.

Postaja **Strža-Toplice** na progi Ljubljana - Karlovac.

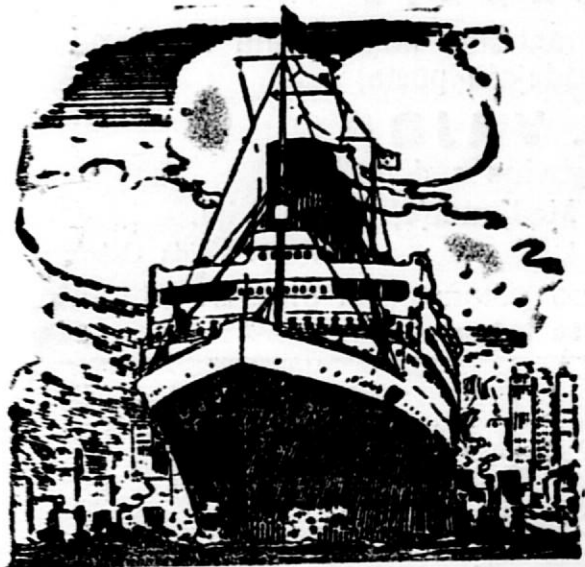
Pojasnila daje ravnateljstvo kopališča. 5008

STEGU IN DRUGI

pisarna v Ljubljani, v palači Ljubljanske kreditne banke, Dunajska c. 16, III. nad.

Koncesionirano podjetje za: vodovodne inštalacije, parne in vročevodne kurilne naprave, popravilo in postavitve kolov za visoki pritisk, parne napeljava, lastna delavnica za stavbo in strojno klijčavničarstvo na Viču-Olinah 5

Specializirano podjetje za naprave in dobavo modernih žag, transmisij in strojev za obdelovanje lesa.

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE, FRANCOŠKA LINIJA

HAVRE - NEWYORK

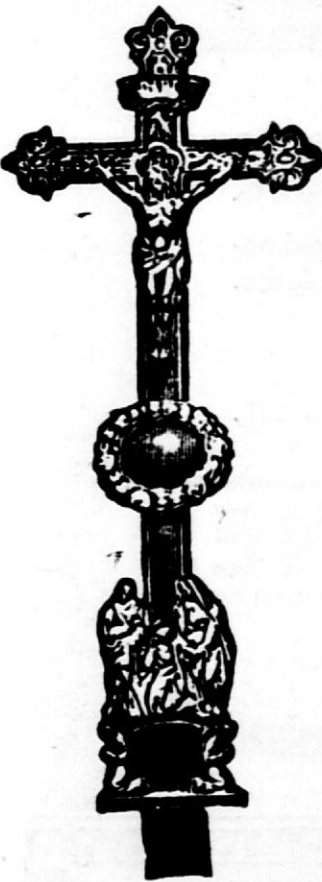
Najkrajša linija, samo 6 dni čez morje

Glavno zastopstvo Slavenska banka d. d., Zagreb

Vozne listke in tozadevna pojasnila daje zastopnik

IVAN KRAKER, LJUBLJANA

KOLODVORSKA ULICA ŠTEV. 41

NAGROBNE KRIŽEVE

uteze iz ljevanog željeza, kao i sav trgovački lijev dobavlja uz najniže dnevne cijene!

„SMEV“ tvornica strojeva U BJELOVARU

Anton Steiner

mestni tesarski mojster

v Ljubljani

prevzame vsakovrstna tesarska dela, kakor strešne stole, kupole, stolpe, mostove, vrhne ulice itd. Parna žaga z vsemi stroji za obdelovanje lesa. 1141

Vsakovrstni VOZovi

se izdelujejo, kakor so tudi stalno v zalogi pri MARTIN MALI, sedlarstvo in ličanje avtomobilov, Domžale. Sprejemajo se vozovi tudi v zameno in popravilo. Solidno delo! Cene zmerne!

Združeni obrtniki: LOŽAR, Dragomelj, MALI, KOŽAR, Domžale. 3566

OTROŠKA MOKA

VITAL

NARODNA HRANA ZA DOJENČKE, OTROKE in DOJILJE

SLADOVNI KAKAO

VITAL

KREPLO ZA BOLNIKE in REKONVALESCENTE

VARNOSTI

NARAVNI PROJEKTI CI ČISTOGLA BLADA

VITAL, B. B. ZA VARNOSTI

ZAGREB, REKONVALESCENTE

VARNOSTI

Jajca kupuje

po najvišjih cenah od oddajnih postaj

in plača

poti oddajnemu potrdilu in brez odteglaja

E. Vajda

izvoz jajec, Cakovec, Medjimurje, Jugoslavija.

Brzjav: Vajda, Cakovec. Telef. Interurb. 59, 4, 8

Zahtevajte ponudbo! Papir na debele. Tvorilaška zaloga.

Specialiteta:

Ovojni papir

(papir za pakovanje)

vseh vrst, dalje tiskovni, konceptni, pisarniški, risalni papir i. t. d.

po tvorilaški ceni vedno v zalogi.

Glavna zaloga:

ABDIE cigaretnega papirja

A. LAMPRET

LJUBLJANA Krekov trg 10. Telefon 247.

Stanovitno, nepremočljivo

sredstvo za pokrivanje

streh in izoliranje proti

vlagi, že desetletja

poznano in preiz-

kušeno

RUBEROID

Cisto brez ka-trana, zato li-čenje za vzdrža-vanje nepotrebno. Vzorce in proračune pošiljamo brezplačno.

Hrvatska Industr. katrana d. d. Zagreb.
Tronkova ul. br. 18. — Tel. br. 3-64.

Nova jugoslovanska industrija

Eta, trornica gorčice

družba z omezeno zavezo,

v Kamniku pri Ljubljani

proizvaja:

ETA gorčico (senf) najfinjšega okusa in ker je

ETA gorčica iz izbranih surovin, je

ETA gorčica odlične kakovosti in posknsite

ETA gorčico, katera bode prijala Vašemu okusu

ter zahtevajte pri Vašem trgovcu edino le

ETA gorčico!

Nova jugoslovanska industrija

Prager Presse

Znižanje naročnine.

Naročnina na dokazano najrazširjeniji nemški dnevnik v Češkoslovaški Republici in v tujini

Prager Presse

znaša sedaj za Kraljevo Srbov, Hrvatov in Slovencev mesečno samo

za jutranje in večerno izdanje Din 40—

samo jutranje izdanje Din 28—

poedina številka jutranja z večerno Din 1'80—

številka nedeljsko izdanje z ilustrovano prilogo Din 3—

Prager Presse prinese najboljše in objektivne

informacije o dogodkih, trgovskih,

finančnih in industrijskih razmerah Male Antante, Srednje Evrope

in vseh drugih držav, posreduje vrlo in neprestano vzajemne poslovne

zveze vsake vrste (iskanje in ponudbe vsakovrstnega blaga) tako

da je največji in najuspešnejši oglašnik.

Številke na ogled in ponudbe oglasov brezplačno.

Uprava PRAGER PRESSE, Praga III.

Nedudova 5. (Češkoslovaška Republika.)

Račun poštnega žekovnega urada v Zagrebu 40.156.

Ljubljani 20.264.

pri Podružnici Ljubljanske kreditne

banke v Mariboru 11.258

Orion-Maršner akc. dr.

PRAGA, Kralj. Vinohrady

Češkoslovaška

dobavlja:

čokolado

razne deserte

šumeče bonbone

orientalske sladkornine

kandite

dragéc

kekse

Stalna zaloga našega

priznanega blaga

pri firmi

JOSIP VITEK

TRGOVINA S KANDITI

LJUBLJANA ::: KREKOV TRG štev. 8.

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO R. Z. Z O. Z. V LJUBLJANI

CENTRALNO SKLADIŠČE:

v „Kresiji“ (vhod iz Lingerjeve ulice št. 1, prvo nadstr.).

PODRUŽNICE: v Stritarjevi ulici št. 5 in na Dunajski cesti v hiši „Gospodarske zveze“.

PODRUŽNICA v Somboru (Bačka), Aleksandrova ul. št. 11.

LASTNA KONFEKCIJSKA TOVARNA.

Solidna postrežba in solidne cene!

Tel. št. 550.

ZALOGA ZGOLJ PROVOURSTNEGA MANUFAKTURNEGA BLAGA

Tungsram žarnice

iz vlečene žice. **Nepokvarljive.**

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15
pripravlja svojo zalogo
dežnikov in solinikov
kov ter sprehajalnih
palič.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Nogavice, rokavice!

največja izbira

pri tverdi

A. & E. Skabernè.

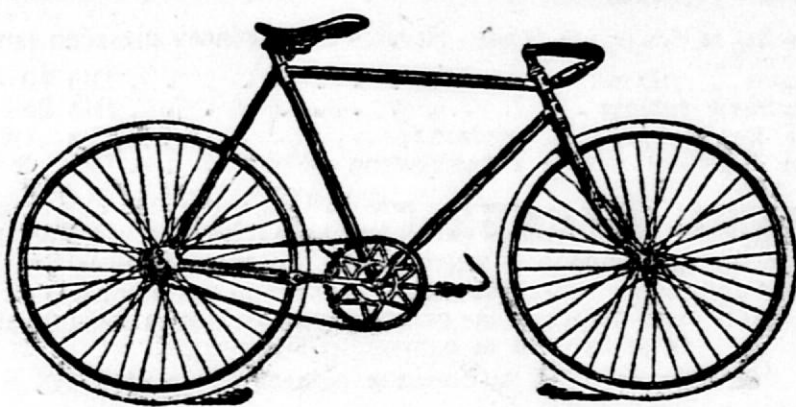
Ljubljana,
Mestni trg 10.

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“

Pri nizki ceni!

IGN. ŽARGI, Ljubljana,
Sv. Petra cesta šte. 3

nudi cenjenim odjemalcem veliko izbiro potrebnih za šivilje in krojače. — Damsko, moško, otroško verilo. — Najnovejše bluze v etaminu. — Površne jopice, majice, kratke nogavice. — Svilene in platene samoveznice i. t. d. po priznani nizkih cenah. Na debelo in drobno!

Kolesarji, pozor!

Oglejte si pred nakupom prvovrstna kolesa

najboljše nemške znamke ter vse druge potrebščine po najnižjih cenah pri tverdi

IGN. VOK

Ljubljana, Sedna ulica 7.

Podružnica: Novo mesto, Glavni trg 73.

Podružnica
Ljubljana

Janko Češnik

Stritarjeva ul., Ljubljana

Priporočila svoje zaloge: novosti, pomladansko in letno sezono, za ženske in moške obleke, etamina, markizet, krap da šin, dalen, saten, belo in barvasto perilo, belo in barvasto bombazaste in platnene domače mišne garniture za 6-12 oseb, belo in barvasto mišne prta, salonsko preproge, pliš, tapestrij, jute, linoleum, kokos, vseh vrstnosti, čipkaste posteljne pregrinjale, zastore posteljne gobelne garniture i. t. d. po nizki zmerni ceni.

Vreče,
RABLJENJE IN DOBRO
OHRANJENE — KUPIM.
Jos. BAHOVEC, Ljubljana,
Sv. Jakoba trg št. 7. 410

Jetika!

Dr. Pečnik ordinira za pljučne
bolezni vsaki torek in petek v
Sv. Jurju ob J. ž., v Stani pa za
notranje bolezni. Čitajte njegove
3 knjige o jetiki. 7927

Strešno lepenko prvovrstno
Kontinental (Kontinentaldeppapier)
dobavlja takoj v vsaki množini
najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana,
Gredaška ulica 22. Telefon 513.

Cele opreme
za neveste, in odličanje

Izdeluje točno in solidno novo-
otvorjena izdelovalnica
P. Jančigaj,
Ljubljana, Resljeva cesta 29/1 levo

Pozor!

Priporočam vsakovrstne
SPORTNE ČEPICE, v vseh
oblikah kakor tudi ČEPICE
ZA GASILCE in vsa druga
društva po najnižjih cenah.
ELIJI EBER, Kongresni trg 7.
Na debelo! Na drobno!
Postrežba točna! 4663

Velika zaloga klobukov in slam-
nikov se dobi pri

Franc Cerar

druga s o. l. tovarna v Ste-
bu pošta Domžale.

Prevzemajo se tudi stari klobuki
in slavniki v popravilo pri Ko-
vačevič i Tršan v Ljubljani, Pre-
šernova ulica št. 5.

Sprejemanje v arado.
Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić & drug

Ljubljana,

Bohoričeva ulica 20

Peter Semko

I. jugoslovenska barvarija,
krmarstvo in strojarstvo
Ljubljana, Križevniška ulica 7.
Barva liskice kože, katere izdeluje
v najmodernejši garniture. Pre-
vzema tudi vsa popravila v mo-
derniziranje.

Trstjezastrop

Izdeluje in prodajo na debelo in
drobno po najnižjih cenah. Pri
večjih množicah znaten popust.
ANTON STEINER, Ljubljana,
Jeranova ulica 13, Trnovo.

Trboveljski premog
in drva

stalo v zalogi vsako množino.
Družba ILIRIJA

LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220. 2243

G. F. Jurasek
Ljubljana
Volfova ul. 12

Uglasnjem ter popravljam
glasovirje in harmonije, posebno
strokovno in ceno!

Najstarejša slovenska
plesarska in ličarska
delavnica

Ivan Brčić, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene
zmerne. 2530

Zastopstvo
Standard Oil Comp.
of Jugoslavia

Strojna olja vseh vrst
Cilindrova olja

Auto olja v puntah in sodih

Plinovno olje v železnih so-
dih in cisternah

Tovarna mast v sodih od
50—200 kg

Kolomaz za žel. vozičke
v sodih od 25—200 kg

Benzol v železnih sodih

Metzlerid à la Klingert
Gum. mašilke

vedno na zalogi.

A. Lamprot,

Ljubljana

Krekov trg 10. Tel. 247.

„Aikadont“

ZOBNA PASTA, USTNA
VODA, ZOBNÍ PRAŠEK.
D-bi se povsod.

Glavna zaloga drogerija
A. KANC, Ljubljana. 2964

„DIAMALT“

Pozor! peklil „DIAMALT“ to-
varne Hauser in Sobolka, Dunaj-
Stadlau, v predvojni kakovosti se
zopet dobi pri glavnem zastopni-
ku za Jugoslavijo

EDUARD DUZANEC, Zagreb
Skladšče: Strassmayerova ul. 10.

Za mesto Ljubljano
dobi se „DIAMALT“ v pekarni

VILJEM BIZJAK, Gospo-
svetska cesta 7 po original-
ni tvorniški ceni. 3123

BLUZE

najnovejšo, izredno
nizko ceno.
Francoski

RIPS,

PLATNO,

ETAMIN, BATIST,

FOURLARD-SVILA,

OPALBA-

TIST

za damsko

obleko.

Srečko Vrščič, 3.

Selenburgova ulica

Prosim, oglejte si izložbo in nizke

cene!

Albina Bogataj

Izdelovalnica perila, Židovska ulica 1, II. nadst.
izdeluje vsakovrstno perilo za dame in gospode po nizkih
cenah, ter prevzema naročila oprem za neveste. Strojno
všivanje motivov in čipk. Srajce za gospode
— po meri — 4329

Pozor!

Modni salon

Stuchly-Maške

Ljubljana, Židovska ulica 3

Pozor!

Priporočila najnovejša modela slami-
nikov, solenik klobukov in čepic.
Priznana nizke cene.

Lastne hladilne naprave.

Lastna prodajna mesta v največjih
tržiščih inozemstva.

Vstreljeno divjačino

srne, divje koze, divje prešiče, zajce, fazane, jerebice,
kljunače, divje race

kupa

vsak čas in vsako množino po najnižjih cenah od
oddajnih postaj

E. VAJDA

veletrgovina z divjačino

ČAKOVEC, Medjimurje, Jugoslavija.

Telefon internab. št. 50, 4, 3. Brzjavlj: Vajda Čakovec.

Večje love prevzamemo potom naših organov od lovišč.
Soliden in točen obračun. 3930

BREMEN — NEW YORK

Direktna zveza s prekrasnimi ameriškimimi vladnimi parniki. Neprekos-
ljivi po udobnosti, snaznosti in izborni prehrani. Hitre in varne ladje.

„George Washington“

„America“

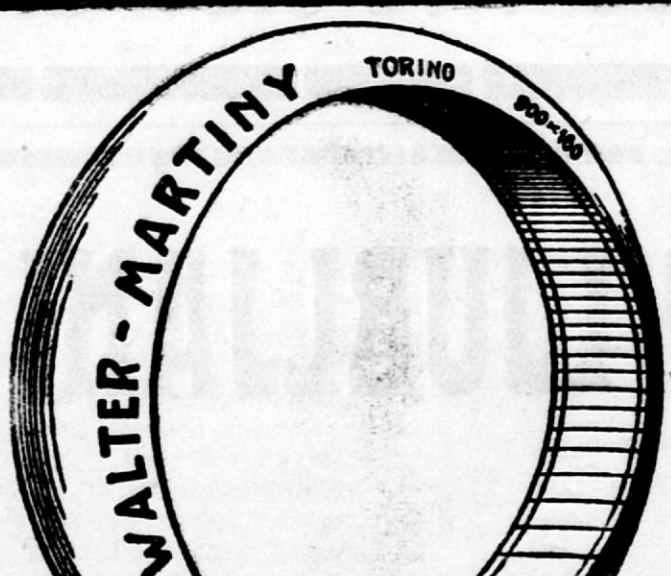
„President Roosevelt“

„President Harding“

Zahtevajte natančnejša pojasnila in vozni red št. 217.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:
Beograd, Palata Beogradske zadruge

„Svetla“

Telefon št. 538

d. d.

LJUBLJANA

CENTRALA:

RIMSKA CESTA 2

HILŠERJEVA UL 5

PODRUŽNICE:

DUNAJSKA C. 20

MESTNI TRG 25

Maribor

Zagreb

Beograd

Tovarniška zaloga polnogumastih obrobov,
pnevmatike in vsake vrste tehniških gumijevih cevi,
auto-delov in vsakovrstnega
auto-materijala.

Na razpolago

skladnica za montiranje polnogumastih obrobov.

Velika zaloga elektro-materijala

Zastopstvo svetovnih tovar.

Soliden in točen postrežba.

Cene brez kontura.

Jadranska banka a. d. Beograd

Dionična glavica: Din 60.000.000.— Rezerva: Din 32.515.000.—

Podružnice:

Bled,
Cavtat,
Cetta,
Dubrovnik,
Ercegovci,
Jelna,

Jesenice,
Korčula,
Rotor,
Kranj,
Ljubljana,
Maribor,

Metković,
Prizajce,
Sarajevo,
Split,
Šibenik,
Zagreb.

Amerikanski odlo.

Načelo za brzovanje: JADRANSKA

Rfilihrani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

Frank Saksner State Bank: Cortland Street 82, New-York City.

Banco Yaguasina de Chile: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas,
Puerto Natales, Porvenir.